

MA JON AA LENGI SEVET MA IESUS KRISTUS

Ma Jon dai qa iil luqa ama langinka sevet ma Iesus Kristus iv ama qaqet mai re narli ama Lengi ama Atlunget sever a qa. De mager iv ama qaqet tat drlem ai qa dai ama Ngemumaqa aa Uimka marevan, de mager ip te iames i aip trlas tem ta men a qa. I ma Jon ke teqerl auut ne ama lengi i ma Iesus ka meraqen na nget sever a nas, ai qa dai ama Ngemumaqa aa Uimka i qe iames masmas. I ma Iesus dai qe rarlik ma Jon, de qe teqerl a qa ne aa tuagevep kur ama Ngemumaqa aa narliip. Dai be qa iil mamerl sevet ma Iesus aapngipki, de saqikka qe teqerl ai ma Iesus ka quarl te aa nan bareq a qa ip ke uas tem ki naser aa aapngipki.

Ma Iesus Ka Men Saver Ama Aivetki 1Jon 1.1-3

¹ As maikka murl i as kuasiq ama uusepka de quasiq ama aivetki ngen ama tekmer-iirang mai, dap kasa qurli iaq aa ama Saikngias-pem-ka. I luqa dai qurli qe ne ama Ngemumaqa. I qerlka qa dai ama Ngemumaqa na qa.

² De as maikka murl lua i ngere rarlma ama tekmeriirang, de luqa ama Saikngias-pem-ka dai qasa qurli qa qe ne ama Ngemumaqa.

³ De na qa dai ama tekmeriirang mai nge men. Be maikka quasiq a qeni nge men naik dap katikka qa rekmet ne liirang aa mai.

⁴ I qatikka luqa dai ama rarlimini se ama iames. Be ama iames mai dai nget nagel ka, de nger ip taquarl ama nirlaqi bareq ama qaquet mai ver ama aivetki.

⁵ Be luqia ama nirlaqi qem ngim be qi bingbing men ama arlenki, dav ama arlenki dai quasik mager ip kia reng ki.

⁶ Ngul sil sevet ma Jon i ama Ngemumaqa qa nem ka.

⁷ I ma Jon ka men ip ke taqal sil bareq ama qaquet sevet luqa ama Nirlaqa. I ma Jon kel sil bareq ama qaquer ip mager ip te narli de mager ip ta tu araa qevrep sever ama Slurlka.

⁸ I ma Jon dai quasiaq ai ama Nirlaqa na qa. Dap ka men ip kel sil sevet luqa ma Nirlaqa.

⁹ I luqa ama Saikngias-pem-ka, dai maikka ama Nirlaqa ama revanka i qa men saver ama aivetki. I luqa qa men be qerl kurl ama qaquet te ama lengi ama revan nget.

¹⁰ De luqa ama Saikngias-pem-ka, dai sa qurli qa i qe uas te ama uusepka de ngen ama aivetki. De qatikka na qa, dai ama aivetki ngen ama tekmeri-irang mai nge men. Dap katikka ama qaquet mai ver ama aivetki dai quasik tat drlem se qa.

¹¹ De qatikka luqa ama Saikngias-pem-ka qa men manarevuk be saver aa aivetki. De qatikka qa men sagel aa liinka, dap kuasik ta mer a qa sede araa rlan.

¹² Dav ariq aiv iari ta mer a qa sede araa rlan, de ra tu araa qevrep sever a qa, dai maikka diip ke sem madlek na ra. Be diip tat drlem ai ra dai sa ama Ngemumaqa aa uis na ra.

¹³ I lura dai ama Ngemumaqa aa uis na ra. I ama

Ngemumaqa naik dai qe guirltik per a ra iv aa uis na ra. Kuasiq ai liina i rat den mene araa lavu, de quasiq ai re guirltik per araa rut ne ama qaqeraqa aa tuaqevap; i maikka quasik mager iv a qek ke guirltik per iaq aa tuaqevap; dap katikka ama Ngemumaqa naik dai qe guirltik per a ra iv aa uis na ra.

¹⁴ De luqa ama Saikngias-pem-ka, dai qa men saver ama aivetki be guirltik per a qa be aa qet-dingki ip taquarl uut. De qurli qa ke na uut. I maikka ama atluqa na qa ip taquarl aa Mam. I qatikka ama Ngemumaqa aa Uimka ama qua-naska. Be aa tekmeriirang dai ama seserl-iirang mai, de maikka aa arlem sagel uut ama vura, dai ama slurlnget malai.

¹⁵ I mekai ma Jon kes nes slep sever a qa ma', "Katikka mekai ngul sil ba ngen sevet luqa, i ngua ruqun ma', 'Laiv iak ka ren naser a ngua. Dap ka dai gua Slurlka na qa. I qa dai qasa murl ke iames, dap ngua dai ngua men nasat."

¹⁶⁻¹⁷ I lua i ma Iesus Kristus ka men i maikka buup ka ne ama Ngemumaqa aa dlek mai ngen aa gamansena ama atlu-nget. Be saqikka uut met liirang aa nagel ma Iesus. De qatikka qerl kurl a uut te aa ngimsevetki petpet i quasik mager ip perleset.

De qatikka ama Ngemumaqa dai murl ka qurl ma Moses te aa Lengi, ama dlek-pem-nget. Dap katikka ma Iesus Kristus ka men i maikka buup ka ne ama Slurlka aa arlem ip bareq ama vura, de ngene aa tekmeriirang ama revan iirang.

¹⁸ De maikka ai de quasiq a qek ka lu ama Nge-mumaqa. Maikka quasik. Dap katikka aa uaimka

qa men me na qa. Dai qa men be qa sekdem met liirang aa sever aa Mam bareq a uut.”

Ma Jon Ke Sekdem Aa Lengi Sevet Ma Iesus

Mat 3.1-12 Mak 1.7-8 Luk 3.15-17

¹⁹ De vet luqia ama giqi, de ama Judaqena araa Barlta navet ma Jarusalem ta nem iari ama Barlta nep ma Lautu, de ngen ama Livaiqena, ip te narli sevet ma Jon. I re narliip tat drlem aip nemka na qa. I qatikka lunger iara ama lengi i ma Jon kel sil sever a nas.

²⁰ Dap maikka quasiaq ai qa tiirl dap qe taqal sil sever a nas. I maikka qe taqal sil sever a nas ma’, “Nguai dai quasiaq ai ma *Kristus na nguai.”

²¹ De lura ra snanpet ne ma Jon ma’, “Dap ngu lu nanai? Kua ma Ilaisa na ngi?”

De ma Jon ka virliit ma’, “Nguai dai quasiaq ai ma Ilaisa na nguai.” De ra snanpet ma’, “Kua ama Slurlika aa Aamki na ngi? I luqa i uure mali rem ka?”

De ma Jon ka virliit ma’, “Maikka quasiaq.”

²² De ra ruqun ma’, “Dai ngi sil ba uut aip ngi tekmet nanai? I mager iv uut drlem sever a ngi ip diip uure guirl de uure raqal sil sever a ngi barek lura i ra nem uut sagel ngi. Maikka ngi raqal sil ba uut sever a nas.”

²³ De ma Jon ka sil ba ra ne ma Aisaia aa lengi taqurliani ma’,

“Katikka nguai dai ama alsilka na nguai i ngus nes slep ne ama lengi sever ama qerlingki i ama ausaqi na qi. Maikka mager ip ngene seserl

* **1:20:** Kristus: Luqa dai iak nagel ama Ngemumaqa ip ke iames ne aa qaqet never araa qumespik.

ver a ngen aa rut sagel ama a Slurlka ip diip kat den.” *Ais. 40.3*

24 I qatikka lura i re snanpet ne ma Jon, dai ama Parasiqena ra nem ta.

25 Be re snanpet na qa ma’, “Ngu lu nanaa be ngi qukmes te ama qaqet? Dap kuasiq ai ama barlka na ngi, ip taquarl ma Kristus dap kua ma Ilaisa dap kua ama Slurlka aa Aamki na qa. Dap mager ip ngi raqal sil be auut.”

26 De ma Jon ka virliit ba ra ma’, “Ngu qukmes te ama qaqet mer ama kainaqi. Dav iaq aa i qurli qa veleqes na ngen i quasik ngen drlem se qa.

27 I qatikka luqa i sa ngua sil sever a qa, i diip ka ren naser a ngua. Dap maikka qa dai ama Barlka na qa dap ngua dai naqatikka ngua re navuk. Be quasik maget na ngua ip ngu verik te aa ilaing iigrliim de ngu ukmes tem iigrliim iv aa buaiska na ngua.

28 I qatikka liirang aa i ma Jon ke tekmet niirang, dai vet ma Betani, ver ama kainaqi ma Jodan ara garli ruarl. I met luqia ama kainaqi, dai ai de ma Jon ke qukmes te ama qaqet met ki.

29 Baip bigia de ma Jon ka lu ma Iesus i qat den sagel ka, de qa ruqun ma’, “Ngene lu, luqa dai ama Ngemumaqa aa Sipsipka ama gilka. I diip te veleng ka ip ke lemerl te ama qaqet naver ama aivetki mai te araa viirang.

30 I luqa iara i mekai ngul sil sever a qa, i ngua ruqun ma’, “Diiv iak ka ren naser a ngua. Dap ka dai maikka qa veviiit dap ngua dai naqatikka ngua re navuk. I raquarli qa dai qasa murl miaimek ke iames dap ngua dai naqatikka ngua men iara.”

³¹ Dap ngen a ngua dai quasik nguat drlem aip nemka na qa. Be ama rarlimini i ngu qukmes te ama qaqet, dai liina ip ngu teqerl ai diiv ama Slurlka qa ren bareq ama Isrelqena.

³² De as ma Jon ke rluses ne aa lengi ma', "Sa ngu lu ama Qevepka ama Glasingaqa i qat den se daleng me qa. I qatikka qat den ip taquarl ama gemenki i qi kiavarl manep navuk, be qi mugun per a qa."

³³ "De qerlka quasik nguat drlem luqa ama Barlka i diip ka ren. Dap luqa i qe nem ngua ip ngu qukmes te ama qaqet mer ama kainaqi dai qa sil ba ngua ma', "Aip ngia lu iak i ama Qevepka qa men, navuk be qa mugun per a uuves, dai luqa dai diip ke qukmes te ama qaqet ne ama Qevepka ama Glasingaqa."

³⁴ Dai sa ngu lu liina ne gua sakngaiam. I maikka nguat drlem, be ngul sil ba ngen ma', "Luqa i ama Qevepka qa men be qurli qe na qa; dai ama Ngemumaqa aa Uimka marevan."

Ma Iesus Ka Nes Te Ma Pita Qe Ne Ma Endru

³⁵ Be saqiaskerlka aip bigia, de qurli ma Jon aa qe ne aa risuiam.

³⁶ De ma Jon ket lu ma Iesus i qeng-aang aa gel ta de qa sil sever a qa ma', "Uane lu ama Sipsipka ama gilka i ama Ngemumaqa aa Uimka[†]."

³⁷ De ma Jon aa risuiam ian taqa narli sevet liina, de ian mit naset ma Iesus.

³⁸ De ma Iesus ka ngim te a rleng de qa lu iam. De qa snanpet na iam ma', "Uane mali re ama gi?"

[†] **1:36:** (I diiv ama qaqet te veleng ka)

De ian guirltik ma', "Rabai (*i liina ma', A Tiksiqa*), Ngu lu gia luquviini qua?"

³⁹ De ma Iesus ka virliit ma', "Uan den ip diiv uane lu."

Taqurla de ian mit iane ne ma Iesus. Be aip suunun be ian men be sever aa luquvini. De qurli iane na qa be deng se rletrlet, de ian mit namen a qa.

⁴⁰ I iak never a iam i aa rlenki ma Endru, i aa qelatka ma Saimon Pita. I iane narli gel ma Jon de ian mit naser Iesus.

⁴¹ Baiv aa de ma Endru qa mali re aa qelatka ma Saimon. Be qa sil ba qa ma', "Sa uun lu ma †Mesaia, I luqa ip diip ke iames nauut nagel auur a qumespik."

⁴² De ma Endru qa men se ma Saimon sagel ma Iesus. De ma Iesus ka raqam ngim sagel ma Saimon de qa ruqun ma', "Ngi dai ma Jon a alselaqa na ngi. I gia rlenki ma Saimon i diip ta ris ngi ma Kepas", (i luqia ama rlenki ma', Pita).

Ma Iesus Ka Nes Te Ma Pilip Ke Ne Ma Nataniel

⁴³ Baip bigia de ma Iesus ka tu aa qevap ip diip ke iit savet ma Galili. Be qa tit dai qa lu ma Pilip men ama aiska, de qa ruqun na qa ma', "Ngia ren naser a ngua."

⁴⁴ I ma Pilip de ma Endru de ma Pita dai ra naver ama luqupki ma Betsaida.

⁴⁵ Baiv aa de ma Pilip ke mali re ma Nataniel. Baip ka lu qa, de qa sil ba qa ma', "Sa uut lu ama Barlka, i luqa ama Barlka i murl ma Moses ke ne ama Ngemumaqa aa Aamki na ra, ta iil sever a qa,

† 1:41: Luqa dai ama rlenki ip taquarl ma Kristus

dai sa uut lu qa. I qatikka luqa dai aa rlenki ma Iesus, ma Josep aa uimka, i qa navet ma Nasaret.”

⁴⁶ De ma Nataniel ka ruqun ma’, “Maikka quasik mager iv a qeni ama atliini nge ren navet ma Nasaret iv iini nge tat never ama qaqet.”

De ma Pilip ka virliit ma’, “Ngia ren ip ngi lu.”

⁴⁷ De ma Iesus ka lu ma Nataniel i qat den taquarl tem ka, de qa ruqun ma’, “Ngene lu, luqa i qat den dai maikka ama revanka i qa navet ma Isrel. I maikka qa dai quasiq ai a nge ama kaak-pem-iirang gel ka.”

⁴⁸ De ma Nataniel ka snanpet ma’, “Ngu lu ngiat drlem se ngua i nanaa?”

De ma Iesus ka virliit ma’, “Sa ngua lu ngi nauirl per ama pikuska aa arlim. Baiv aa de ma Pilip ka nes tem ngi.”

⁴⁹ De ma Nataniel ka aakmenses be qa ruqun ma Iesus ma’, “Gua Tiksiqa, maikka ngi dai ama Ngemumaqa aa Uimka na ngi. Auura King na ngi bareq uut ama Isrelkena.”

⁵⁰ De ma Iesus ka ruqun na qa ma’, “Ngia tu gia qevep sever a ngua dai ne ama atlu. I ngia tu gia qevep i raquarli sa ngua sekdem ai ngua lu ngi ver ama pikuska aa arlim. Dav as maikka diip ngi lu gua iarang ama rleriirang ama dlek-pem-iirang.”

⁵¹ De qerlka ma Iesus ka ruqun ma’, “Maikka ngul sil ba ngi ne ama revan. I diiv ama Slurlka qe rattem ne ra aa luqupki. Be diip ngenet lu aa tekmeriirang. De diip ngene lu ama Ngemumaqa aa Angeluqena i ra tit sev uusep, baiv aa de re meriirl se ama rleriirang naser a ngua ama qaqet araa Rarlimka, na ngua.”

2

Ama Berlim Pet Ma Kenan

¹ Baip pet luqa ama nirlaqa ip ma depguas, de ma Iesus ke ne aa nan dai qurli iam pet ma Kenan pet ma Galili Provins. I qurli iam aa i raquarli re tekmet ne ama berlim.

² I ra nes te ma Iesus ke ne aa risura sevet lungera ama berlim.

³ Be ver ama berlim arla asmeski dai maikka quasiaq ai buup ne ama vain ip te srluup. Baip prleser ama vain, de ma Iesus aa nan kia ruqun na qa ma', "Sa verleset ne araa vain. Be quasiaq a qeng ip tep suup."

⁴ De ma Iesus ka virliit ma', "Maqi, kula ngia tu gia qevep maberl. I as kuasiaq ai mager iv iara ngut matna."

⁵ Baiv aa de ma Iesus aa nan kia ruqun lura i ret matna ver ama asmes ma', "Katikka mager ip ngene narligel ma Iesus aa lengi."

⁶ Be lua gelna ne ama vetki dai qurl ama daram ama ngeriqit ngen a qi na nget i lunger aa i ra rekmet na nget ne ama qulek. Be lungera dai ama alkuil nget ip taquarl ama dul. I lungera i iaik de iaik dai raquarl ama 80-120 lita.

I qatika ama Judaqena araa gamansena ip te qukmes te araa ngerik ngen araa pilitkina na met lungera ama daram.

⁷ Baiv aa de ma Iesus ka ruqun lura i ret matna ver ama asmes ma', "Ngene buuv ama daram ne ama kinaqi."

Taquarla de maikka ra buup lungera ne ama aiqi.

⁸ Baiv aa de ma Iesus ka ruqun lura ma', "Ngen uq ama qerlap nemet lungera ama daram. De ngene ral nget sagel luqa i qe ruirl se ama asmeski."

Taqurla de ra mit se ama qerlap sagel ama barlka.

⁹ Baiv aa de luqa ama barlka i qe ruirl se ama berlim arla asmeski dai qa siquat namene lungera ama qerlap. Dap guirltik pet lungera ama qerlap be vem nget ip taqurla ve ama vain. De luqa dai quasik kat drlem aip lungera i nge men nanaa. Dap lura i ra uq ama kaina, dai rat drlem ai nge men ianai. Taqurla de luqa ama barlka qa nes te luqa i ama lugutka ip ke ngerlvvet.

¹⁰ De qa ruqun na qa ma', "Katikka ai de uurerl kuarl te ama vain ama atlu nget nauirl, iv aip ta suup be quasik tat drlem sever a nas, de diip te qurl a ra te lungera ama vain i quasiq ai angera qelaing peviit. Dap ngia rekmet muqas i ngia qurl a uut te ama vain ama atlu nget nasat."

¹¹ I qatikka liini iara ama rleriini ama dlek-pem-iini, dai ma Iesus ka arles i qa rekmet niini pet ma Kenan pet ma Galili Provins. I qa rekmet ne liina ip ke teqerl ai qa dai ama Barlka na qa. Be aa risura ta mu araa qevep sever a qa.

Ma Iesus Ke Lemerl Ve Ama Lautu-vem-ki Ama Slurki

Mat 21.12-13 Mak 11.15-17

Luk 19.45

¹² Baiv aa de ma Iesus ka mit sa mek savet ma Kapanaiam. I qa mit ke ne aa nan ngen aa ningambik de ngen aa risura. Be qurli ra vet ma Kapanaiam se iang ama niirl.

¹³ Be vet lungera ama niirl dai ama qares iv ama Judaqena te tekmet ne araa Asmeski

ama Slurlki pet ma Jarusalem. I luqia dai ra tis ki ma', "Ama-Angeluqa-Ka-Ngim-Manep-Sagel-Ama-Qerekka." Taqurla de ma Iesus ka mit (navet ma Kapanaiam) savet ma Jarusalem.

¹⁴ Baip ka men (pet ma Jarusalem), de qa mit sev ama Lautu-vem-ki ama Slurlki. Be ve ma Lautu-vem-ki ara menderlki ama slurlki, dai qa lu ama Lautu-vem-ki ara Maatpitta, i rem nem ama bulmakau ngen ama sipsip de ngen ama gemen. De qa lu lura i ra mugun mirlek ne ama taibelkina i buup ne ama qelaing per a nget. I lura dai ret matna ver ama Lautuqi ara bisnis. I re ngingkana ne ama qelaing.

¹⁵ De ma Iesus ka rekmet ne ama sekpetki de qe ngingarl se ra sedarliik. I qe rurlistik per a ra, de qa ngingarl se liirang aa mai nev ama Lautu-vem-ki. De qa qirlkua ne lura araa qelaing i ai de re uas tem nget de qa guirltik pet ngen ama taibelkina.

¹⁶ Baiv aa de qa ruqun lura i ai de rem nem ama uaik ip ten ban per a nget ma', "Ngen diit se nget se darliik. De kula ngene tekmet ne Gumam aa vetki ip taquarl ama maiirl."

¹⁷ Baip ma Iesus ka rekmet ne liina, de aa risura ta mu araa qevap sevet lungera ama lengi nev ama Langinka ma',

"Maikka gua rutka qa taarl ip ngu uas te gia vetki."

Sng. 69.9

¹⁸ De ama Judaqena ra snanpet ne ma Iesus ma', "Ngu lu ngia rekmet ne liirang aa ip nanaa? Mager ip ngi rekmet ne a qeni ama dlek-pem-iini iv iini ngere reqerl ai ngi dai mager ip ngi tekmet taqurla."

19 De ma Iesus ka virliit ma', "Diip lenges ne luqi iara ama vetki, dap diip naser ama niirl ama depguas de diip ngua raarl na qi."

20 Taqurla de ama Judaqena ra virliit ma', "Katiyas luqia ama Lautu-vem-ki dai ama qaqet ta matna ver a qi se ama ages ama 46. Dap katiyas kuasik mager ip ngia raarl ne luqia ama vetki ne ama niirl ama depguas."

21 Dap liina ama trleses-pem-iini, i qa taqen sever iini, dai aa qetdingki i diip ke raarl na qi naver ama aapngipki.

22 Baip naser aa aapngipki, de vuktik per a uut ne aa lengi i sa mekaï qa sil na nget sever a nas. Ai diip ka raarl naver ama aapngipki ip taquarl murl ta iil per ama Slurlka aa Langinka. Taqurla be maikka uut mu auur a qevep sevet ma Iesus aa lengi.

23 Be lua i qurli ma Iesus pet ma Jarusalem, pet luqia ama asmeski i ra tis ki ma', "Ama-Angeluqa-Ka-Ngim-Manep-Sagel-Ama-Qerekka." Dai buup ne ama qaqet ta mu araa qevep sever a qa. I ra mu araa qevep, i raquarli ra lu ama a rleriirang ama dlek-pem-iirang i qa rekmet ne iirang.

24 Dap ma Iesus dai quasiq ai qa quarl temiis bareq a ra. I raquarli qe taqat drlem se ama qaqet araa rut.

25 I quasik maget iv a qek ke sil barek ma Iesus sever ama qaqet araa tuaqevep. I raquarli ma Iesus dai qat drlem ama qaqet araa tuaqevep ngen araa rut.

3

Ma Nikodimas Ka Mali Re Ma Iesus

¹ Diip ngul sil sever iak ma Nikodimas i qa never ama Parasiqena. I luqa dai ama Barlka na qa never ama Judaqena araa kaunsil.

² Dai qatikka luqa dai ver iaiq ama arlenki, de qa mit sagel ma Iesus. Be qa ruqun ma', "Gua Tiksiqa, uut drlem ai ama Ngemumaqa ka nem ngi iv auur a Tiksiqa na ngi. I ama Ngemumaqa dai qurli qe na ngi be ngi tekmet ne liirang aa ama rleriirang ama dlek-pem-iirang. Dap quasik maget iv a qek ke rekmet ne liirang aa ama rleriirang ama dlek-pem-iirang katikka ne aa dlek naik."

³ De ma Iesus ka virliit ma', "Maikka ngul sil ba ngi ne gua revan. I ariq aiv a qek i quasik ka men ip maiiram dai diip kuasik mager ip ke lu ama Ngemumaqa aa Luqupki maravuk dama uusepka a rlan."

⁴ De ma Nikodimas ka snanpet na qa ma', "Ariq aiv iaq i qasa ama serluqa dai saqiaskerlka ngu lu diip ka ren nanaa? I saqiaskerlka quasik mager iv aa nan ki sel a qa ip maiiram."

⁵ De ma Iesus ka virliit ba qa ma', "Maikka ngul sil ba ngi ne gua revan. I ama qaqeraqa dai mager ip te sel a qa ne ama qerlapki de ngen ama Qevepka. I ariq aip kuasik ta sel iak ne ama qerlapki ngen ama Qevepka, dai quasik mager ip ka ran saver ama Slurlka aa Luqupki ip ke iames.

⁶ I qatikka ama qetdingki dai qil sel ama qetdingki (taquarl ama nankina i ai de rel sal) dav ama Qevepka dai qel sal ama iameska ama qevepka dama qaquet araa rlan.

⁷ Dai quasik mager ip ngeterl a ngi i ngul sil ba ngi ai mager iv ama qaquet ta ren ip maiiram iv ama Slurlka aa uis na ra.

⁸ I ama laurlka dai qatikka ai de qe sis i aip ke narliip ka tit kuaridi de qatikka diip ka tit kutnas. Be ngi narli ama laurlka qe sis dap kuasik ngiat drlem aip kat den nanaa, de quasik ngiat drlem aip ka tit nanaa. Dai saqikka lura raqurla i ra men ne ama Qevepka.”

⁹ De ma Nikodimas ka ruqun na qa ma’, “Maikka quasik nguwa drlem pe liina i angera rleng.”

¹⁰ De ma Iesus ka ruqun ma’, “Ngu lu nanaa be quasik ngia drlem liirang iara? Dap ngua tu gua qevep ai ngi dai ama barlka i ai de ngi su ama qaqaqet pet ma Isrel.

¹¹ Maikka ngul sil ba ngi ne ama revan. I uut taqen sevet liirang aa i sa uut drlem iirang. De uurel sil sevet liirang aa i sa uut lu iirang. Be uurel sil ba ngen ne lungera dap katikka quasik ngen derer a nget.

¹² De sa ngua sil ba ngen sever ama tekmeriirang nanari never ama aivetki. Dap kuasik ngen dru a ngen a qevep sever iirang. Dai ariq aip ngua sil ba ngen sever ama tekmeriirang manarevuk, dai ngu lu nanaa, kua diip ngen dru a ngen a qevep sever iirang dav ani quasik?

¹³ De qatikka ai de quasiaq a qek nanari qa mit be qa lu maravuk dama uusepka aa rlan. Dap katikka ngua naik dai ngut lu. I ngua men manarevuk, i ngua i ama qaqaqet araa Rarlimka na ngua.

¹⁴ Katikka murl ma Moses ka mu ama qemki men ama mengiit de qa maarl na iit se qi, mer ama ausaqi.

¹⁵ Taqurla dai saqikka diiv ama qaqaqet tem ngim piit sagel ngua i ama qaqaqet araa Rarlimka na ngua

ip lura i ra tu araa qevrep sever a ngua, dai diip te iames masmas.

¹⁶ I raquarli ama Ngemumaqa dai maikka qe rarliq ama qaqet mai ver ama aivetki. Taqurla be qatikka aa Uimka ama quanaska dai qa nem ka. I qa rekmet taqurla ip lura i rlas tem ta men a qa, dai quasik mager ip lenges na ra, dap mager ip te iames masmas.

¹⁷ I quasioq ai ama Ngemumaqa qa nem aa Uimka ip ka taarl ne ama qaqet se araa viirang. Dap ka nem aa uimka ip ke iames ne ama qaqet naver araa viirang.

¹⁸ I lura i rlas tem ta men ama Ngemumaqa aa uimka dai diip kuasioq ai ama Ngemumaqa qa raarl na ra. Dap lura i quasik ta tu araa qevrep sever ama Ngemumaqa aa Uimka, dai qasa qurli ra naa ne ma Slurlka aa tuvetki. I raqurli quasioq ai rlas tem ta men ama Ngemumaqa aa Uimka.

¹⁹ I liina i ama qaqet i qurli ra naa ne ama tuvetki dai raqurliani, “Ama Nirlaqa dai sa qa men saver ama aivetki, dav ama qaqet per ama aivetki te rarliq ama viirang. Dap kuasik te narliip se ama Nirlaqa, (i ama nirlaqa i ne ama tekmeriirang ama atliirang). I qatikka raquarli ra mugelnas sa tekmet ne ama viirang.

²⁰ I raquarli lura mai i rat drlem sa tekmet ne ama viirang, dai rem ngim temanau ne ama Nirlaqa. Be lura dai quasik mager ip ta ren sagel ama Nirlaqa. I ariq aip ta men sagel ama Nirlaqa dai diiv ama Nirlaqa ke reqerl ne araa viirang.

²¹ Dav aiv iak i qat drlem sa tekmet ne ama tekmeriirang ama seserliirang, dai qat den sagel ama Nirlaqa. Be diiv ama Nirlaqa ke teqerl ai luqa

qe tekmet ne ama tekmeriirang ama atliirang, ne ama Ngemumaqa aa dlek.

Ma Jon Ka Taqen Sevet Ma Iesus

²² Baip maget de ma Iesus ke ne aa risura ra mit savet ma Judia. Be vet luqia ama qerlingki dai ma Iesus ke ne aa risura te qukmes te ama qaqet.

²³ De qerlka ama qaqet ta men sagel ma Jon pet ma Enon. I ma Enon dai gelna ne ma Salim. I ma Jon ke qukmes te ama qaqet pet luqia ama qerlingki i raquarli ama kainaqi ver a qi dai ama baam met ki. De ama qaqet dai qatikka ra tit be qe qukmes tem ta vet luqia ama qerlingki.

²⁴ I ma Jon ke tekmet ne liirang aa i as kuasiq ai ra mu qa ve ama karabus.

²⁵ Baiv aa de iari nevet ma Jon aa risura te ne ama Judaqa ta taarl metna. I ra taarl metna se ama gamansena i ama Lautu-vem-ta te quknas.

²⁶ De ra men sagel ma Jon de ra ruqun na qa ma', "Auura Tiksiqa, luqa ama Barlka i medu qurl uut tuarl ne ama kainaqi ma Jodan de ngil sil ba uut sever a qa, dai maikka qe qukmes te ama qaqet i buup. De maikka ama buurlem ne ama qaqet ta tit sagel ka.

²⁷ De ma Jon ka virliit ma', "Ariq aip kuasiq ama Ngemumaqa qe sem madlek ne a qeq ip ke tekmet ne ama rleriirang ama dlek-pem-iirang, dai katikka quasik mager ip ke tekmet ne ama rleriirang ama dlek pemiirang.

²⁸ I sa mekai ngene narli gua lengi i ngua sil ba ngen ma', 'Ai ngua dai kuasiq ai ama qaqet araa Iameska na ngua.' Dap ngua dai qatikka ama Ngemumaqa ka nem ngua ip ngu ruir! nanaik ka."

29 De ma Jon ke rluses de aa lengi ne ama qasiquatka ma', "Nemka ama lugutka i diip ke ngerlvet ne aa lugutki dai diiv ama nanki ara ak dap quasiaq a qek. Dav ama lugutka aa rluaqa dai qurli qa gelna ne iam i ama arlias per a qa never aa rluaqa i diip ke ngerlvet. Kua aip lua de ama arlenki aris, i diiv ama luqupki re tekmet ne ama berlim, dai luqa ama lugutka aa rluaqa i diip ke narli aa qenem de diip ma arlias per a qa never a qa."

Katikka ngua dai raquarl ama lugutka aa rluaqa. I ngua dai ama arlias per a ngua ip ngurl kuarl te ma Iesus barek lura i ama Ngemumaqa aa uis na ra.

30 I diip ma Iesus aa rletki ki riirl, dap ngua dai gua rletki dai dingding a qi.

Ma Iesus Manarevuk

31 Luqa i qa men manarevuk dai maikka qa veviit daleng ama tekmeriirang mai. Dap luqa i qa naver ama aivetki, dai naqatikka qa naver ama aivetki, be luqa dai qatikka qel sil sever ama tekmeriirang naver ama aivetki. Dap ma Iesus i qa men manarevuk, dai maikka qa veviit daleng ama qaqet mai naver ama aivetki.

32 Be ma Iesus dai qatikka qel sil ba uut sevet liirang aa i qa narli iirang de qet lu iirang. Dap kuasiaq ama qaqet te narliip te narligel aa lengi.

33 Dap lura i re narli aa lengi de re narligel, dai sa ra rarlisdem be ra mu liina men a nas ma', "Ai ama Ngemumaqa dai ama Revan-ka."

34 I ama Ngemumaqa qa nem ka be qatikka qel sil ne aa lengi. Be ama Ngemumaqa dai qa buup ka ne aa Qevepka mai.

³⁵ Be ma Iesus aa Mam, dai maikka qe rarlik ka. Be qa qurl a qa te aa dlek ip ke uas te ama tekmeriirang mai.

³⁶ Be diip nemta i rlas tem ta mene ama Ngemumaqa aa Uimka, dai re taneng ama iames masmas. Dap lura i quasik ta narliip ta narligel aa Uimka dai diip kuasik te raneng ama iames dap diiv ama Ngemumaqa aa serlinki barek lura masmas.

4

Ma Iesus Gel Ama Samariaqena

¹⁻² Baiv aa de ama Parasiqena ra narli ai ma Iesus ke qukmes te ama qaçet i buup na ra be ra tit naser a qa. Dap ma Jon dai quasiq ai buup ne iari ra tit naser a qa. Dap ma Iesus dai maikka quasiq ai qe qukmes te ama qaçet, dap katikka aa risura te ukmes tem ta. De ma Iesus dai sa qat drlem ai ama Parasiqena ta narli be ra taçen se qa se liina.

³ Taqurla de ma Iesus ka mit navet ma Judia be qa guirl iviit savet ma Galili.

⁴ Baip ma Iesus ka tit savet ma Galili dai qa serltik pet ma Samaria.

⁵⁻⁶ Be qa tit, be sagelna ne ma Saikka, i ama Samariaqena araa luqupki, de qa mugun gel ma Jekop aa ngerliqi ama menpitki. I qa mugun i maikka serlek na qa naver ama aiska. I luqia ama luqupki, dai gelna ne ama aiverem i ma Jekop ka qurl aa uimka ma Josep tem bem. I maikka aa ver ama rlaunka be maikka ama nirlaqa qes nis maden.

⁷⁻⁸ De ma Iesus dai qa nem aa risura mai savet luqia ama luqupki, ip ten ban per ama asmes.

Dap kurli qa i ngerek se qa. Dai baing se iaiq ama nanki gel ka i qi navet ma Samaria ip ki quq ama kaina.

De ma Iesus ka ruqun na qi ma', "Ngu narliip ngup suuv ama kainaqi."

⁹ De luqia qia guirtik ma', "Ai, ngu lu nanaa be ngi snanpet na ngua ip ngi srluup. Dap ngi dai navet ma Juda. Dap ngua dai ama nanki navet ma Samaria." (Pe liina angera rlengi ama Samari-aqena araa gamansena dai ama Judaqena araa reving iirang. Be quasik mager iv ianel sil ba na).

¹⁰ De ma Iesus ka virliit ma', "Kuasik ngiat drlem sever ama tekmeriirang i ama Ngemumaqa kerl kurl a uut. De ngua i ngu snanpet na ngi ip ngu srluup de quasik ngiat drlem se ngua. Dav arik ngiat drlem sevet liirang aa dai vadai de ngia snanpet na ngua ip ngu qurl a ngi re ama qerlapki ip ki iames na ngi."

¹¹ De luqia, qia snanpet ma', "Maqa, ngu lu diip ngi aarl ama qerlapki naqua ip ki iames na ngua? I ama kainaqi mer ama demka, dai qatias saimanep. Dap kuasik gia qeni ip ngi taneng ama talki ne iini samer ama demka ip te ama qerlapki.

¹² Kua ngi dai ama barlka na ngi daleng a uur a barlka ma Jekop? I qatias murl miaimek de qa qut luqa ama demka sagel ama qerlapki. Be qatikka murl ke ne aa laanivas de ngen aa bulmakau dai ai de rep suup ka. Be qatikka iara dai ai de uurep suup nemet luqa ama demka."

¹³ De ma Iesus ka virliit ma', "Lura mai i re srluup luqi iara ama qerlapki, dai saqiaskerlka diip dingding sep ta.

14 Dap lura i re srluuv ama qerlapki i ngurl kurl a ra rem ki, dai saqias diip kuasiq ai dingding sep ta. I luqia ama qerlapki i diip ngurl kurl ama qaqet tem ki, dai qatikka kia tit kia tit. I luqia dai diip taquarl ama menpitki de araa rlan be diip ki iames na ra masmas.”

15 De luqia ama nanki qia ruqun ma Iesus ma’, “Maqa, ngi qurl a ngua re luqia ama qerlapki ip saqias diip kuasik mager ip dingding sep ngua. De saqias kuasik mager ip ngurl guirl sasari ip ngu quk.”

16 De ma Iesus ka ruqun na qi ma’, “Ngia iit te gia ngerlka de uane guirl sasari.”

17 De luqia ama nanki qia virliit ma’, “Dap maikka ngua dai quasik gua a nge ama ngerlka.”

De ma Iesus ka ruqun na qi ma’, “Maikka gia revan ai quasik gi a nge ama ngerlka.

18 Dap sa meka i ngia ngerlvvet ne ama ngeriqit ne ama quatta de ngia mit namen na ra. Be luqa iara i qurli ngi na qa, dai kuasiq ai gia ngerlka ma revan. I liina i ngil sil ba ngua, ai gia revan.”

19 De luqia qia ruqun ma’, “Gua Barlka, nguat drlem ai ngi dai ama Slurlka aa Aamki na ngi.

20 I qatikka auur a lavu dai ai de re Lautu sagel ama Ngemumaqa pet luqia ama damki. (A damki ma Geresim). Dap ngen ama Judaqena, dai qatikka ai de ngene tuqun ai ama luqupki ama quanaski iv ama qaqet te Lautu sagel ama Ngemumaqa, dai ama luqupki ma Jarusalem.”

21 De ma Iesus ka ruqun ma’, “Maqi, maikka mager ip ngia tu gia qevep sevet lunger iara ama lengi i ngul sil ba ngi na nget. Dap kula ngia tu gia qevep sever ama luqupka i lua ip te Lautu sever a uut

Mam. De quasik mager ip te mali re ma Jarusalem dap kua luqia ama damki ip te Lautu sagel ka.

²² Dap katikka ngen navet ma Samaria, dai quasik ngenet lu ai ngene Lautu sever iani. Dav uut ama Judaqena dai uut drlem ai uure Lautu sagel ama Ngemumaqa. I raquarli liina ip ke iames ne ama qaqet per ama aivetki, dai liina nge men gel uut.

²³ Ama Ngemumaqa dai sa qa mak ne ama giqi bareq ama qaqer ip te Lautu ne ama revan. Dai sa iara uure rarles iv uure Lautu ne ama revan sagel a uut Mam. Be ama Qevepka dai mager ip ka taarl ne ama Lautu de a uur a rlan. Be maikka a uut Mam dai qe narliip se lura i re Lautu raqurla sagel ka ne araa revan.

²⁴ Ama Ngemumaqa dai ama Qevepka na qa. Be lura i re Lautu sagel ka, dai mager ip te Lautu ne ama revan de ne ama qaqet araa tuaqevep.”

²⁵ De ama nanki qia ruqun ma’, “Katikka nguut drlem ai diiv ama qaqet araa Iameska qat den, i luqa ip diip ke iames na uut. I qatikka luqa dai ra tis ka ma Kristus. I lua i diip ka ren dai diip ke raqal sil ba uut sever ama tekmeriirang mai.”

²⁶ De ma Iesus ka ruqun ma’, “Nguua, i nguua taqen sagel ngi, dai qatikka nguua manarevuk.”

²⁷ Baip ma Iesus ka taqen ne liina, de baing se aa risura i ra guirl naver ama luqupki. De maikka ngemerl a ra i raquarli ret lu ma Iesus i qe ne ama nanki iane sil ba na. Be re narliip te snanpet na qa ma’, “Ngi narliip ngi mali re ama gi? Be ngi ne ama nanki uane sil ba na nanaa?”

Dap katikka quasiq a qek ka snanpet taqurla.

²⁸ De masna ama nanki qia uaik, dap kurl ara kebalaqi i qia guirl saver ama luqupki. I qia mit

be qia sil bareq ama qaqet per ama luqupki ma',
 29 “Ngen den ip ngene lu iaq i qa sil sevet gua tekmeriirang mai. I ani luqa dai ma Kristus na qa.”

30 Taqurla de ama qaqet ta mit naver ama luqupki be ra tit sagel ka.

31 Dap lua i qurlu ama nanki ver ara luqupki, de ma Iesus aa risura re teqestem per a qa ma', “Auura Tiksiqa, ngia tes.”

32 Dap ma Iesus ka virliit ma', “Sa ngua mes iang ama asmes i quasik ngen drlem se nget.”

33 De ma Iesus aa risura re snanpet nanaa ma', “Kuarl a qek ka qurl a qa re a qeng ama asmes?”

34 De ma Iesus ka sil ba ra ma', “Katikka lungera gua asmes, dai nget muqas. I liina dai ip ngut matna Gumam aa rletki sademna. I qa nem ngua ip ngut matna aa rletki ip ngu perleset na qi.

35 De ai de ngene tuqun ma',

“Ai aip lua i ngene kutserl ama lagat de diip naser ama iaquan ama rlatpes, de ngene derer angera asmes.”

Dap maikka ngul sil ba ngen, ip mager ip ngene taqam ngim te ama qaqet per ama aivetki. I ra dai raquarl ama lagat angera asmes per ama sleng i ama merlmerl na nget. I ama qaqet dai qurlu ra i rem ngim be mager iv uure kiat na ra.

36-37 De ai de auur a lavu ra taqen ma',
 “Ama revan i iak ip ke kutserl ama asmes dav iak ip ka ter a nget.”

Be lura i re ngingdemna ne ama asmes dai iara ren ban a ra. Dai be qatikka mager ip ngene ngingdemna ne ama qaqet, ip te iames masmas. Taqurla be lura i ra tu ama gam, dai maikka mager

iv ama arlias per a ra, te ne lura i re ngingdemna ne ama asmes.

³⁸ Dai sa iara ngua nem ngen ip ngen derer ama asmes nagel ama qaquet. Dap kuasiq ai ngen matna gel ta nauirl ver araa sleng. Dav iari ra matna lungera ama sleng. Be sa ngen mit ip ngen derer ama asmes i ama mereqes na nget.

Ama Nanki Qi Raqa Sekdem Sever Ara Viirang

³⁹ Be vet luqia ama luqupki, dai luqia ama nanki qia sil ne ara revan sevet ma Iesus. I qia sil bareq a ra ma', "Maikka luqa dai qa raqa sekdem sevet gua viirang mai ngene gua tekmeriirang mai." Taqurla be buup ne ama Samariaqena ra tu araa qevrep sevet ma Iesus. De ra tit ip tet lu qa.

⁴⁰ Be ra mit sagel ka, de re teqestem ka ip kurli qa gel ta. Taqurla be mas per a qa gel ta se ama niirlaiam ama quanasiam.

⁴¹ Be re narli aa lengi de buup ne iari ama qaquet dai rlas tem ta mene ma Iesus.

⁴² De iari ama qaquet ta taqen sagel luqia ama nanki ma', "Laira dai uut mu auur a qevrep sevet ma Iesus i raquarli ngia sil ba uut sever a qa. Dav iara dai rlas tem uut men a qa i qatikka raquarli uut narli aa lengi ne auur asdem. Be maikka uut drlem ai ama revan i luqa dai diip ke iames ne ama qaquet naver ama aivetki mai."

Iesus Ka Men Pet Ma Galili

⁴³ Baip naser ama niirlaiam ama quanasiam, de ma Iesus ka mir iviit savet ma Galili.

⁴⁴ I ma Iesus ka sil ba uut ama risura ai ariq aiv iaq i ama Slurlka Aamki na qa, i qet matna gel aa liinka, per aa qerlingki, dai maikka diip kuasik ta tu araa qevrep ai ama barlka na qa.

⁴⁵ Baip ma Iesus ka men pet ma Galili, de ama qaqet dai ama arlias per a ra i raquarli qa men. I lura dai medu ret lu ma Iesus per ama Asmeski i qe tekmet ne ama tekmeriirang ama dlek-pem-iirang.

Ma Iesus Ka Maarl Ne Ama Barlka Aa Uimka

⁴⁶ Be ma Iesus ka tit dai saqiaskerlka qa men pet ma Kenan pet ma Galili Provins.

I vet luqia ama luqupki, dai mekai qa guirltik per ama kainaqi ne aa dlek be ama vain na qi ip tep suup.

Dai saqi ngul sil sever iaq ama barlka i qet matna bareq ama Gaman. I aa uimka dai qe temarl maden be qurli qa vet ma Kapanaiam.

⁴⁷ De luqa ka narli ai ma Iesus dai qa men navet ma Judia be qurli qa vet ma Galili.

Taqurla de qa mit sagel ma Iesus be qe tuqun a qa ma', "Ngu narliip ngia ren ip ngi nem ama arlemki nevet nguaimka i qet temarl, be ama qares ip ke prleset."

⁴⁸ De ma Iesus ka ruqun ma', "Ariq aip kuasik ngenet lu ama rleriirang ama dlek-pem-iirang, dai quasik ngen dru a ngen a qevap."

⁴⁹ De ama Gaman ara Barlka qa ruqun ma Iesus ma', "Gua Barlka, maikka ngia ren i ariq aip kuasik dai diip nguaimka qe ngip."

⁵⁰ De ma Iesus ka virliit ma', "Ngia tit i qasa ngiaimka qe iames."

De luqa qa mu aa qevap sevet ma Iesus aa lengi de qa guirl sagel aa uimka.

⁵¹ Baip ka tit be samen ama aiska, de qe ne aa buaiskena re atmetna. De ra sil ba qa ma', "Ngiaimka dai sa maget na qa."

⁵² De luqa ka snanpet ma', "Maikka ngu lu qesnada de maget ne nguaimka?"

De lura ra virliit ma', "Mani naser ama rlaunka de verleset ne ama a qaserlki never a qa."

⁵³ De ama gilka aa mam dai vuktik per a qa ai mani naser ama rlaunka, de ma Iesus ka ruqun ma', "Sa ngiaimka dai qe iames."

Taqurla de qa ngen aa qaquet per aa luquv iini, dai ra tu araa qevep sevet ma Iesus.

⁵⁴ I liina dai ma Iesus ka men navet ma Judia be savet ma Galili. Be qa rekmet ne ama rletki ama dlek-pem-ki ip ma quanas-iiram pet luqia ama qerlingki.

5

Ma Iesus Pet Ma Betsaida

¹ Baip maget de ma Iesus ka mit savet ma Jarusalem ip te tekmet ne ama Lautu arla asmeski.

² Be vet ma Jarusalem, dai qurl iaq ama qerlapka i ra tis ka ne ama Judaqena araa lengi ma', "Betsaida." I luqa ama qerlapka dai gelna ne ama tarlka i ai de rat dan se ama sipsip saver ama luqupki. Be mirlek ne luqa ama qerlapka, dai ama menderl iigring ama ngeriqit niigrliing.

³ I ve liigrliing aa ama menderl iigrliing dai buup ne ama arlem per a ra i qurli ra. I lura dai ama rlen iari dav iari dai ama ding ne araa ilaing ngen araa ngerik.

⁴ I qurli ra de ver ama qerlapki iv aip bulengbuleng, iv aip nemta i ra man nauirl dai diip maget na ra. De aiv iaq i qe tal ama arlemki nanaa, dai diip perleset na qi. I ai de ver iang ama niirl de

ama Slurlka kem nem aa Angeluqa ip ke tekmet ne ama qerlapki ip bulengbuleng ip barek lura.

⁵ Be iak naver a ra dai qe temarl se ama ages ama malev ama depguas ngen ama ngeriqit ngen ama depguas.

⁶ De ma Iesus ka lu luqa i qa mas de qa narli ai qatias luqa qe temarl se ama ages i buup. De qa snanpet na qa ma', "Kua ngi narli ip maget na ngi?"

⁷ De ama arlemki-vem-ka, ka virliit ma', "Gua Bar-lka aip lua i ama qerlapki qi rarles i bulengbuleng, de quasiq a qeq ip ke raneng per a ngua sep ma qerlapki. Baip ngu palu i ngu taqat mit sep ki, de ai de iari re ruirl ngua be ai de re ruirl sep ma qerlap."

⁸ De ma Iesus ka ruqun na qa ma', "Ngia raarlviit de ngi at gia biraqi de ngia tit."

⁹ Taqurla de maikka verleset ne ama arlemki mai never a qa. De luqa qa mer aa biraqi de qa ngingmet na qi de qe tal ki de qa tit. Dap liirang aa dai iirang nge men per ama nirlaqa ama Sabat.

¹⁰ Taqurla be lura ama Judaqena i ai de re serlin ma Iesus, dai re snanpet ne luqa ma', "Kua quasik ngiat drlem ai iara dai ama nirlaqa ama Sabat? I auur a lengi dai ngerel sil ai quasik mager ip ngi tal gia quvang per ama nirlaqa ama Sabat. Be qula ngi tal gia biraqi."

¹¹ Dap ka virliit ba ra ma', "Luqa i qa verleset ne ama arlemki never a ngua, dai qa ruqun na ngua ma', "Ngia raarlviit de ngi at gia biraqi de ngia tit."

¹² De lura ra snanpet na qa ma', "Ngu lu nemka i qa ruqun na ngi ip ngia raarlviit de ngi at gia

biraqi de ngia tit?”

¹³ Dap luqa dai quasik kat drlem aip nemka i qa ruqun na qa. I raquarli ma Iesus dai qa tit parlen ama qaqet i buup na ra lua gel ama qerlapka.

¹⁴ Baip suunun de ma Iesus ka lu savet luqa ve ama Lautu-vem-ki ama Slurлки. De ma Iesus ka ruqun na qa ma’, “Ngi lu sa verleset ne ama arlemki never a ngi. Dap kula ngi tekmet ne ama viirang, i ariq a qerang peviit ngere lenges gia qetdingki.”

¹⁵ Baiv aa de luqa qa guirl sagel ama Judaqena araa Barlta be qa ruqun ma’, “Luqa i qa nem ama arlemki never a ngua, dai qatikka ma Iesus.”

¹⁶ Taqurla de ama Judaqena araa Barlta te rarles ip te lenges ne ma Iesus. I raquarli ke tekmet ne liirang aa ver ama nirlaqa ama Sabat.

¹⁷ Dap ma Iesus ka ruqun na ra ma’, “Katikka Gumam dai ai de qet matna ver ama niirl mai ip ka tat never ama qaqet. Taqurla dai saqikka mager ip ngut matna raqurla ka.”

¹⁸ Taqurla be liirang aa nge maarl ne ama Judaqena araa nigial be re narliip te peleng ma Iesus. I raquarli qe tuqun ai aa Mam ne ama Ngemumaqa. De qe tekmet nanas ip taquarl ama Ngemumaqa. De qerlka qe lenges ne araa nirlaqa ama Sabat.

Ma Iesus Dai Ama Ngemumaqa Aa Uimka

¹⁹ De ma Iesus ke su ra ma’, “Maikka ngul sil ba ngen ne gua revan, i ngua i ama Ngemumaqa aa Uimka, dai qatikka quasik mager ip ngut matna qut gua tuaqevap. Dap katikka ngut tekmet ne

liirang aa i qatikka ngut lu Gumam i qe tekmet niirang.

²⁰ I Gumam dai qatikka aa arlem naver a ngua be qatikka ai de qe teqerl a ngua ne ama tekmeri-irang mai i ai de qe tekmet niirang. I ngua dai aa Uimka na ngua. Dav as maikka diip Gumam ke teqerl a ngua ne iarang ama dlek-pem-iirang peviit. Be diip saksak met ngen nevet liirang aa.

²¹ I Gumam dai qa taarl ne ama aa ngipta naver ama aapngipki. De qen ban a ra re ama iames. Dai saqikka raqurla dai ngua i aa Uimka, dai ngun ban ama qaquet te ama iames kut gua tuaqevap.

²² De saqikka Gumam, dai diip kuasiq ai qe kot se ama qaquet. Dap Gumam dai sa qa mak na ngua, de qa qurl a ngua re ama dlek ip diip ngu kot se ama qaquet mai.

²³ I ama Ngemumaqa ka rekmet ne liina ip mager iv ama qaquet teng ning de re taqa palu gel ngua, ip saqikka raquarl ai de reng ning, de re palu gel Gumam ama Ngemumaqa. Dav ariq aiv iaq i quasik ke taqa palu gel ngua, dai saqikka luqa dai quasik ke taqa palu gel Gumam. I qatikka Gumam dai qa, i qa nem ngua i aa Uimka na ngua.”

²⁴ “Maikka ngul sil ba ngen ne gua revan: I ariq aiv iari i re narli gua lengi de rlas tem ta mene Gumam, i qa nem ngua, dai diip te taneng ama iames mas mas. De diip kuasik ngua raarl na ra ver ama Slurlka aa kot. I sa ra mit namen ama aiska saver ama aapngipki be samen ama aiska sever ama iames.

²⁵ Dai maikka ngul sil ba ngen ne gua revan: I sa ngua sil ba ngen ai diiv ama giqi qiat den dai sa iara dai qi rarles i qiat den. Be lura i qurli ra mer

ama aapngipki ara surlka dai diip ngu nes tem ta. I ngua dai ama Ngemumaqa aa Uimka. Be lura i re narligel ngua dai diip te raneng ama iames mas mas.

²⁶ I ama tekmeriirang mai i iirang ngere iames, dai iirang ngere iames nagel Gumam. I raquarli qa dai ama rarlimini se ama iames. Be ngua i aa Uimka na ngua, dai qa qurl a ngua re ama iames be mager ip ngu iames ne ama qaquet.

²⁷ I sa qa mak na ngua ip ngua taarl ne ama qaquet ngen ama tekmeriirang mai ver ama a kot. I raquarli ngua dai qa mak na ngua iv ama qaquet araa Rarlimka na ngua.

²⁸⁻²⁹ Dai kula saksak met ngen nevet liina, i diiv iaiq ama giqi qiat den be lura mai i ra ngip, dai diip te narli ngua qenem, de saqiaskerlka diip ta raarlviit. Be lura i murl te tekmet ne ama tekmeriirang ama atliirang, dai diip ta raarlviit de diip te raneng ama iames mas mas. Dap lura i ai de murl te tekmet ne ama tekmeriirang ama viirang, dai diip ta raarlviit de diip te raneng ama tuvetki ama vuqi be mas.

Ma Iesus Kel Sil Sever aa Rletki

³⁰ I qatikka ngua dai quasik mager ip ngerek se ngua, ngua raarl de ngu tekmet ne gua rleriirang. I qatikka ai de ngu narli Gumam aa lengi de ngua tit kut nget ip ngua taarl ne ama qaquet. Be liina i ngua taarl ne ama qaquet dai maikka ngu tekmet ne ama tekmeriirang ama atliirang. I raquarli ngua dai quasiq ai ngua tit kut gua tuaqevp. Dap Gumam i qa nem ngua, dai ngua tit kur aa tuaqevp.

³¹ “De qatikka arik ngerek se ngua ngul sil bareq ama qaqet sever a nas ip ta tu araa qevep sever a ngua, dai liina dai quasik maget.

³² Dap kasa iak ka sil bareq ama qaqet sever a ngua (i Guman naik), be nguat drlem ai aa lengi saver a ngua dai ama revan.

³³ De sa ngen nem iari sagel ma Jon ip ngene narli sever a qa. Be qa dai qa sil ba ngen ne ama lengi ama revan nget.

³⁴ Dap kuasik ngua tu gua qevep sever ama qaqet araa lengi sever a ngua. Dap ngu taqal sil ba ngen sevet liirang aa ip mager ip Gumam ke iames na ngen.

³⁵ I qatikka ma Jon aa lengi dai nger ip taquarl ama mudemki i qim ngim men ama arlenki. Be maikka ngene narli aa lengi be ama arlias per a ngen never a nget pet luus aa i qa taqen.

³⁶ I gua rleriirang dai iirang peviit daleng ma Jon. I liirang aa dai iirang ngerel sil sever ngua. I liirang aa i murl Gumam ka nem ngua ip ngu tekmet niirang. Dai qatikka liirang aa ama tekmeriirang dai iirang ngerel sil ai murl Gumam ka nem ngua.

³⁷ De Gumam i sa qa nem ngua, dai qa reqerl a ngen aip nema na ngua. Dap kuasik maget ip ngene narli aa qenem. De ngen dai quasik ngen drlem aip ngu lu qem ngim nanaa.

³⁸ De ngene narli aa lengi dap quasik ngen dru nget de a ngen a rlan. I raquarli Gumam ka nem ngua, dap kuasiq ai rlas tem ngen men a ngua.

³⁹ De qatikka ai de ngen dru a ngen a qevep ai diip ma Slurlka aa Lengi mai ngere iames na ngen.

Taqurla be qatikka ai de ngen dris per a nget

sademna. Dap lungera ama Slurlka aa Lengi dai maikka ngere taqal sil sever a ngua.

⁴⁰ Dap katikka quasik ngene narliip ngen dren sagel ngua ip ngen ne taneng lungera ama iames.

⁴¹ Kuasiq ai ngua taqen taqurla ip ngua taarl ne gua rlenki.

⁴² Dap nguut drlem se ngen i maikka quasiq ai ngene rarliq ama Ngemumaqa nade a ngen a rlan.

⁴³ I ngua men nagel Gumam i qa nem ngua, be ngu tekmet ne aa rleriirang dap kuasik pem ngen se ngua. Dap katikka ariq aiv iak kat den be qel sil sever a nas, dai diip ngene narligel ka.

⁴⁴ Ngu lu nanaa, be ngen dru a ngen a qevap ai ngene iames i aip ngene barl ne a ngen a rlen naik? Dav ai de quasik ngene narliiv ama Ngemumaqa ama quanaska ke barl a ngen a rlen.

⁴⁵ Be ai de ngen dru a ngen a qevap ai diip ngua taarl na ngen pet Gumam aa saqang. I diip kuasiq ai ngua, dap katikka diip ma Moses aa Lengi nge taarl na ngen. I qatika lungera i ngen diit kur aa Lengi.

⁴⁶ De maikka ariq aip ngen dru a ngen a qevap sevet ma Moses aa Lengi, dai mager ip ngen dru a ngen a qevap sever a ngua. I raquarli qa iil sever a ngua.

⁴⁷ Dap kuasik ngen dru a ngen a qevap sevet lungera i ma Moses ka iil. Taqurla dai be quasik mager ip ngen diit kut gua lengi.

6

Ma Iesus Ka Qurl Ama 5000 Ne Ama Quatta Te

*Ama Asmes**Mat 14.13-21 Mak 6.30-44**Luk 9.10-17*

¹ Be nakka aip laip de ma Iesus ka merarlik men ama serlegeska ma Galili. (I ai de ama Romkena ra tis luqa ama serlegeska ma', 'Taibirias.')

² De buup ne ama qaqet ta mit naset ma Iesus i sa raquarli ra lu qa lemerl iari ama qaqet te ama arlem ne ama Slurlka aa dlek.

³⁻⁴ De vet lungera ama niirl de ama qaqet i buup na ra, i ra tit nev ama aiska savet ma Jarusalem saver ama asmeski i ra tis ki ma', "Ama Angeluqa Qa Ngim Manep Sagel Ama Qerekka." De ma Iesus ke ne aa risura ra sik ne ama damigl, be ra mugun i vuk.

⁵ De ma Iesus ka mer aa sakngaqi de qa ngim, dai qa lu ama qaqet ama buurlem na ra i rek sik sagel ka. De ma Iesus ka snanpet ne ma Pilip ma', "Ngu lu diiv uure van per ama asmes naqua ip barek lura mai ip ta tes?"

⁶ I qatikka ma Iesus ka snanpet ne ma Pilip ip ke siquat na qa. Dap ma Iesus dai sa qat drlem liina ip diip ket matna.

⁷ De ma Pilip ka virliit ma', "Arik uure van per ama asmes ne ama qelaing ama 2000 Kina ba ra ip ta tes, dai diip ta as dap katiaskerl diiv ama getki vem ta.

⁸ De iak never aa risura ma Endru i ma Saimon Pita aa negeniqa, ka ruqun ma',

⁹ "Gua Barlka iaq ama gilka iara i qet tal ama bret ama ngeriqit na nget. (I ra rekmet na nget ne ama bali angera gam.)

De qerlka ama gilka qa quarl te ngen ama alubiram. Dap kuasik maget na nget kur ama qaqet i

qatias buup na ra.”

¹⁰ De ma Iesus ka ruqun aa risura ma’, “Ngene ruqun ama qaqet ip ta ruqun.”

(I vet luus aa dai maikka quasiaq ama qevel dap ma garas i ama seserles). Be ama quatta ama 5,000 na ra, dai ra mugun aa ver ama garas.

¹¹ Baiv aa de ma Iesus ka mer ama asmes de qa meraqen ne ama atlu sagel aa Mam. Baiv aa de qa matmet na nget barek lura i ra mugun te lungera ama asmes. Be ma Iesus ka qurl lura re ama bret de ngen ama alubi i buup de qatikka ra mes be deng i ra qutdemiis.

¹² Baiv ama qaqet ta mes be ra qutdemiis, de ma Iesus ka ruqun aa risura ma’, “Ngen diit de ngen iing demna ne ama mesdem, i lungera i ra mes bedem nget ip kula uut ding iang ama asmes.”

¹³ Taqurla de ma Iesus aa risura ra iing demna ne ama mesdem be ra buuv araa raat ama malepka ngen aiim. I lungera ama mesdem naqurl ama bret ama ngeriqit na nget.

¹⁴ De ama qaqet ta lu liina ama dlek-pem-iini i ma Iesus ka rekmet niini, de ra ruqun ma’, “Maikka luqa dai ama Slurlka aa Aamki na qa i se ma Moses aa Lengi nge muvem nauut sever a qa ai diip ka ren sever ama aivetki.”

¹⁵ De vet ma Iesus aa tuaqevap, dai sa qat drlem ai diiv ama qaqet tet matna ip ta ru qa iv araa King na qa, ip ke iames na ra nagel araa qumespik.

Taqurla de ma Iesus ka mit namen na ra, i qa mit be qa sik ne ama damki be qurli qa i ngerek se qa.

*Ma Iesus Ka Tit Per Ama Qerlapki
Mat 14.22-33 Mak 6.45-52*

¹⁶ Baip se rletrlet de ma Iesus aa risura ra mit se dengerlking.

¹⁷ Be ra sik sede ama siviini de re kuain ip ta tit savet ma Kapanaiam.

Baiv aa de qasa ama arlenki, dav as kuasiq ai ma Iesus ka men.

¹⁸ De maikka vet luus aa de ama laurlka qe sis be qa maarl ne ama valeng.

¹⁹ Be qasa re kuain se ama siviini be se ama ngeriqit ne ama a kilomita. Baiv aa de ra lu ma Iesus i qa tit per ama qerlapki ara rleng be sagelna na ra. Be qurli qa gelna ne ama siviini, de ra dai maikka reng ning malai.

²⁰ De ma Iesus ka ruqun na ra ma', "Kula ngeneng ning. I qatikka ngua i ngua manarevuk."

²¹ Baip ma Iesus ka meraqen taqurla, de aa risura dai ama arlias per a ra ip ke sik sagel ta. Taqurla de maikka masna baing se ra vet luqia ama luqupki i re narliip ta tit saver a qi.

Ama Qaqet Te Mali Re Ma Iesus

²² Baip bigia de lura ama qaqet i re mali re ma Iesus, dai qurli ra dengerlking. I lura rat drlem ai ma Iesus aa risura, dai sa ra mit dama siviini ama quanas-iini. Dap kuasiq a qi q ama sipki. Be rat drlem ai kuasiq ai ma Iesus ke ne aa risura.

²³ Dap kuasiq ama ainkules de iang ama sip i nget navet ma Taibirias nge men. I nge men iasai sagel mani ma Iesus ka meraqen ne ama atlu sagel ama Slurlka sever ama asmes.

²⁴ Baiv aa de ama qaqet ta lu ai sa ma Iesus ke ne aa risura ra mit, taqurla de ra sik sede ama siviirang, de ra mit savet ma Kapanaiam i re narliip te mali re ma Iesus.

Ma Iesus Dai Ama Asmes Menarevuk

²⁵ Baiv ama qaqet ta merarlik seruarl, dai ra lu ma Iesus de ra snanpet na qa ma', "Auura Tiksiqa kesnada de ngia men sasari?"

²⁶ De ma Iesus ka virliit ma', "Maikka ngua taqen ne gua revan sagel ngen: I qatikka ngene mali re ama asmes naik i raquarli mani ngen mes be maikka ngen kirlanas. Dap kuasiq ai ngene mali rem ngua ip ngen dru a ngen a qevrep sever ama Slurlka aa dlek-pem-iirang.

²⁷ Kula ngenet matna re lungera ama asmes i ai de sesik tem nget. Dap mager ip ngene mali re lungera ama asmes i quasik mager ip sesik tem nget. I lungera dai diip kurli nget mas mas, de diip ngere iames na ngen mas mas. I qatikka ngua i ama qaqet araa Rarlimka na ngua, dai diip ngu qurl a ngen tem nget. I raquarli Gumam ama Ngemumaqa, dai sa qa mu ngua ip taquarl ama merlengaqa vet lungera ama asmes.

²⁸ De lura dai ra guirltik ma', "Ngu lu ama Ngemumaqa aa rleriirang nanaa iv uure tekmet niirang?"

²⁹ De ma Iesus ka virliit ma', "Ama Ngemumaqa aa rleriini ama quanas-iini dai iini raqurliani: Katikka ngua i ama Ngemumaqa qa nem ngua, dai mager ip trlas tem ngen men a ngua."

³⁰⁻³¹ Taqurla de qatikka ama qaqet ta guirltik ma', "Katikka kua ariq aip ngi narliip trlas tem uut men a ngi, dai mager ip ngi rekmet ne iarang ama rleriirang ama dlek-pem-iirang. De qatikka mager ip ngirl kurl a auut te ama asmes per ama niirl mai ip taquarl murl ma Moses i qerl kurl auur

a lavu re ama asmes per ama niirl mai. I maikka ama Slurlka aa Lengi, dai nge sil ma',
 'Ma Moses dai qa qurl aa seviraqi re ama asmes per ama niirl sademna i nget manarevuk.'
Kisim Bek 16.4 Sng. 78.24,25

³² De ma Iesus ka ruqun ma', "Maikka ngul sil ba ngen ne ama revan: I quasiaq ai ma Moses ka qurl a ra re lungera ama asmes dap katikka Gumam naik. Be iara dai qerl kurl a ngen te ama asmes ama revan nget i nget nev uusep.

³³ I ama asmes ama revan nget i ama Ngemu-maqa ka nem nget manarevuk, dai qatikka nget ne luqa i qa nem ka. Be diip ke iames ne iari ama qaget naver ama aivetki mai.

³⁴ De ama qaget ta ruqun ma', "Auur a Slurlka, iara be aaviit dai diip ngirl kurl a uut te lungera ama asmes."

³⁵ De ma Iesus ka ruqun ma', "Ama asmes i ngererl kuarl te ama iames masmas, dai nget na ngua i ngua manarevuk. Be lura i rat den sagel ngua, dai diip kuasiaq ama getki-vem-ta. De lura i rlas tem ta men a ngua, dai diip kuasik dingding sep ta.

³⁶ De sa ngua sil ba ngen ai sa ngen lu ngua, dav as kuasiaq ai rlas tem ngen men a ngua.

³⁷ Dap nemta i Gumam kerl kurl a ngua rem ta, dai diip tat den sagel ngua. Be lura i diip tat den sagel ngua, dai diip kuasiaq ai ngu nem ta vuuqas.

³⁸ I qatikka ngua men manarevuk sasari, ip ngua tit kut Gumam aa tuaqevap i luqa i qa nem ngua. I qatikka quasik mager ip ngua raarl de ngu tekmet ne iaiq ama rletki i ngua tit kut gua tuaqevap.

³⁹ De lura i Gumam ka nem ta sagel ngua, dai quasik ke narliip lenges ne a qek never a ra. I qatikka qe narliip taqurla. Dap diip pet luqa ama nirlaqa i Gumam ka taarl ne ama qaqet per ama verlverleser iini se ama aivetki, dai diip ngua raarl ne lura mai.

⁴⁰ De maikka Gumam ka tu vuusep, i nemta i rem ngim sagel ngua, de rlas tem ta men a ngua, dai diip te iames mas mas. Be diip pet luqa ama nirlaqa i Gumam ka taarl ne ama qaqet per ama verlverleser iini, dai diip ngua raarl na ra naver ama aapngipki.”

⁴¹ De iari ama Judaqena dai ngerengang pem ta ne ma Iesus. I raquarli qa sil sever a nas ma’, “Ngua, i ngua nev uusep, dai ngua i ama asmes i nge men manarevuk.”

⁴² Be ra taqen per a na ma’, “Katikka ma Iesus dai uut drlem aa mamiam i ma Josep ke ne ma Maria. De qatikka ma Iesus dai qa never a uut. Be quasiq ai qa men manarevuk. Dap ngu lu nanaa be qa taqen taqurla, ai qa men manarevuk?”

⁴³ De ma Iesus ka virliit ma’, “Kula ngerengang pem ngen i ngen deraqen se ngua.

⁴⁴ De qatikka quasik mager iv iak ka tit naser a ngua qurl aa tuaqevap. Dap katikka Gumam naik dai diip ke kiat ne lura i ra narliip ta den sagel ngua. Be lura dai diip ngua raarl na ra vet luqa ama nirlaqa i diip Gumam ka taarl ne ama qaqet per ama verlverleser iini.

⁴⁵ I qatikka liina dai ama Slurlka aa Aamki na ra, ra iil sever iini i ra sil ma’,
‘Katikka diiv ma Ngemumaqa ke su ama qaqet
mai.’

Ais. 54.13

Be lura i re narli Gumam aa lengi, de re narliip ke su ra sever a nas, dai diip ta ren sagel ngua.

⁴⁶ De qatikka ai de quasiq a qek ka lu Gumam. Dap katikka ngua i ai de murl kurli ngu na qa, dai ngut lu qa.

⁴⁷ De maikka ngua taqen ne gua revan sagelem ngen: I ariq aip lura i rlas tem ta men a ngua, dai re iames mas mas.

⁴⁸ Be ngua dai a ngen asmes ip ngere iames na ngen.

⁴⁹ I ngen drlem sever a ngen a lavu i murl ama Ngemumaqa kerl kuarl te ama asmes bareq a ra. Be ra tes sademna ver ama qerlingki i quasiq ama qevel de quasiq ama liltem per a qi. Dap kasa ra verleset.

⁵⁰ Dav iara dai ama asmes i nge men manarevuk, iv ama qaqet ta tes nget, dai diip kuasik te ngip.

⁵¹ I ama revan i ngua manarevuk, dai lungera ama asmes i ngere iames mas mas. Be nemta i ra tes lungera ama asmes manarevuk, dai diip te iames mas mas. I qatikka lungera ama asmes dai gua qetdingki. Be ngurl kuarl temiis bareq ama qaqet mai ver ama aivetki, ip mager ip te iames.

Ama Barlta Nep Ma Lautu Ta Taqen Sagel Ma Iesus

⁵² Baiv aa de ama Judaqena ra taarl metna i re tuqun ma', "Ngu lu diip luqa ka qurl uut te aa qetdingki nanaa iv uut tes ki?"

⁵³ De ma Iesus ka ruqun na ra ma', "Maikka ngua taqen ne gua revan sagelem ngen. I maikka mager

ip ngen dres ama qaqer araa *aa qetdingki. De ngene srluup aa qereka. I ariq aip kuasik, dai kuasik mager ip ngene raneng ama iames masmas.

⁵⁴ Be nemta i ra tes gua qetdingki de re srluup gua qereka, dai sa ra raneng ama iames. Be lura dai diip ngua raarl na ra vet luqa i Gumam ka taarl ne ama qaquet per ama verlverleser iini.

⁵⁵ De maikka gua qetdingki dai ama asmes ama revan nget. De gua qereka dai ama qerlapki ama revanki.

⁵⁶ Be nemta i ra tes gua qetdingki, de re srluup gua qereka, dai diip lura dai ding se ra men a ngua de ngua dai diip ding se ngua men a ra. I qurli ngua men a ra de qurli ra men a ngua.

⁵⁷ Be Gumam i qe iames, dai qa nem ngua, be saqikka ngu iames, i nagel ka. Taqurla be saqikka nem ta, i ra tes nagel ngua, dai diip te iames masmas.

⁵⁸ Taqurla be uuret lu i ngua dai quasiq ai ngua raquarl lungera ama asmes i murl ma Moses aa seviraqi qia mes nget. I murl ta mes nget dap sa ra ngip. Dav iara dai lungere iara ama asmes, i nge men manarevuk, dai ariq aip nemta i ra tes never a nget, dai diip te iames masmas.”

⁵⁹ I qatikka liirang aa dai ma Iesus ke su rem iirang pe ama Lautu-vem-ki vet ma Kapanaiam.

⁶⁰ De lura i ra tit naset ma Iesus te narli liina, de buup ne iari ra ruqun ma’, “Katikka ama alkuil ba uut i uut narli liina. Be ngu lu arik uure narligel ka nanaa?”

⁶¹ De sa vet ma Iesus aa tuaqevrep dai sa qat

* **6:53:** Ma Iesu ka tis nas ne lungera ama lengi

drlem ai iari i ra tit naser a qa dai ra taqen se qa se liina. Taqurla de qa snanpet na ra ma', "Kua liina ngere tekmet na ngen be ngen dru a ngen a qevep maberl, be ngene narliip ngen diit namen a ngua?"

⁶² De qerlka arik ngen, ngenet lu ama qaqet araa Rarlimka na ngua i ngurl guirl masarevuk savet gua luqupki sagel murl ngua men, de diip ngen dru a ngen a qevep nanaa sever a ngua?

⁶³ Katikka ama tekmeriirang never ama qetd- ingki, dai quasik mager iv iirang ngere iames ne ama qaqet. Dap katikka ama Qevepka dai qerl kuarl te ama iames. Dap lungera i ngu su ngen tem nget, dai nget never ama Qevepka. Taqurla be lungera ip ngere iames na ngen.

⁶⁴ Dap nguut drlem ai iari naver a ngen dai ra tu araa qevep maberl be quasik ta tu araa qevep sever a ngua."

De qatikka lua i murl ma Iesus ke rarles ne aa rletki, de sa qat drlem lura ama qaqet i diip kuasik ta tu araa qevep sever a qa. De qerlka ma Iesus kat drlem luqa i diip ke lenges na qa.

⁶⁵ De ma Iesus ka ruqun ma', "Taqurla be qerl ngi lu ngua sil ma', "Ai ariq aip Gumam ke kiat ne iak ip kat den sagel ngua, dai diip luqa qa ren sagel ngua. Dap kuasik mager ip kat den kur aa tuaqevep i qa senas."

Ma Iesus Aa Lengi i Ngere Iames Masmias

⁶⁶ Aip naset liirang aa i ma Iesus ka meraqen niirang, de lura i ra tit naser a qa, de buup ne iari ra mit namen a qa. Be saqias kuasiq ai ra tit naser a qa.

⁶⁷ De ma Iesus ka snanpet ne ama malepka ngen a iam na ra ma', "Nanaa, qerlka qua diip ngen a ngen, ngen diit namen a ngua?"

⁶⁸ De ma Saimon ka virliit sagel ma Iesus ma', "Auur a Barlka, kuasiq a qek i mager iv uut tit sagel ka. I ngi dai ama lengi gel ngi ip ngere iames na uut mas mas.

⁶⁹ I sa uut drlem de sa uut mu auur a qevep ai ngi dai ama Ngemumaqa aa alselaqa na ngi."

⁷⁰ De ma Iesus ka virliit ma', "Ngen ama malepka ngen a iam na ngen, dai sa ngua mer a ngen dav iak naver a ngen, dai ama vu qa na qa. I ma Satan aa dlek gel ka."

⁷¹ I qatikka ma Iesus ka taqen sevet ma Judas i aa mam ma Saimon Iskariot. I ma Judas dai qa nevet lura ama malepka ngen a iam na ra. Dap ka dai quasiq ama ainkules ip diip ke iit se ma Iesus sagel aa qumespik.

7

Iaiq Ama Asmeski vet Ma Jarusalem

¹ Baiq naset liirang aa de ma Iesus ka tit per ama luquv iirang pet ma Galili Provins. Dap kuasik ke narliip ka tit per ama luquv iirang pet ma Judia Provins. I raquarli iari ama Judaqena dai re mali rem ka ip te peleng ka.

² Dap diip pet luqia ama iaqunki, de ama Judaqena dai ra ngingdemna pet ma Jarusalem ip te tekmet ne iaq ama asmeski. I qatikka ai de ra mai re tekmet ne ama Menderl-iigrliing ip te brlaing.

³ Taqurla de ma Iesus aa qelatpik ta ruqun na qa ma', "Dai qerlka mager ip ngia tit saver ama asmeski pet ma Judia ip mager ip gia risura ret

lu gia rleriirang ama dlek-pem-iirang i ngi tekmet niirang.

⁴ De ariq aip ngi narliiv ama qaquet tat drlem sever a ngi, dai qula ngi trles iara. I ariq aip ngi tekmet ne liirang aa ama rleriirang ama dlek-pem-iirang, dai qula ngi trles dap ngi teqerl ama qaquet mai ver ama aivetki.”

⁵ I quaatta i maikka ma Iesus aa ningambik, dap kuasiq ai ra tu araa qevep sever a qa.

⁶ De ma Iesus ka ruqun na ra ma’, “As ngua dai as kuasik mager iv iara ngua tit. Dap ngen dai quasik mager iv a qeni ngerel kel ngen dap katiqerlka mager ip ngen diir iara.

⁷ I ama qaquet per ama aivetki, dai kuasiq ai re serlin na ngen. Dap ngua dai qatikka re serlin na ngua. I re serlin na ngua i raquarli ngul sil ai re tekmet ne ama viirang.

⁸ Taqurla dai ngen diit saver ama Asmeski, i as ngua dai quasik mager iv iara ngua tit. I as kuasiq ai gua giqi qia men iv ama qaquet tet lu ngua.”

⁹ Katikka aip ka taqen be verleset, de as kurli qa aa vet ma Galili.

¹⁰ Taqurla de qasa ma Iesus aa ningambik ta mit saver ama Asmeski. Baiv aa de kuasiq ama ainkules de saqikka ma Iesus ka mit naser a ra saver ama Asmeski. Dap ka tit i kuasiq ai qel sil sever a nas bareq ama qaquet.

¹¹ Be vet luqia ama asmeski vet ma Jarusalem, dai ama Judaqena re mali re ma Iesus de re snan-pet ma’, “Ngu lu ma Iesus kua?”

¹² Be vet ma Jarusalem dai ama buurlen ne ama qaquet i ai de re siqak per a na i re sil ba na se ma

Iesus. I ai de lura ama qaquet dai ai de iari re tuqun ma', "Luqa dai ama atluqa."

Dav iari dai ai de re tuqun ma', "Kuasik, dav ai de qe kiat ne ama qaquet ip ta tit puuqas."

¹³ Katikka ai de re siqak per a na dav ai de quasiaq ai ariq a qek ka raarlviit ip ke sil sevet ma Iesus. I raquarli ra dai reng ning ama Judaqena araa Barlta i arik ma, ra lenges na ra.

¹⁴ Be qasa re tekmet ne ama Asmeski be se ama niirl ama depguas, baiv aa de ma Iesus ka mit sev ama Lautu-vem-ki ama Slurlki, be qe rarles i qe su.

¹⁵ Be ama Judaqena araa Barlta dai re nanses be re tuqun ma', "Ngu lu nanaa i luqa dai quasiaq ai ra su qa ver auur a Lautuqi ara Skul. Dap ngu lu qat drlem nanaa?"

¹⁶ De ma Iesus ka virliit ma', "Katikka liirang aa i ngua su niirang, dai quasiaq ai nevet gua tuaqevep. Dap liirang aa i ngu su niirang dai qatikka nagel luqa i qa nem ngua.

¹⁷ Dai ariq aiv iak i qa tit kur ama Ngemumaqa aa tuaqevep dai diip kat drlem ai liirang aa i ngu su niirang, dai nagel ama Ngemumaqa. De qatikka diip kat drlem ai liirang aa i ngu su niirang, dai qatikka quasiaq ai iirang nevet gua tuaqevep.

¹⁸ I qatikka nemka i qe su re liirang aa never aa tuaqevep, dai qe narliip ke barlnas. Dap nemka i qe narliip ke barl ne luqa aa rlenki i qa nem ka, dai luqa dai quasiaq ai ama kaak-met-ka.

¹⁹ Kua ma Moses ka qurl a ngen te ama Slurlka aa Lengi ama dlek-pem-nget? Ii, dap kuasik ngene narligel lungera ama Lengi ama dlek-pem-nget. I

ngene narliip ngene peleng ngua. Dap kuasiq a nge ama rarlimini ve liina angera rleng.”

²⁰ De ama qaquet ta virliit ma’, “Kuasiq ai uure narliiv uure peleng ngi. Dap katikka ngi kabaing i ama iauska de gia rlan.”

²¹⁻²³ De ma Iesus ka virliit ma’, “Sa ngua rekmet de maget ne iak per ama Lautu angera nirlaqa ama Sabat. Be ngen dai ngene nanses nevet liina. Dap ngen dai saqikka ngen, ngenet matna ver ama Sabat i ngene sesik per ama arluis i ngen diit kut ma Moses aa Lengi. (I liina ama gamansena, dai qasa murl iini nge men nauirl dap ma Moses dai qa men nasat). De qatikka aiv iai dai ngen sik per iaq ama gilka ver ama nirlaqa ama Sabat. Taqurla be ngu lu ngene serlin na ngua ip nanaa? I ngua rekmet de maget ne iak per ama nirlaqa ma Sabat.

²⁴ Dap kula ngen deraarl na ngua sevet liina. Dap maikka mager ip ngen dru a ngen a qevep ne ama revan nauirl.”

Ama Qaquet Te Narliip Ta Drlem Aip Ma Iesus Dai Nemka Na Ka

²⁵ De vet luus aa de iari ama Jarusalemkena ra ruqun ma’, “Katikka luqa i re narliip te peleng ka.

²⁶ Dap ngene lu, katikka luqa i qurli qa sekgames de qa taqen. Dap kuasiq iari naver auur a Barlta ra taqen sagel ka. I qatikka ani auur a Barlta dai rat drlem, ai luqa dai ama *Mesaia i luqa i diip ke iames na uut.

* **7:26:** Mesaia: Luqa dai iak ip ke uirl se ama Slurka aa uis ip ke iames na ra never araa qumespik. I luqa dai ama Iameska.

27 Dap te su uut ai diip kuasiq a qek kat drlem ai lu ama Mesaia aa arlim iai. Dav uut drlem ai lu ma Iesus aa luqupki iai de ngen aa liinka.

28 De qatiaskerl ma Iesus ke su ve ama Lautu-
vem-ki i qa taqen malai ma',
"Ii, ama revan i ngen drlem se ngua. De ngen dr-
lem ai lu gua arlim iai. Dap kuasik ngen drlem aip
maikka nemka na ngua. De quasik ngen drlem aip
nemka qa nem ngua. Be qatika ngua men sasari
dai qatika quasiq ai ngua tit kut gua narliip. Be
luqa i qa nem ngua, dai quasik ngen drlem se qa.
29 Dap nguat drlem se qa i raquarli qa nem ngua. I
qa dai ngua men nagel ka."

30 Baip ma Iesus ka meraqen taqurla de ama
Barlta dai re narliip ta ter a qa. Dap ta dai quasik
mager iv iak ke raneng a qa. I raquarli aa giqi ip
kep ngip dai as kuasik kia men.

31 Dap buup ne iari never ama qaqet dai ra tu
araa qevap ai ma Iesus dai luqa i ama qaqet araa
Iameska na qa. Be ama qaqet te tuqun ma', "Luqa
dai sa qa rekmet ne ama rleriirang ama dlek-pem-
iirang i buup niirang. Dav as kua diiv a qek ka ren
ip ke uirl se luqa iara se liirang aa ama rleriirang?
Maikka ani quasik."

32 De vet luus aa de ai de ama qaqet te trles
sal sil ba na sevet ma Iesus. De lura ama Barlta
nev ama Lautu de ngen ama Parasiqena, te narli
liina namer ama qaqet. Taqurla de ra nem araa
Diitdiit-per-a-ra ip te quap pet ma Iesus.

33 Baiv aa de ma Iesus ka ruqun ma', "Askerlka
diip kurli ngua gel ngen se ama veluus. Dav aiv aa
de diip ngu guirl sagel luqa i qa nem ngua.

34 Be diip ngene mali rem ngua dap diip kuasik mager ip ngene lu ngua. De diip kuasik mager ip ngen den iasai sagel diip kurli ngua.”

35 Baiv aa de lura ama Barlta nep ma Lautu te snanpet nanaa ma’, “Ngu lu diip luqa qa iit saqua be diip kuasik uuret lu qa? Kua diip ka iit sa sangis sagel kurl ama Grikkena? Dap kuarl diip ka tit ip ke su lura ama Grikkena te aa lengi?”

36 I qatika luqa qa sil ba uut ma’, “Katikka diip ngene mali rem ngua dap diip kuasik mager ip ngene lu ngua.”

De saqikka qa ruqun ma’, “Diip kuasik mager ip ngen den iasai sagel kurli ngua. Dap liina dai quasik uut drlem ama rarlimini ve iini angera rleng.”

Ma Iesus Ka Taqen Sever Ama Qevepka Ama Glasingaqa

37 I re tekmet ne luqia ama asmeski se ama niirl ama ngeriqit ngen a iam na nget. Be luqa ip dengdeng, dai re tekmet ne ama rleriirang ama dlek-pem-iirang. De vet luus aa de ma Iesus ka maarlviit de qes nes slep ma’, “Ariq aip nemta never a ngen i dingding sep ta dai mager ip ta ren sagel ngua ip tep suup.”

38 I maikka ve ama a Slurlka aa Langinka, dai iang ama lengi nge taqen taqurliani ma’, “Nemta i rlas tem ta men a ngua, dai diiv ama kaina ngererl kirtik nade araa rlan bareq iari be re iames.”

39 I liina ama trleses-pem-iini sever ama kinaqi, dai ama Qevepka ama Glasingaqa. I lura i rlas tem ta mene ma Iesus, dai diip ta ra qa, sa de araa rlan. (I vet luus aa i ma Iesus ka taqen,

dai as kuasiq ai ama Ngemumaqa qa nem ama Qevepka. I as taquarl i ma Iesus dai as kuasiq ai qa mit masarevuk sagel aa Mam.)

⁴⁰ Baiv ama qaqet ta narli aa lengi de iari naver a ra, ra ruqun ma', "Maikka luqa dai ama Slurlka aa Aamki na qa. I ma Moses ka sil sever a qa.

⁴¹ Dav iari ra ruqun ma', "Luqa dai ma Kristus na qa. I luqa i diip ke iames na uut."

Dav iari ra ruqun ma', "Katias kuasik mager ip ma Kristus ka ren navet ma Galili. Maikka quasik.

⁴² I maikka ngene lu ama lengi nev ama Slurlka aa Langinka, dai nge taqen taqurliani ma', "Ma Kristus dai diip ka ren navet ma King Daivit aa laanivas." *Sng. 89.3-4*

De ama lengi nev ama Langinka, dai ngerel sil taqurliani ma',

"Diip te sel a qa vet ma Betliem. I ma Daivit aa luqupki." *Maika 5.2*

⁴³ Taqurla be rling mer ama qaqet be iari dai ra tu araa qevep ai ma Iesus dai ama qaqet araa Iameska na qa. Dav iari dai kuasiq ai ra tu araa qevep.

⁴⁴ Be lura i kuasiq ai ra tu araa qevep sevet ama Iesus, dai re narliip tep kuap per a qa. Dap kuasik mager iv a qek ke rekmet ne liina.

⁴⁵ De ama Diitdiit-per-a-ra ra guirl sagel lura i ra nem ta. I lura dai ama Barlta nep ma Lautu de ngen ama Parasiqena. De lura ama Barlta ra snanpet ma', "Ngu lu nanaa be quasik ngen men se ma Iesus?"

⁴⁶ De ra virliit ma', "Katika luqa dai aa saikngias be qa taqen muqas. I kuasiq aip taqua lura naver ama aivetki."

⁴⁷ De ama Parasiqena ra virliit ma', "Saqikka qua ngen a ngen, i ngen diit puuqas i ngen diit naser a qa?"

⁴⁸ Ngene lu lura ama Barlta dai quasiq ai rlas te a qek mene ma Iesus.

⁴⁹ Dap lura ama buurlemki na ra i ra tit naser a qa, dai quasiq ai rat drlem ma Moses aa Lengi. Be ra dai ama Ngemumaqa aa serlinki ba ra."

⁵⁰ Dap ma Nikodimas ka maarl de qa taqen. (I ma Nikodimas i medu qa mit sagel ma Iesus de ama arlenki aris. I qerlka qa dai qa namene lura ama Barlta.) I qa maarl de qe snanpet ma',

⁵¹ "I auur a lengi ngerel sil taqurliani ai mager iv uure taqa narli iaq a lengi nauirl iv aiv aa de uure kot se qa. I mager iv uure mali re liirang aa nauirl i qa rekmet niirang iv aiv aa de uure kot se qa."

⁵² De lura ama Barlta re serlin i ra virliit ma', "De qerlka kua ngen a ngi navet ma Galili i be ngia tat nevet ma Iesus? I ngi manaik te ama Slurlka aa Lengi. I maikka ama lengi ngerel sil ai diip quasiq a qeq ama Slurlka aa Aamki na ka ren navet ma Galili."

⁵³ Katikka raqurla de vrlesdem ne ama Barlta be ra mit sev araa vet.

8

Te Kiarlet Mer Iaik Ama Nanki

¹ Baiv aa de ra mit sev araa vet, dap ma Iesus dai qa mit sever ama damki ma Ulip.

² Be saqiaskerlka aip bigia se bingbigia, de ma Iesus ka mit ka man sev ama Lautu-ven-ki ama Slurlki. De maikka buup ne ama qaquet ta men sagel ka be ra mugun gel ka de qe su ra.

³ De vet luus aa de lura i ai de re su ne ma Moses aa Lengi, de ngen ama Parasiqena, dai ra men i re kiarlet mer iaiq ama nanki. I luqia dai ra lu sever a qi i qi tekmet ne ama a ngerlvemini. Be re kot se qi gel ma Iesus.

⁴ De ra ruqun ma Iesus ma', "Luqi iara dai uut lu qi, i qi ne iaq i quasiq ai ara ak na qa.

⁵ De ver ama Slurlka aa Lengi i ma Moses ka iil, dai nge taqen taqurliani: Lura raqurla ama nankina, dai mager ip ngene peleng ta ne ama dul. Dap ngu lu ngia taqen nanaa sevet luqia ama nanki?"

⁶ I ama Judaqena re snanpet na qa i re siquat na qa, iv aip ka meraqen ne a qeni muqas namen ma Moses aa Lengi, dai diip te kot se qa. Dap ma Iesus dai qa aan aa buum de qe lil ve ama ianemaqa ne aa ngerikka.

⁷ De qatikka ai de re snanpet na qa i re teqestem per a qa. Taqurla de qa maarlviit de qa ruqun ma',

"Ariq aiv iak naver a ngen i ai de quasik ka rekmet ne a nge ama viini, dai mager ip ka arles i qe rlu ne ama dulka de se ngen ip ngene veleng ki."

⁸ Baiv aa de saqiaskerlka qa aan aa buum de qel lil ne aa ngerikka ver ama aivet.

⁹ Be lura ama qaqet i re kot se luqia ama nanki, dai re narli ma Iesus aa lengi, de vrlesdem na ra namen ma Iesus i iak de iak. I vrlesprles dem na ra, i qatikka ama serlura dai re ruirl se ra. Be ra mit namen ama nanki i ngerek se qi i qia maarl gel ma Iesus.

¹⁰ Baiv aa de ma Iesus ka mer aa sakngaqi viit, de qa snanpet na qi ma', "Maqi, ngu lu lura quar-

idi? Kua quasiaq a qek ka kot se ngi?"

¹¹ De luqia ama nanki qia virliit ma', "Gua Slurlka, kuasiaq a qek naver a ra qa kot se ngua." De ma Iesus ka ruqun ma', "Taqurla dai saqikka ngua dai quasiaq ai ngu kot se ngi. Dap ngia tit de saqias diip kula de ngia rekmet ne a nge ama viini."

Ma Iesus Dai Ama Nirlaqa Barek Ama Aivetki

¹² De saqiaskerlka aip maget de ma Iesus ka ruqun ma', "Ngua dai ama Nirlaqa na ngua bareq ama aivetki. Be nemta i ra tit naser a ngua, dai diip kuasiaq ai diip kurli ra ve ama arlenki. De lura dai diip te taneng ama nirlaqa, i ama nirlaqa ip kerl kurl a ra te ama iames."

¹³ Dav ama Judaqena dai ra maarl ne ma Iesus be re tuqun a qa ma', "Katikka ngi naik dai ngil sil sever a nas. I qatikka ngi, ngi sekdem sever a nas dai be ngi kaaq i quasiaq ai ama revan."

¹⁴ De ma Iesus ka virliit ma', "Ii, ariq aip ngu sekdem sever a nas, dai ngul sil ne gua revan. I raquarli ngua dai nguat drlem aip ngua naqua, de nguat drlem aip ngu lu diip ngua tit saqua. Dap ngen dai quasik ngen drlem aip ngua men naqua. De quasik ngen drlem aip diip ngua tit saqua.

¹⁵ I qatikka ngen dai ngene kot se ngua ne ama qaqet araa tuaqevap naik. Dap ngua dai quasik ngua kot se a qek.

¹⁶ Dav ariq aip ngu kot se iak dai ngu kot se qa ne gua revan. I qatikka raquarli quasiaq ai ngerek se ngua i ngua kot se ra. Dap ngu ne Gumam i qa nem ngua.

¹⁷ De ver a ngen a lengi ama dlek-pem-nget i ngerel sil ai ariq aiv iaiaam ama udiam ianel sil ne

iani taquarlina, dai ian a lengi dai diiv ama revan nget.

¹⁸ De qatikka ngua, ngu sekdem sever a nas de qerlka iaq i qe sekdem sever a ngua, dai Gumam i qa nem ngua.”

¹⁹ De lura ama qaqet ta snanpet na qa ma’, “Ngu lu gi mam kuaridi?”

De ma Iesus ka virliit ma’, “Ngen dai quasik ngen drlem se ngua. De quasik ngen drlem se Gumam. Dav arik ngen drlem se ngua, dai qerlka diip ngen drlem se Gumam.”

²⁰ I ma Iesus ka taqen ne lungera ama lengi, i qurli qa sagel ai de ra tu ama qelaing pe ama Lautu-vem-ki. I qurli qa i qe su ve ama Lautu-vem-ki. Dap kuasiq a qek ka mer a qa. I raquarli aa giqi ip kep ngip, dai as kuasik kia men.

Kuasik Mager Ip Ngen Diit Iasai Sagel Ngua Tit

²¹ De saqiaskerlka ma Iesus ke su ama qaqet ma’, “De diip ngu perleset namen a ngen. Be diip ngene mali rem ngua. Dap ngen i quasik ngen dru a ngen a qevap sever a ngua, dai diip ngene ngip mer a ngen a viirang. Be quasik mager ip diip ngen diir iasai sagel diip kurli ngua.”

²² Taqurla de ama Judaqena re tuqun ma’, “Nanaa, kua diip ke veleng nas? I raquarli qa sil ba uut ai diip ke verleset. Be quasik mager iv uut tit iasai sagel diip kurli qa.”

²³ De ma Iesus ka ruqun na ra ma’, “Ngen dai ngen nanari naver ama aivetki. Dap ngua dai ngua manarevuk. I kuasiq ai ngua nanari naver ama aivetki, dap ngen dai ngen nanari naver ama aivetki.

²⁴ Katikka raqurla be ngua sil ba ngen ai diip ngene ngip i diiv a ngen a viirang ngere lenges na ngen. Ii, a ngen a viirang dai diiv iirang ngere lenges na ngen. Dav ama aiska ama quanaska ip ngene iames, dai i ariq aip ngen dru a ngen a qevep ai Ngua, dai ngua manarevuk.”

²⁵ De ra taqen slep sagel ma Iesus ma’, “Maiqatti ngu lu ngia tu gia qevep ai nemka na ngi?” De ma Iesus ka ruqun ma’, “Katikka liina i sa ngua sil ba ngen sever a nas nauirl, dai qatikka liina raqurla.

²⁶ Ngua dai mager ip ngua taqen ne ama lengi buup sever a ngen. I mager ip ngu kot se ngen. Dap kuasik mager iv iara ngu kot se ngen. Dap maikka ngul sil ba ngen ne gua revan. I qatikka ngul sil ne lungera ama lengi i qatikka ngu narli nget nagel luqa i qa nem ngua. I qa dai ama Revanka be ngul sil ne aa lengi bareq ama qaqet mai ver ama aivetki.”

²⁷ Dav ama Parasiqena, dai quasik tat drlem ai qa taqen i qel sil sever aa Mam ama Ngemumaqa.

²⁸ Taqurla de ma Iesus ka ruqun na ra ma’, “Ngua dai ama qaqer araa Rarlimka na ngua, dai lua i se aip sa ngen maarl ne ama lalemka se ngua, dai diip tat drlem ai Ngua, i ngua manarevuk. Be diip ngen drlem se ngua ai ngua dai quasiq ai ngu tekmet ne a qeni kut gua tuaqevep. I diip ngen drlem ai liirang aa i ngu su rem iirang, dai liirang aa i Gumam ke su ngua rem iirang.

²⁹ Be luqa i qa nem ngua, dai qatikka ai de qe na ngua sademna. I ai de quasik ka mit namen a ngua be ging se ngua, i raquarli ngu tekmet ne ama tekmeriirang ama atlu iirang de aa saqang be ama arlias per a qa.”

³⁰ Be lua i qa taqen ne liirang aa de buup ne ama qaqet dai rlas tem ta men a qa.

Ama Lengi Ama Revan Nget I Mager Ip Ngere Veriktem Se Ngi

³¹ Taqurla de ma Iesus ka ngim sagel lura i rlas tem ta men a qa, de qa ruqun ma', "Maikka ariq aip ding se ngen de gua lengi angera rlan, dai diip ngen dai gua risura ma revan.

³² De diip ngen drlem se ngua, ngu ne Gumam ne ama revan. Be diiv a uun a lengi ne ama revan ngere reviktem se ngen."

³³ De ama Judaqena ra snanpet ne ma Iesus ma', "Ngu lu nanaa be ngi tuqun ma', "Ip diip ngi teviktem se uut. Dav uut dai navet ma Abram aa laanivas. Be ai de quasiq ai aret ta quap per a uut."

³⁴ De ma Iesus ka virliit bareq a ra ma', "Maikka ngua taqen ne gua revan sagel ngen. I lura i re tekmet ne ama viirang, dai ama viirang ngerep kuap per a ra, be qatikka diip te tekmet taqurla.

³⁵ I ama buaiska dai quasiq ai qurli qa mas pet gia liinka. Dap gia alselaqa dai mager ip diip kurli qa qe na ngi masmas.

³⁶ Taqurla be aiv ama Ngemumaqa aa Uimka qa reviktem se ngi, dai maikka diip ngia tit meres ne ama revan.

³⁷ De nguut drlem ai ngen navet ma Abram aa laanivas. Dap ngene narliip ngene peleng ngua. I ngene narliip ngene peleng ngua i raqurli quasik ngene narliip se gua lengi.

³⁸ I ngul sil ba ngen ne liirang aa i Gumam ka reqerl a ngua niirang. Dap ngene tekmet ne liirang aa ama tekmeriirang, i a ngen aa uaq ama mam ka qurl a ngen tem iirang."

A Ngen a Mam ma Satan

³⁹ De ra virliit ba qa ma', "Katikka auure mam ma Abram. De ma Iesus ka ruqun ma', "Maikka ariq ama revan i a ngen a mam ma Abram, dai mager ip ngene tekmet ne ama tekmeriirang i qa rekmet niirang.

⁴⁰ Dav iara dai ngen diit puuqas i ngene narliip ngene peleng ngua. Dap ma Abram dai quasiaq ai qa rekmet taqurla. I ai de ngu su ngen ne ama lengi ama revan nget i nget nagel ama Ngemumaqa.

⁴¹ Dap ngen dai ngen diit kur a ngene mam aa tuaqevap."

Dap ta ruqun ma', "Kuasiaq ai uut taquarl ngi, i ngia men met gia qas. Dap katikka auure mam ama quanaska dai ama Ngemumaqa."

⁴² De ma Iesus ka ruqun na ra ma', "Ariq ama revan i a ngene mam ama Ngemumaqa, dai mager ip ngene rarlik ngua. I raquarli ngua men nagel ka be qurli ngua iara. I qatika quasiaq ai ngua men kut gua tuaqevap, dap ka nem ngua.

⁴³ I liirang aa i ngua taqen niirang dai quasik ngen drlem siirang. I ama rarlimini dai quasiaq ai ngen deret gua lengi sade a ngen a rlan.

⁴⁴ Be ngen dai a ngene mam ma Satan. Be qatika ngene narliip ngene tekmet ne liirang aa qur a ngene mam ma Satan aa tuaqevap. I qa dai ama ra-peleng-pem-ka. I qatika murl lua i nge rarlima ama tekmeriirang, de qe rarles i qe peleng. Be quasik ke narliip se ama tekmeriirang ama revan iirang. I raquarli ver aa tuaqevap dai quasiaq a nge ama revan iini. Baip lua i qe kaak,

dai qatikka liirang aa ngerel sil ai qa dai ama kaak-met-ka. I ai de qat drlem sa kaak, be lura i ai de rat drlem sa kaak, dai araa mam ma Satan.

⁴⁵ Dap ngua dai ngua taqen ne ama lengi ama revan nget. Taqurla be qerl kuasik ngen dru a ngen a qevap sevet liirang aa i ngua taqen niirang.

⁴⁶ Maikka quasik mager iv aa ngen be a qek ke lu sever a nge ama viini men a ngua. Maikka quasik. I ngul sil ba ngen ne ama lengi ama revan nget. Dap ngu lu, kuasik ngen dru a ngen a qevap sever a ngua i nanaa?

⁴⁷ Dav arik nem ka i qa namen ama Ngemumaqa aa liinka, dai diip ka ter aa lengi. Dap kuasik ngen deret ama Ngemumaqa aa Lengi, i raqurli quasiq ai ngen namen ma Ngemumaqa aa liinka.”

As Kuasik Ma Abram Ka Men Dap Sa Kurli Ma Iesus

⁴⁸ De ama Judaqena ra virliit ma’, “Katika ngi dai namen auur a qumespik. I ngi dai ama Samariaqa na ngi. I ama iauska de gia rlan.”

⁴⁹ De ma Iesus ka virliit ma’, “Nguua dai quasiq ai ama iauska de gua rlan. Dap ngua dai maikka ngua taarl ne Gumam aa rlenki. Dap ngen dai ngen deraqen a ngua mavik.

⁵⁰ Dap quasiq ai ngu narliip ngu barlnas. Dap Gumam ke narliip ka taarl ne gua rlenki. I qa dai qatikka diip ke barlmet se liina.

⁵¹ De maikka ngua taqen ne gua revan sagelem ngen. I ariq aip nemta i re narligel gua lengi, dai quasik mager ip diip te ngip dap diip te iames masmas.”

⁵² De ama Judaqena ra ruqun ma Iesus ma’, “Maikka iara dai uut drlem ai ama iauska de gia

rlan. I ma Abram ke ne ama Slurlka aa Aamki na ra, dai sa ra ngip. Dap ngia taqen muqas ma', "Ai ariq aip nemta i re narligel gua lengi, dai maikka quasik mager ip te lu ama aapngipki."

⁵³ Kua ngia tu gia qevep ai ngi dai ama barlka na ngi daleng auur a mam ma Abram? I ma Abram ke ne ama Slurlka aa Aamki na ra, dai saqikka ra ngip. Dap maiqatti ngu lu ngia tu gia qevep ai nemka na ngi?"

⁵⁴ De ma Iesus ka virliit ma', "Kuasiq ai ngul sil sever a nas ip ngu barlnas. I maikka Gumam dai mager ip ke teqerl a ngen ne gua dlek. I qatika arik ngua, ngul sil sever a nas, dai kuasiq ai ama atlu. Dap Gumam i luqa i qel sil sever a ngua, dai ngen dris ka ai ama Ngemumaqa.

⁵⁵ Dap ngen dai maikka quasik ngen drlem se qa. Dap ngua dai maikka nguat drlem se qa. I qua ariq aip ngua sil ai quasik nguat drlem se qa, dai diip ngua kaak katikka ip taquarl ngen, i ngene kaak. Dap maikka nguat drlem se qa, i ai de ngua tit kur aa lengi mai.

⁵⁶ I a ngene mam ma Abram i murl dai maikka ama arlias per a qa i raquarli i qe lu gua nirlaqa. I qe lu ngua, i gua giqi i nguat den sa men ama aivetki, de maikka qa dai maikka ama arlias per a qa sevet liina."

⁵⁷ Dav ama Judaqena ra virliit ma Iesus ma', "I ngi, dai as kuasiq ai ama serluqa na ngi. Dap ngu lu nanaa be ngi sil be auut, ai sa ngi lu ma Abram i murl? I quasik maget i raquarli gia ages dai quasik nge merarliq ama malev ama ngeriqit."

⁵⁸ De ma Iesus ka virliit ma', "Maikka ngu taqen ne gua revan. I murl miaimek, i as kuasik ma

Abram ka men, dap maikka murl dai qurli ngua, i ngu iames. I ngua, dai ngua manarevuk.”

⁵⁹ Baip ma Iesus ka meraqen taqurla, de lura ama qaqet te siquat ip te peleng ka. I re rarles ip te rlumet na qa ne ama dul. I re tekmet taqurla, i raquarli i qel sil ba ra, ai qa men manarevuk. Dap kuasik maget na ra i raquarli ma Iesus, i qe tekmet i qe rles; be maikka ka tit sedarliik namer ama Lautu-vem-ki.

9

Ma Iesus Ka Rekmet De Maget Ne Ama Rlenka

¹ Baiv aa de ma Iesus ka tit i manau, dai qa lu iaq i ama rlenka. I qatikka murl aa nan kia sel a qa se liina i ama rlenka.

² De ma Iesus aa risura ra snanpet na qa ma’, “Auura Tiksiqa, luqa i aa nan kia sel a qa i ama rlenka. I nemka qa rekmet ne ama viini, be lu luqa qa men i ama rlenka? Katikka qua qa, aa viini, dap kuarl aa mamiam ian dekmet ne ama viini?”

³ De ma Iesus ka virliit ma’, “Katikka quasiq ai luqa aa viini, dap kuarl aa mamiam ian a viini, nge rekmet be ama rlenka. Dap katikka luqa qa men i ama rlenka ip mager iv ama qaqet te lu ama Ngemumaqa aa dlek, i aiv i ngua mat nevet luqa.

⁴ Dai iara dai qatiaskerl ama giqi, be maikka mager iv uuret matna ama Ngemumaqa aa rletki, i Qa, i Qa nem gua be ngua men. I ama arlenki dai diip kia ren, be ama qaqet dai quasik mager iv a qek ket matna a nge ama rletki.

⁵ Be as lua i qurli ngua ver ama aivetki, dai ngua dai raquarl ama Nirlaqa bareq ama aivetki.

⁶ Baip ma Iesus ka meraqen taqurla be verleset, de qa quat men ama aivet. Be aiv aa de qa guirlmek na nget iv ama qurlsaing na nget. Baiv aa de qa mer ama qurlsaing de qa marl vet luqa aa sakngaiam.

⁷ De ma Iesus ka ruqun luqa ma', "Ngi iit sev ama qerlapka ma Silaum ip ngi ukmes te gia sakngaiam."

Taqurla de luqa qa mit be qa ukmes te aa sakngaiam pe ama qerlapka aa rlenki ma Silaum. I luqa ama qerlapka dai ama rarlimini ma', "Ta nem ama qerlapki."

Baip luqa qa ukmes te aa sakngaiam, de maikka qa taqam ngim de qa guirl saver ama luqup.

⁸ Be lura i ra naver aa luquv iini, i ai de mekai ret lu qa i qa mugun men ama aiska, be ai de iari rerl kurl a qa re ama tekmeriirang, dai re snanpet na na ma', "Kua quasiq ai luqa i ai de mekai qa mugun men ama aiska ip ke kaak nanas iv iari rer kurl a qa re ama qelaing ngen ama asmes?"

⁹ De iari ama qaqet ta ruqun ma', "Ii, qerlka luqa." Dav iari ra ruqun ma', "Kuasik. Dap katikka luqa i aa sakngaqi met ka."

De qatikka luqa i mekai qa rlen, dai qa ruqun ma', "Ii, qerlka ngua."

¹⁰ Taqurla de aa rluavik ta snanpet ma', "Ngu lu nemka qa rekmet be ama atlu gia sakngaiam?"

¹¹ De luqa qa virliit ma', "Katikka luqa i ra tis ka ma Iesus, dai qa rekmet ne ama qulek de qa merl a nget pet gua sakngaiam. De qa ruqun na ngua, ip ngua iit sep ma Silaum ip ngu ukmes te gua sakngaiam. Taqurla de ngua mit sep ma Silaum be

ngua ukmes te gua sakngaiam. Baiv aa de ngum ngim.”

¹² De lura ra snanpet ma’, “Ngu lu luqa quaridi?” De luqa qa virliit ma’, “Kuasik nguut drlem.”

¹³ Baiv aa de lura ra mit se luqa sagel ama Parasiqena. I luqa i mekai qa rlen.

¹⁴ I ma Iesus ka rekmet ne ama qulek de qa marl vet luqa aa sakngaiam be qem ngim, dai ver ama Lautu arla nirlaqa ama Sabat.

¹⁵ Taqurla de saqiaskerlka ama Parasiqena ra snanpet ne luqa ma’, “Ngu lu nanaa be ngim ngim?” De luqa qa virliit ma’, “Ma Iesus ka mu ama qulek pet gua sakngaiam, de ngua ukmes tem iam, be ngum ngim.”

¹⁶ Taqurla de ama Parasiqena ra ruqun ma’, “Katikka luqa dai quasiaq ai ma Ngemumaqa qa nem ka. I raquarli quasiaq ai qa tit kur auur a lengi. Dap katikka qet matna ver ama nirlaqa ama Sabat.”

Dav iari ra ruqun ma’, “Dap katikka quasik mager iv iaq ama vuqa ke rekmet ne liirang aa ama dlek-pem-iirang taqurla.” De liina raqurla be rling met ta.

¹⁷ De saqiaskerlka ama Parasiqena ra snanpet ne luqa ma’, “Luqa i qa rekmet de maget ne gia sakngaiam be ngim ngim dai ngu lu ngia sil sever a qa nanaa?”

De luqa qa virliit ma’, “Ka, dai ama Slurlka aa Aamki na qa.”

¹⁸ Dav ama Judaqena araa Barlta dai qatiaskerl kuasiaq ai ra tu araa qevap ai ma Iesus ka rekmet de maget ne luqa aa sakngaiam. Dav aiv aa de re

narliip tet lu luqa aa mamiam, ip te narli aip kuarl ama revan.

¹⁹ De ama Judaqena araa Barlta ra snanpet ne luqa aa mamiam ma', "Maikka quarl ama revan i uane uimka aa? I uanel sil ai qatikka murl ka men i ama rlenka. Dap ngu lu nanaa be iara dai qem ngim?"

²⁰ Dap luqa aa mamiam ian piirlit ma', "Maikka uun drlem ai luqa dai auun alselaqa. De maikka uun drlem ai murl uun sel a qa i ama rlenka.

²¹ Dav iara dai quasiq uun drlem aip kem ngim i nanaa. De quasiq uun drlem aip nemka qa ngil ver aa sakngaiam. Dap mager ip ngene snanpet na qa i qasa qa, dai ama barlka, be mager ip ke virliit ba ngen."

²² I aa mamiam, ian meraqen taqurla, i ianeng ning ama Judaqena araa Barlta. I raquarli ama Barlta nep ma Lautu, dai ra ruqun ai aip nemta i ra tis ma Iesus ai ma Kristus na qa, dai diip te qirlvem se ra mas nev ama Lautu.

²³ Taqurla be qerl lua i aa mamiam ian duqun taqurla ma', "Ka dai qasa ama barlka be mager ip ngene snanpet na qa."

²⁴ Taqurla de saqiaskerlka ra nes te luqa i murl ka rlen ip maiiram. De ra ruqun na qa ma', "Maikka mager ip ngia taqen ne gia revan ip ngia taarl ne ama Ngemumaqa aa rlenki. I uut drlem ai luqa ma Iesus dai ama vuqa."

²⁵ De luqa qa virliit ma', "Katika quasik nguat drlem aip kua luqa dai ama vuqa, dap kua quasik. Dap liina i qatika nguat drlem, i murl dai ama rlenka na ngua dav iara dai gum ngim."

²⁶ De saqiaskerlka lura ra snanpet ne luqa ma', "Ngu lu qa rekmet nanaa be ngim ngim?"

²⁷ De saqiaskerlka luqa qa virliit ma', "Sa ngua sil ba ngen dap kuasik ngene narligel gua lengi. Dap saqiaskerlka ngu lu ngene narliip ngene narli ip nanaa? Saqikka quarl ngene narliiv aa risura na ngen?"

²⁸ De ama Judaqena araa Barlta dai maikka re lalangmet de ra taqen luqa mavik. De ra ruqun ma', "Katikka ngi dai ma Iesus aa risuqa na ngi. Dav uut dai ma Moses aa risura na uut.

²⁹ I uut drlem ai ama Ngemumaqa qa sil barek ma Moses. Dap kuasik uut drlem aip luqa qa men naqua."

³⁰ De luqa qa virliit ba ra ma', "Katikka liina dai iini muqas i quasik ngen drlem aip ma Iesus ka men naqua. Dap ka ngil vet gua sakngaiam.

³¹ I maikka uut drlem ai ama Ngemumaqa ke narligel lura i maikka re lautu sagel ka ne ama revan de ra tit kur aa tuaqevap. Dap kuasik ke narligel lura i re tekmet ne ama viirang.

³²⁻³³ Arik luqa i quasiaq ai qa nagel ama Ngemumaqa, dai quasik mager ip ke rekmet ne liina. I qatikka murl mianaimek be deng iara, dai ai de quasik uut narli sever a qeq i qa rekmet de maget ne a qeq i murl aa nan kia sel a qa i ama rlenka."

³⁴ De lura ra virliit i re serlin ma', "Kasa gi nan kia sel a ngi i qasa ama vuqa na ngi. Dap ngu lu nanaa, kua ngi narliip ngi su uut?" De lura ra qel ka ip kula qe lautu gel ta. De ra qirlvem se qa.

³⁵ De nakka aiv aa de ma Iesus ka narli ai lura ra qirlvem ka nagelemiis. Taqurla de qe mali rem ka. Baip ka lu qa, de qa ruqun na qa ma', "Kua ngia tu gia qevap sever ama qaqet araa Rarlimka i qa manarevuk?"

³⁶ De qa ruqun ma', "Gua Barlka ngu lu luqa dai nemka na qa? Ngi sil ba ngua sever a qa ip mager ip ngua tu gua qevep sever a qa."

³⁷ De ma Iesus ka ruqun na qa ma', "Luqa dai qasa ngia lu qa. I ngua i ngua taqen per a ngi."

³⁸ De luqa qa virliit ma', "Ii, gua Barlka, maikka ngua tu gua qevep." Taqurla de qa aan aa buum de qe Lautu sagel ma Iesus.

³⁹ De ma Iesus ka ruqun ma', "Katikka ngua men saver ama aivetki ip ngua tatmer ama qaqet i ama atlura ngen ama vura. Be lura i ama rlen, dai saqiaskerlka mager ip tem ngim. Dap lura i ra tu araa qevep ai rem ngim, dai diip te rlen."

⁴⁰ Be iari ama Parasiqena i qurli ra gelna ne ma Iesus, dai re narli ma Iesus ka meraqen ne liina. De ra snanpet ma', "Kua ngia tu gia qevep ai ngen a uut dai ama rlen uut?"

⁴¹ De ma Iesus ka virliit ma', "Arik ngen drlem ai ama rlen ngen, dai diip te lemerl a ngen a viirang. Dav iara dai ngene tuqun ma', "Uut dai uut drlem sam ngim. Be qurl uut maget." Taqurla dai as kuasiq ama Ngemumaqa ka lemerl a ngen a viirang."

10

A Qasiquatka Ne Ama Sipsip Arla Luingki

¹⁻² De ma Iesus ka ruqun ma', "Maikka ngul sil ba ngen ne gua revan. I ngul sil ba ngen sever ama sipsip, ngen angera uaska. I qatikka ama sipsip angera uaska, dai qa tu nget mer ama baniski ip ngere brlaing de ama arlenki aris. Be angera baniski, dai ara tarlka ama quanaska. Be qatikka lura ama uasta, dai ai de rat dan met luqa ama

tarlka. Dap luqa i quasiaq ai qa tit ip kat dan mer ama tarlka, dap kek sik ne ama baniski, dai luqa dai maikka ama suamka. De qa dai ama kaak-met-ka.

³ I qatikka luqa i ai de qe uas te ama tarlka, dai ai de qe taarl mer ama tarlka de sagel lura ama uasta. Baiv iaq ama uaska qa man, de qa nes te aa uang ama sipsip. Be qatikka aip kes nes de qa tis aa sipsip angera rlen, de nget den sagel ka. De qa tit nanaik nget sedarliik.

⁴ Baip ka tit nanaik nget be sedarliik, de qatikka nge tit naser a qa, i raquarli nget drlem aa qenem.

⁵ Dap maikka quasik mager ip nge tit naser a qek muqas. I quasik nget drlem aa qenem. Be maikka mager ip ngere qiuaiik namen naqa.

⁶ I ma Iesus kel sil ba ra ne luqa ama qasiquatka. Dap maikka ama qaqet dai quasik tat drlem pe liina angera rlung.

Ma Iesus Dai Ama Sipsip Arla Uaska Ama Atluqa

⁷ Taqurla de saqiaskerlka ma Iesus ka ruqun ma', "Maikka ngul sil ba ngen ne ama revan. I qatikka ngua i ngua nev uusep, dai ama tarlka na ngua sagel ama sipsip.

⁸ Be sa iari i sa ra men nauirl be re siquat ip tes nes te gua sipsip, dap lura dai ama kaak-met-ta de ngen ama suam-ta. Taqurla be quasik gua sipsip ngere narligel ta.

⁹ I qatikka Ngua, i ngua manarevuk, dai ngua raquarl ama tarlka. Be ariq aiv iari i rat den sagel ngua, dai diip ngu iames na ra. Be qatikka diip ngu taqa uas tem ta ver ama arlen ngen ama niirl mai.

Dap ngu taqa uas tem ta ip taquarl luqa i qe taqa uas te ama sipsip.

¹⁰ Dap katikka ama suamka dai qatikka qat den ip ke suam, de qe peleng, de qe lenges ne ama qaquet. Dap sa ngua men ip ngu iames na ra. De maikka ngurl kurl a ra te ama mugunes ne ama atlu ip diiv ama arlias per a ra malai.

¹¹ I luqa ama uaska ama Atluqa, dai qerl kuarl temiis ip te veleng ka bareq aa sipsip. I Ngua, i ngua manarevuk, dai ama uaska ama atluqa.

¹² Dap luqa i qe buais i qe uas te ama sipsip, dai qa muqas. I maikka qa dai quasiaq ai a ngere mam. Taqurla be luqa ama buaiska, dai aip ket lu ama murlepka i qat den, ip ka tes ama sipsip, de diip luqa ama uaska qe uaik namen a nget. Be luqa ama murlepka dai diip ke ingarl se nget be diip prlesprlesdem na nget.

¹³ I luqa qe qiuaik namen a nget i qa dai ama buaiska naik. Be maikka quasiaq ai qa tu aa qevep sever a nget.

¹⁴ I Ngua, i ngua manarevuk, dai ama uaska ama atluqa na ngua. I ngu uas te gua qaquet. Be nguat drlem se ra de gua sipsip dai nget drlem se ngua.

¹⁵ I qatikka nguat drlem se ra ip saqikka raquarl Gumam i qat drlem se ngua. Be ngua dai nguat drlem se Gumam taqurla dai mager ip ngu kuarl temiis ip te veleng ngua barek gua sipsip.

¹⁶ Dav as gu iang ama sipsip dai quasiaq ai qurli nget mene lungera iara i ngu uas tem nget. Be saqikka mager ip ngua ren se ra sagelemiis. Be diip te narli gua qenem be diip te ngingdemna iv ama liinka ama quanaska. I diip ngerek se ngua ngu uas tem ta.

17 I Gumam dai maikka qe rarlik ngua, i raquarli ngua quarl temiis ip te veleng ngua barek gua sipsip. Dap saqiaskerlka diip ngua raarlviit.

18 I arik kuasik mager iv a qek ke veleng ngua. Dap katikka ngua, ngua quarl temiis kut gua tu-aqevip ip te veleng ngua. I sa Gumam ka meraqen de sa qa qurl a ngua te ama dlek ip ngu quarl temiis ip te veleng ngua, de qa qurl a ngua te ama dlek ip diip ngua raarl.”

19 De saqiaskerlka ama Judaqena re narli ma Iesus aa lengi, de rling met ta i quasiaq ai araa tuaqevip ama quanas-nget.

20 I buup ne iari never a ra, ta ruqun ma’, “Katikka luqa dai qe kabaing, i ama iauska de aa rlan. Be qula ngene narli aa lengi.”

21 Dav iari ra ruqun ma’, “Katikka luqa dai quasiaq ai ama iauska de aa rlan. I qe su uut ne ama Lengi ama Atlu-nget. I arik luqa i ama iauska de aa rlan dai quasik mager ip ke ngil ver ama rlenka aa uuves.

22 De ver ama uiski i ama raningki ara giqi, dai de ama qaqet te ngingdemna vet ma Jarusalem. I re ngingdemna ip te tekmet ne ama Asmeski i ra tis ki ma’, “Uurerl Kuarl Temiis.”

23 De ma Iesus dai qurli qa ve ama Lautu-vem-ki ama Slurlki. I qa tit per ama veradaqi, i ra tis ki ma’, “Solomon aa veradaqi.”

24 De ama Judaqena, i ra iingmirlek ne ma Iesus de ra ruqun ma’, “Ngu lu nanaa be quasik ngi taqal sil sever a nas bareq auut? Dav ariq ama Mesaia na ngi, dai mager ip ngi raqal sil ba uut.”

25 De ma Iesus ka virliit sagel ta ma’, “Sa ngua sil ba ngen dap kuasik ngen mu a ngen a qevip.

De ngu tekmet ne ama rleriirang ama dlek-pem-iirang, ne Gumam aa dlek. Be maikka liirang aa ngere teqerl ai ngua nagel ka.

²⁶ Dap kuasik ngen dru a ngen a qevap, i raqvarli ngen dai quasiq ai ngen namene gua liinka ne ama sipsip.

²⁷ I gua liinka ip taquarl ama sipsip, dai re narli gua qenem de nguat drlem se ra, de ra tit naser a ngua.

²⁸ I maikka ngurl kurl a ra te ama iames mas mas, be quasik mager ip diip lenges na ra. De quasik mager iv a qek ke suam se ra nep gua ngerik.

²⁹ I maikka Gumam i aa dlek peviit, dai sa qa qurl a ngua rem ta. Be maikka quasik mager iv a qek ke suam se ra nagel Gumam.

³⁰ I maikka ngu ne Gumam dai ama quanases mer uun.”

³¹ De saqiaskerlka ama Judaqena araa Barlta ra mer ama dul ip te peleng ma Iesus.

³² Dap ma Iesus ka ruqun na ra ma’, “Sa ngua rekmet ne ama tekmeriirang ama dlek-pem-iirang ama atliirang nagel Gumam. Dai ngu lu a qeni nanaa i ngene narliip ngene peleng ngua sever iini arleves?”

³³ De ama Judaqena ra virliit ma’, “Kuasiq ai uure rlumet na ngi i sever ama tekmeriirang arleves ama atlu iirang i ngia rekmet niirang. Dap ngi, dai ama qaqeraqa naik, be ngi lenges ne ama Ngemumaqa. I raqvarli ngia taarl nanas i ngi tuqun ai ngi nagel taquarl ka.”

³⁴⁻³⁶ De ma Iesus ka virliit ba ra ma’, “Pe a ngen a Langinka dai qel sil ma’,

Ai ngen dai raquarl ama Ngemumaqa.” *Sng. 82.6*

Taqurla dai ama lengi ve ama Langinka dai quasik mager ip ngere kaak. Dap maikka ama revan nget. Be lura i ra mer ama Ngemumaqa aa lengi, dai ra ip taquarl ka. Dap Gumam ka mak na ngua de qa nem ngua saver ama aivetki. Taqurla be ngene kot se ngua, i raquarli ngul sil ai ngua dai ama Ngemumaqa aa Uimka.

³⁷ Arik kuasiq ai ngu tekmet ne liirang aa nagel Gumam, dai quasik mager ip ngen dru a ngen a qevap sever a ngua.

³⁸ Dav ariq aip ngu tekmet ne liirang aa i Gumam ke tekmet niirang, dai mager ip ngen dru a ngen a qevap sevet liirang aa i ngu tekmet niirang. Dav ariq aip kuasiq ai ngen dru a ngen a qevap sever a ngua, dai mager ip ngen dru a ngen a qevap sever ama Ngemumaqa aa tekmeriirang ama dlek-pem-iirang. Dai ariq aip ngen dru a ngen a qevap sever ama dlek-pem-iirang, dai mager ip ngen drlem ai ngu ne Gumam dai ama quanases mer uun.”

³⁹ Taqurla de saqiaskerlka ama Judaqena re siquat ip te rurut pet ma Iesus. Dap ka mit namet ta.

⁴⁰ De ma Iesus ka guirl i qa merarlik seruarl ne ama kinaqi ma Jodan. De qa mit be qurli qa ver ama luquv-iini sagel mekai ma Jon ke rarles i qe qukmes te ama qaqet.

⁴¹ Be qurli ma Iesus aa de buup ne ama qaqet ta men sagel ka be ra ruqun ma’, “Maikka ma Jon dai ai de quasik ka rekmet ne a nge ama dlek-pem-iini. Dap liirang aa mai i ma Jon ka sil sevet luqa, dai maikka ama revan iirang.”

42 Be vet liina ama luquviini, dai buup ne ama qaquet ta mu araa qevep sevet ma Iesus.

11

Ma Lasarus Ka Ngip

1 Diip ngul sil sevet ma Lasarus i ama arlemki qia sarl a qa be ama qares ip kep ngip. I qurli qa ver ama luqupki ma Betani. I ma Maria qi ne ma Mata ian aa luqupki.

2 I ma Maria i luqia i qia rletik ne ama qerlapki i ara mas ne ama atlu vet ma Iesus aa ilaing. De qia iil ver aa ilaing ip deng dem nget ne ara qesing. I ma Maria dai ara rarlimka ma Lasarus. I luqa i ama arlemki qia sarl a qa be ama qares ip kep ngip.

3 Taqurla de aa ningambim ian nem iak sagel ma Iesus ip ke sil ba qa raqurliani ma', "Gua Barlka giak i luqa i maikka ngi rarlik ka, dai maikka qe temarl maden."

4 De ma Iesus ke narli liina de qa ruqun aa risura ma', "Luqa ma Lasarus dai diip kuasiq ai qe ngip. Dap luqia ama arlemki qia men, iv ama Ngemumaqa ke reqerl ai qa, dai ama rarlimini se ama adlek bareq ama qaquet. De liina nge men ip ke barl ngua i aa Uimka na ngua."

5 De ma Iesus dai aa arlem nevet ma Mata ki ne ara rarlimki de ian a rarlimka ma Lasarus.

6 Baip ma Iesus ka narli ai aa rluaqa ma Lasarus ke temarl, dap katiaskerl kurli qa se iaiaam ama niirlaiam pet luqia ama luqupki sagel kurli qa.

7 Baip naset liiam aa ama niirlaiam, de ma Iesus ka ruqun aa risura ma', "Saqiaskerlka mager

iv uure guirl savet ma Judia sagel auur ak ma Lasarus.”

⁸ Dap ma Iesus aa risura ra virliit ma’, “Auur a Tiksiqa, askerlka quasiaq ai ama ainkules, dap medu ama Judaqena vet ma Judia te siquat ip te rlumet pem ngi ne ama dul ip te peleng ngi. Dap saqiaskerlka qua ngi narliip ngia tit iasai?”

⁹ De ma Iesus ka virliit ma’, “Katikka ama nir-laqa dai ai de qe rarles i qem ngim nepbang be dengdeng suunun. Be qatikka ariq aiv iak ka tit gel ama nirlaqa, dai quasik mager ip ke serlmen se a qerang. I raquarli ama nirlaqa qem ngim per ama aivetki.

¹⁰ Dav ariq aiv iaq i qa tit men ama arlenki, dai diip ke serlmen se iarang. I raquarli quasiaq a nge ama nirlaqa ip ka tat naver a qa ip ket lu de qa tit.”

¹¹ Baip naset liirang aa i ma Iesus ka meraqen niirang, de qa ruqun ma’, “Auur ak ma Lasarus dai qe brlaing be maikka rlet per a qa. Dap ngua tit ip diip ngu vileng a qa.”

¹² Dav aa risura ra virliit ma’, “Auur a Barlka, arik ke brlaing dai diip maget na qa.”

¹³ Dap ma Iesus dai qe teqerl ai ma Lasarus dai qa ngip mas. Dav aa risura dai quasik te taqat drlem ai ma Lasarus dai sa qa ngip dap ta tu araa qevap ai ma Lasarus dai ama revan i qe brlaing.

¹⁴ Taqurla de ma Iesus ka raqal sil pe liina angera rleng ma’, “Ma Lasarus dai maikka qa ngip mas.

¹⁵ Dap ngua tu gua qevap sever a ngen de maikka ama arlias per a ngua i raquarli i qurl uut sangis i raquarli diiv iara ngen dru a ngen a qevap sever a ngua. Dap mager iv iara uut tit sagel ma Lasarus.”

Ma Iesus Dai Ama Rarlimini Se Ama Iames

¹⁶ De ma Tomas (i ra tis ka, ama quiitka,) ka ruqun aa rluavik, i ama risura ma', "Diiv uut ne ma Iesus savet ma Judia, iv aip te peleng ka dai saqikka diip te veleng ngen a uut."

¹⁷ Be aip ta men pet ma Betani, de ma Iesus ka narli ai sa qurli ma Lasarus mer ama demka sama niirl ama rlatpes.

¹⁸ I luqia ama luqupki ma Betani, dai qi gelna ne ma Jarusalem. (I navet ma Jarusalem dai ama depguas ne ama kilomita.)

¹⁹ De buup ne ma Judaqena navet ma Jarusalem, dai sa ra men sagel ma Mata qi ne ma Maria. I ra men sagelembim i ama arlem ta be rek nak never ian a rarlimka i qa ngip.

²⁰ Baip ma Mata qi narli ai ma Iesus kat den, de qia mit sev aa qames. Dap ma Maria dai qurli qi ve ama vetki.

²¹ De ma Mata qia ruqun ma Iesus ma', "Gua Barlka, ariq medu qurli ngi iara, dai quasik mager ip gua rarlimka qe ngip.

²² Dap kerlka iara dai nguat drlem ai ama Ngemumaqa dai diip ke narligel ngi i ariq aip ngi snanpet na qa."

²³ De ma Iesus ka ruqun ma', "Gia rarlimka dai saqiaskerlka diip ka raarlviit be diip ke iames."

²⁴ De ma Mata qia virliit ma', "Nguat drlem ai diip per ama nirlaqa i ama Ngemumaqa qa taarl ne ama qaqet per ama verlverleser iini dai diip ma Lasarus ka raarlviit ip ke iames."

²⁵ De ma Iesus ka ruqun na qi ma', "Nguua i nguua manarevuk dai diip ngu iames ne ama qaqet. De diip ngu qurl a ra te ama iames. Be nemka i qa tu

aa qevep sever a ngua, be quatta i diip ke ngip dap saqiaskerlka diip ke iames.

²⁶ Be ama revan i lura i re iames de rlas tem ta men a ngua, dai maikka diip kuasiq ai re ngip. Dap Mata ngu lu, kua ngiat tu gia qevep sevet liina?”

²⁷ De ma Mata qia virliit ma’, “Ii, gua Barlka sa mekai ngua tu gua qevep ai ngi dai ma Kristus i ama Ngemumaqa aa Uimka na ngi. I maikka ngi i ama Ngemumaqa ka nem ngi ip ngi iames ne ama qaqet naver ama aivetki.”

²⁸ De sa aip ma Mata qia meraqen ne liina, de qia guirl sagel ara ningamki ma Maria. Be qia quain ma Maria i ngerek se qi. De ma Mata kia sil ba qi ma’, “Auura Tiksiqa dai sa qa men. Be qes nes tem ngi.”

²⁹ Baip ma Maria qia narli liina, de qia maarlviit de masna qia mit sagel ma Iesus.

³⁰ I as ma Iesus dai as maikka quasiq ai baing se qa ver ama luqupki. Dav as ka mugun aa sagel ke ne ma Mata ian sil ba na.

³¹ Dav iari ama Judaqena i qurli ra re ne ma Maria ve ama vetki, i ama arlem ta be re tekmet ip te sem madlek na qi. Taqurla de ra lu ma Maria i qia maarlviit de masna qia mit, de ra mit naser a qi. I ra tu araa qevep ai qia mit sagel ama demka ip kik nak.

³² Dap ma Maria qia men iasai sagel kurli ma Iesus. Baip kia lua qa, de vaik per a qi manep sagel aa ilaing. De qia ruqun na qa ma’, “Gua Barlka, arik medu qurli ngi iara, dai maikka quasik mager ip gua rarlimka qe ngip.”

³³ Baiv aa de ma Iesus ket lu qi i qik nak, de ngen ama Judaqena i re na qi, dai rek nak. De ma Iesus

dai maikka aa rutka qa maarl de ama merlenka ver a qa.

³⁴ De ka snanpet ma', "Ngu lu ngen mu ma Lasarus kuaridi?" De ra ruqun na qa ma', "Auur a Barlka ngi aan ip ngi lu."

³⁵ De ma Iesus kek nak.

³⁶ De ama Judaqena ra ruqun ma', "Ngene lu ma Iesus dai maikka vem ka se qa i qe rarlik ka."

³⁷ Dav iari naver ama Judaqena ra ruqun ma', "Ma Iesus dai qa ngil ver iaq ama rlenka aa sakn-gaiam. Dap ngu lu nanaa be quasik ka mat nevet ma Lasarus?"

³⁸ De saqiaskerlka ma Iesus aa rutka qa maarl i as lua i qa tit sagel ama demka. I qatias ama demka dai qa men ama dul, de ra vesdet met ka ne iaq ama galgalka ama slurlka.

³⁹ De ma Iesus ka ruqun ma', "Ngene iai ver ama dulka nade ama demka aam." Dap ma Mata i ama ngipka aa ningamki, dai qia ruqun ma Iesus ma', "Gua Barlka, kasa qurli luqa mer ama demka sama niirl ama rlatpes. Be diiv ama raamas i qasa sik te aa qetdingki."

⁴⁰ De ma Iesus ka ruqun ma Mata ma', "Kua quasik ngia tu gia qevap sevet liina i laira ngua sil ba ngi. Ai ariq aip ngia tu gia qevap dai diip ngi lu ama Ngemumaqa aa dlek ngen ne aa tekmeri-irang ama atliirang."

⁴¹ Taqurla de ra iai ver ama dulka nade ama demka aam. De ma Iesus ka ngim piit de qe raring ma', "Gumam maikka ama arlias per a ngua never a ngi. I ngi narligel i ngua raring sagel ngi."

⁴² I nguat drlem ai qatikka ai de mas mas ngi narligel gua raring. Dap ngu sekdem iara barek lura iara i ra maarl gel ngua. I ngu narliip ta tu araa qevap ai ngi, ngia nem ngua.”

⁴³ Baip ma Iesus ka meraqen ne liina, de qa nes slep semer ama demka ma’, “Lasarus ngia aang na imuk sedarliik!”

⁴⁴ Taqurla de ama ngipka qa aang sedarliik. Dap katiaskerl ama luan-iising dai qurli iising per aa ilaing. De iani ama luan iini dai iini nge uung per aa uuves.

De ma Iesus ka ruqun ama qaqet ma’, “Ngene revik te ama luan iising never a qa, ip mager ip kem ngim de qa tit.”

Ama Barlta Re Tuqun ip Te Veleng Ma Iesus

Mat 26.1-5 Mak 14.1-2 Luk 22.1-2

⁴⁵ De lura ama Judaqena i ra men be qurli ra gel ma Maria, dai buup ne iari never a ra, ta mu araa qevap sevet ma Iesus, i ra lu qa rekmet ne liina.

⁴⁶ Dav iari never a ra dai ra muqas, be ra mit sagel ama Parasiqena. Be ra sil ba ra sevet liina i ma Iesus ka rekmet niini.

⁴⁷ Baiv aa, de ama Barlta nev ama Lautu de ngen ama Parasiqena dai ra iing demna ver ama Kaunsil arla Kaivung. Be ver ama kaivung dai ra taqen per a na ma’, “Kuasik mager iv uure rekmet ne aqeni. I luqa dai qe tekmet ne ama rleriirang ama dlek-pem-iirang, i maikka buup niirang.

⁴⁸ I qatikka ariq aiv auur a ding se qa, ip ke tekmet ne liirang aa. Dai diiv ama qaqet mai ra tu araa qevap sever a qa. Be lura ama Gaman Rom dai diip te nem araa Amiqena be diip te lenges ne auur a Lautu-vem-ki ama Slurlki, de diip te lenges

ne ngene auur a mugunes. Be uut ama Judaqena dai diip prlesdem na uut be diip lenges nauut.”

49 Dav iak never a ra i ama Barlka na qa i qe ruirl se ama Barlta nep ma Lautu. I aa rlenki ma Kaiapas, dai qa maarlviit de qa ruqun ma’, “Maikka ngen dai quasik ngen drlem aqeni.

50 Dap maikka mager iv iak ke ngip bareq ama qaqet mai. Dap ngen dai quasik ngen drlem ai mager ip liina nge ren taqurla. I mager ip ke ngip ip kuasik mager ip lenges ne auur a seviraqi.”

51 Dap katikka luqa ma Kaiapas, dai quasiq ai liina nge men never aa tuaqevrep. Dap katikka ama Ngemumaqa qa qurl a qa re lungera ama lengi be qa taqen na nget. I raquarli ma Kaiapas dai ama Barlka na qa ve ama Judaqena araa Lautu vet luqia ama ageski. Taqurla be qa raqal sil ai mager ip ma Iesus ke ngip bareq ama Judaqena mai.

52 I ma Iesus aa aapngipki, dai quasiq aip bareq ama Judaqena naik. I ama Ngemumaqa ke narliip ke iames ne aa qaqet mai. De diip ka ru ra ip ma quanases met ta, i ra naver ama qerleng mai ver ama aivetki.

53 Be ianai de ama Judaqena araa Barlta dai re rarles i re mali re a nge ma aiska ip te peleng ma Iesus.

54 Taqurla de ma Iesus dai quasiq ai qa tit sekgames de ama Judaqena araa saqang. Dap ma Iesus ka mit navet ma Jarusalem, be qa mit saver ama luqupki ma Epraim, i gelna ne ama dam ama aivet per a nget de quasiq ama kaina. Be qurli qa, qe ne aa risura vet luus aa.

⁵⁵ Dap pet luqia ama giqi dai ama qares ip te tekmet ne ma Judaqena araa Asmeski. I ra tis ki ma', "Ama-Angeluqa-Ka-Ngim-Manep-Sagel-Ama-Qerekka."

Be buup ne ama qaqet naver ama luquviirang dai ra mit i viit savet ma Jarusalem nauirl ip te lemerl nas te araa viirang. De ra tuvem nanas barek luqia ama asmeski.

⁵⁶ Taqurla de buup ne ama qaqet i re narliip te mali re ma Iesus. Be ra maarl ver ama Lautu-vemki ara veradaqi de re snanpet nanaa ma', "Ngu lu nanaa, kua diip kat den saver ama asmeski? Dav ani quasik."

⁵⁷ Dap pet luqia ama giqi, de ama Barlta nep ma Lautu de ngen ama Parasiqena, dai sa ra raqal sil sevet ma Iesus. I ra ruqun iv ariq aiv iak ket lu ai lu qurli ma Iesus iai, de diip masna qe sil barek lura ama Barlta ip mager ip te quap per a qa.

12

Maria Qia Rletik Ne Ama Sanda Vet Ma Iesus Aa Ilaing

Mat 26.6-13 Mak 14.3-9

¹ De qatiaskerl ve ama Asmeski ama Slurlki ara qames, dai qurl ama niirl ama ngeriqit ngen a qa. I luqia ama asmeski ama slurlki, dai ra tis ki ma', "Ama-Angeluqa-Ka-Ngim-Manep-Sagel-Ama-Qerekka." De ma Iesus ka mit savet ma Betani, i ma Lasarus aa luqupki. I luqa i ma Iesus ka maarl na qa naver ama aapngipki.

² Be vet ma Betani dai ma Iesus aa rluavik ta rekmet ne ama asmes bareq a qa. Be ma Mata dai

qi raarlkut ta ne ama asmes, dap ma Lasarus dai qe ne ma Iesus ian mugun gel ama laiqi.

³ De ma Lasarus aa ningamki ma Maria qia men se ama butulem i buuvem ne ama qerlapki nep ma qunam. I ra tis lungera ama marasin ma', Naat. I lungera ama marasin dai ara mas ne ama atlu i nget dai maget kur ama K300.00. Be ma Maria qia arletik ne lungera vet ma Iesus aa ilaing. Baiv aa de qia iil ver aa ilaing ne ara qesing. Be maikka ve luqia ama vetki, dai buup ki ne ama raamas nep luqia ama qerlapki.

⁴ Dap ma Judas Iskariot i qa nevet ma Iesus aa risura, dai luqa i diip ke quarl te ma Iesus bareq aa qumespik. Dai qe serlin i qa ruqun ma',

⁵ "Ngu lu nanaa be quasik ngia nem lungera ama marasin ama atlunget ip te van per a nget ip te ama qelaing. De aip maget de uure kurl lura i quasiq araa qerang. I lungera dai mager ip ngi ral ama K300.00 ver a nget."

⁶ Dap ma Judas dai quasiq ai qa tu aa qevap sevet lura i quasiq araa qerang. Dap maikka qa dai qa tu aa qevap sever ama qelaing naik. I maikka qa dai ama suamka. Be qatikka ai de qa tes ama qelaing namer ama risura araa pauski. I ai de qe suam se nget.

⁷ Dap ma Iesus ka virliit ma',

"Aden ngen se qi, i qia rekmet ne liina ip kia tuvem na ngua samer ama demka i laip ngu ngip.

⁸ I qatikka lura i quasiq araa qerang, dai qatikka diip kurli ra veleqes na ngen. Dap diip kuasiq ai qurli ngua mas gel ngen ne gua qetdingki."

Te Siquat Ip Te Peleng Ma Lasarus

⁹ De vet luus aa de buup ne ama Judaqena dai re narli ai qurli ma Iesus pet ma Betani. Taqurla de ra men sagel ma Iesus. Be quasiq ai re narliip tet lu ma Iesus naik. Dap te narliip tet lu ngene ma Lasarus i ma Iesus ka maarl na qa naver ama aapngipki.

¹⁰⁻¹¹ Be buup ne ama Judaqena tet lu ma Lasarus. Taqurla de ra tu araa qevep sevet ma Iesus, be quasik te narligel ama Lautu angera Barlta. Taqurla be ama Barlta nep ma Lautu, dai re narliip te peleng ka ngen ne ma Lasarus.

Ta Tis Ma Iesus Ai Araa King

Mat 21.1-11 Mak 11.1-11

Luk 19.28-40

¹² Baip bigia de ama buurlem ne ama qaqet i ra men saver ama Asmeski, te narli ai ma Iesus kat den savet ma Jarusalem.

¹³ De ra bung ama meng angera gaveraap de ra mit ip te ne ma Iesus ta atmetna. De res nes slep ma',

“Auur a Iameska.

Maikka ama arlias sagel ngi. I ngi barl ama Slurlka aa rlenki parlen me uut.

I maikka ngi dai auur a King. I diip ngi uas tem uut ama Isrelkena. *Sng. 118.25*

¹⁴ De ma Iesus ka lu re ama dongkiqa ama gilka de qa mugun per aa rleng de qa tit. I qatikka liina ip taquarl murl ta iil ve ama Ngemumaqa aa Langinka ma',

¹⁵ “Ngen ama qaqet pet ma Jarusalem dai qula ngeneng ning. I ngene lu a ngen a King aa i qat den. I qa mugun per ama dongkiqa aa rleng ama a lugutka.” *Sek 9.9*

16 Dav aa risura ret lu liina de quasik tat drlem. Dav aip naset ma Iesus aa aapngipki de qa mit masarevuk, de vuktik per aa risura. I vuktik per a ra, ne liirang aa i murl ta iil sever a qa.

17 Be lura ama buurlemki na ra i re ne ma Iesus ta tit, dai buup na ra i medu ra lu ma Iesus ka nes te ma Lasarus namer ama demka. Be lura dai rel sil bareq ama qaqet mai sevet ma Iesus i qa maarl ne ma Lasarus naver ama aapngipki.

18 I buup ne ama qaqet ta mit ip te ne ma Iesus i raquarli re narli ai qe rekmet ne ama rleriini ama dlek-pem-iini.

19 Taqurla de ama Parasiqena ra taqen per a na ma', "Ngene lu, auur a tuaqevap nge tit puuqas. Be quasik mager iv a qeni nge raat never a uut. I ama qaqet mai navet ma Jarusalem dai sa ra tit naqurl a qa."

Iari Ama Grikkena Re Mali Re Ma Iesus

20 Dap kerlka lua dai ngene iari ama Grikkena i qurli ra, i re narliip te Lautu ver ama Asmeski ama Slurliki.

21 Be lura ama Grikkena, dai ra mit sagel ma Pilip. I ma Pilip dai qa navet ma Betsaida pet ma Galili Provins. Be ra snanpet na qa ma', "Auur akka, uure narliip uuret lu ma Iesus."

22 De ma Pilip ka mit be qa sil barek ma Endru. Taqurla de ma Endru qe ne ma Pilip ian mit be ian sil barek ma Iesus.

23 De ma Iesus ka ruqun na ra ma', "Nguua i ama qaqet araa Rarlimka, dai sa iara gua giqi qia men ip Gumam ke barl nguua qur aa tuaqevap.

24 I maikka ngul sil ba ngen ne gua revan. I ama lageraum dai qatikka ariq aip kurl uum mer ama

gattaqi, dai qatikka diip kurl uum i qatikka ama quanasem. Dap maikka aip ta qutserl luum aa ama gambem pe ma aivet, dai diiv uum ngere ngip, de diip purl ve uum arle ves, be diiv uum ngere tal ama asmes i buup.

²⁵ Dai qatikka nemta i re narliip se nas, dap kuasik te narliip se ngua, dai diip te lenges nanas. Dap nemta i rem ngim temanau ne ara iames iara ver ama aivetki, dai diip te raneng ama iames masmas i nget nagel Gumam.

²⁶ De ariq aip nemta i ret matna bareq a ngua, dai mager ip ta tit naser a ngua. Be lura i ret matna bareq a ngua, dai diip kurli ra vuusep sagel kurli ngua. De diip Gumam ke barl lura i ret matna bareq a ngua.

Diip Te Uandem Se Ama Qaqet Araa Rarlimka

²⁷ “Iara dai ama merlenka vet gua rutka. Be ngu lu diip ngua raqen nanaa? Kua mager ip ngua raqen ma’, ‘Gumam ngia ra ngua navet luqi iara ama giqi ama vuqi i qia men.’

Dap kuasik mager ip ngua nen taqurla. I qatikka ama rarlimini i ngua men ip ngu ngip taqurla.

²⁸ ‘Gumam, katikka ngi, ngi barl gia rlenki se liina.”

Baiv aa de ama Slurlka ka meraqen nev uusep ma’, “Sa ngua barl gua Rlenki. De saqiaskerlka diip ngu barl ki.”

²⁹ Be lura ama qaqet i ra maarl gel ma Iesus, dai re narli iaq aa qenem. Be iari naver a ra ta ruqun ma’, “Ama ngemerlas iini.” Dav iari ra ruqun ma’, “Ama Angeluqa qa meraqen sagel ma Iesus.”

³⁰ De ma Iesus ka ruqun ama qaqet ma', "Luqa i aa qenem, dai quasiq aip bareq a ngua dav ip bareq a ngen.

³¹ Iara dai diiv ama Ngemumaqa ke kot se ama qaqet naver ama aivetki. Be iara ama aivetki ara barlka, dai diiv ama Ngemumaqa ke qirlvem se qa.

³² Be aip lua i ra maarl na ngua viit men ama lalemka be quasik kurli ngua men ama aivetki, de diip ngu qiat ne ama qaqet mai sagel nas."

³³ I ma Iesus ka meraqen ne liina i qa raqal sil ai lu diip ke ngip taqurla.

³⁴ De iari naver a ra ta ruqun ma', "Dav uut narli ama lengi nev ama Langinka ai diip ma Kristus ke iames masmas. Taqurla dap ngu lu nanaa be ngia taqen ai diip te veleng ama qaqet araa Rarlimka? Be ngu lu nemka dai ama qaqet araa Rarlimka?"

³⁵ Baiv aa de Iesus ka ruqun na ra ma', "Ama nirlaqa dai as kurli qa iara gel ngen se ama veluus. Taqurla dai mager ip ngene taqat mit i as lua qurl ama nirlaqa gel ngen. I arik ma ama arlenki qia uung ngen. I lura i ra tit men ama arlenki, dai ra tit puuqas. I quasik tet lu ai ra tit taqurla.

³⁶ Taqurla be as lua i qurli ama Nirlaqa gel ngen, dai mager ip trlas tem ngen men a qa. Be ngen dai diiv ama Nirlaqa aa uis na ngen."

Kuasik Buup Ne Ama Qaqet Ta Tu Araa Qevep Svet Ma Iesus

Baip ma Iesus ka meraqen be verleset, de qa mit namen na ra. I qa mit be qa rles, be quasik tet lu ai qa mir iai.

³⁷ De ma Iesus dai qa rekmet ne ama rleriirang ama dlek-pem-iirang de araa saqang i buup ni-irang. Dav as kuasiq ai ra tu araa qevep sever a qa.

³⁸ I liina i quasik ta tu araa qevep taqurla, dai ip liina ngere sil mamerl mer ama lengi i sa ama Slurlka aa Aamki na qa ma Aisaia qa sil na nget. I qa sil na nget taqurliani ma',

“A Slurlka, kuasiq a qek ka mu aa qevep sever ama lengi i uut sil na nget. De ama Slurlka qa reqerl ne aa dlek bareq ama qa qet i buup na ra.” Ais. 53.1

³⁹ De quasik ta tu araa qevep i raquarli ma Aisaia dai qerlka qa iil ma',

⁴⁰ “Ama Ngemumaqa qa vesdet per araa ves be quasik mager ip tet lu ama Slurlka aa dlek ne araa saqang. De qa vesdet ser araa tuagevep, be quasik mager ip tat drlem sever a qa. De quasik mager ip ta tu araa qevep sagel ngua ip ngu rekmet de maget na ra.” Ais. 6.10

⁴¹ I ma Aisaia qa meraqen ne liirang aa, i raquarli qa lu ma Iesus ansinki. Taqurla de qa sil sever a qa.

⁴² Dap kuatta i iari ama Barlta nep ma Lautu ta tu araa qevep sevet ma Iesus. Dap kuasiq ai rel sil bareq iari ama qa qet i reng ning ama Parasiqena, i arik ma ra nem ta nev araa Lautu.

⁴³ I lura dai re narliiv ama arlias per ama qa qet never a ra. I quasik te narliip te tal ama merlenka bareq ama Ngemumaqa, iv ama arlias per a qa never a ra.

Lura I Re Raneng Ma Iesus Aa Lengi Dai Mager Ip Ta Tit Kut Nget

⁴⁴ De saqiaskerlka baing se ma Iesus de qa meraqen malai ma', "Nemta i rlas tem ta men na ngua, dai qerlka rlas tem ta men ne luqa i qa nem ngua.

⁴⁵ Be nemta i ret lu ngua, dai qerlka ret lu luqa i qa nem ngua.

⁴⁶ Ngua dai ama Nirlaqa i ngua men saver ama aivetki. I ngua men ip lura i rlas tem ta men na ngua, dai quasik mager ip kurli ra men ama arlenki.

⁴⁷ I ngua men ip ngu iames ne ama qaqet per ama aivetki. Dap kuasiq ai ngua men ip ngu kot se ra. Be quarik te narli gua lengi dap kuasik te narligel nget, dai diip kuasiq ai ngua, ngu kot se ra.

⁴⁸ Dap lura i re narli gua lengi, de quasik te narligel nget, dai diiv iak ke kot se ra. I ama lengi i ngua meraqen na nget, dai diip lunger aa ngere kot se ra pet luqa ama nirlaqa i ama Ngemumaqa qa taarl ne ama qaqet per ama verlvlerleser iini.

⁴⁹ I raquarli liirang aa i ngua meraqen niirang, dai qatikka quasiq ai iirang nagel ngua. Dap Gumam dai qa sem madlek na ngua be ngua taqen ne liirang aa. De qatikka Gumam ka reqerl a ngua ne lungera ama lengi be ngul sil na nget.

⁵⁰ De nguat drlem ai Gumam aa lengi dai ai de ngererl kuarl te ama iames masmas. I qatikka lunger aa dai Gumam aa lengi be ngua taqen na nget.

13

Ma Iesus Ke Semagil Nanas

¹ Be qasa lua ip diip te tekmet ne ama Asmeski ama Slurliki, i ra tis ki ma', "Ama-Angeluqa-Ka-Ngim-Manep-Sagel-Ama-Qerekka." Be vet luqia ama giqi, dai sa ma Iesus kat drlem ai diip ka tit naver ama aivetki sagel aa Mam. De qatikka qa, dai ai de qe rarliq aa qaçet per ama aivetki. Be vet luus aa de ma Iesus ka reqerl ai maikka qe rarlik ta veviit be qatikka diip deng i qe ngip.

² Be qasa aiv ama arlenki qing aang, de ra mu-gun ip ta tes. De ma Judas Iskariot, i aa mam ma Saimon, dai sa qa narligel ma Satan, ip diip ke qiat met ma Iesus bareq aa qumespik.

³ Dap ma Iesus dai sa qat drlem ai aa Mam ka qurl a qa re ama dlek ip ke uas te ama tekmeri-irang mai. De qat drlem ai sa qa men nagel aa Mam ama Ngemumaqa, de saqikka qat drlem ai diip kerl guirl sagel ka.

⁴ Baip lua i ra tes, de ma Iesus ka maarlviit, de qa mer aa serlapki ama ainkulki never a nas. De qa mer ama a taulka, de qa tik men nanas na qa.

⁵ Baiv aa de ma Iesus ka rletik ne ama qerlapki samer ama diski. De qa mit sagel aa risura be qe arles i qe qukmes te araa ilaing. De qe lil ver araa ilaing ne ama taulka. I luqa ama taulka ama ainkulka i laira qa tik men nanas na qa.

⁶ Baip ma Iesus ka men be sagel ma Pita, de ma Pita qa ruqun ma Iesus ma', "Gua Slurlka, kurli ngua, i quasik mager ip ngi ukmes te gua ilaing."

⁷ De ma Iesus ka virliit ba qa ma', "Liina i ngu tekmet niini dai quasik ngiat drlem. Dap laip dai diip ngiat drlem."

⁸ De ma Pita qa ruqun na qa ma', "Maikka diip kula ngi ukmes te gua ilaing. Maikka qurli."

De ma Iesus ka virliit ba qa ma', "Ariq aip kuasik ngua ukmes te gia ilaing, dai diip kuasiq ai gua risuqa na ngi."

⁹ De ma Pita qa virliit ma', "Gua Slurlka, ngi ukmes te gua ilaing qerlka ngen ne gua ngerik de ngen ne gua ningaqa."

¹⁰ De ma Iesus ka ruqun ma', "Lura i sa ra quknas mer ama kainaqi, be ra tit ip tat dan sev araa vet, dai mager ip te qukmes te araa ilaing naik. Be ngen dai se ama Slurlka qa lemerl ngen. Dap maikka quasiq ai ngen mai."

¹¹ De ma Iesus dai sa qat drlem aip nemka i diip ke ngim temanau na qa. Taqurla be qerl ma Iesus ka ruqun ma', "Ama Slurlka qa lemerl ngen dap maikka quasiq ai ngen mai."

¹² Baip ma Iesus ka ukmes te araa ilaing be verleset, de saqiaskerlka qa mu aa serlapki ama ainkulki. De saqiaskerlka qa mugun sagel laira. Be lua i qa mugun, de qe snanpet na ra ma', "Ani quasik ngen drlem pe liina angera reng i ngua rekmet niini?"

¹³ I ngen dris ngua ai a ngen a Tiksiqa, de a ngen a Slurlka. Dai maikka ama revan, i maikka ngua raqurla.

¹⁴ Ngua dai a ngen a Slurlka de a ngen a Tiksiqa. Dap ngua ukmes te a ngen a ilaing. I ngu manep nas. Taqurla dai saqikka mager ip ngen druqaen ngua taqurla. I ngene qukmes te a ngen a ilaingkana.

¹⁵ I sa ngua rekmet ne liina bareq a ngen iv ama qasiquatka. Taqurla dai saqikka mager ip ngene tekmet taqurla bareq a na ip taqua liina i ngua rekmet niini.

¹⁶ Maikka ngul sil ba ngen ne ama revan. I luqa i qe buais, dai qa ren navuk dap luqa ama mastaga, dai qa veviit. De saqikka luqa i qa nem iak, dai ama barlka daleng luqa i qa nem ka.

¹⁷ Dai ariq aip ngen drlem liirang aa dai mager iv ama arlias per a ngen ip ngene tekmet niirang.

¹⁸ I ngua taqen sagel ngen dap kuasiq ai ngua taqen sagel ngen mai. Dap nguat drlem se lura i ngua mak na ra. Dav iak ka tit puuqas ip taquarl ama Langinka qa sil. I qa sil taqurliani:

“Luqa i qe na ngua uun dres, ip gua rluaqa na qa, dai qa guirltik per a nas be qe lalangmet pem ngua.” Sng. 41.9

¹⁹ Iara ngul sil ba ngen nauirl sever a qa. Baip ngen lu liina, de ngen dru a ngen a qevep sever a ngua ai Ngua manarevuk.

²⁰ Dai maikka ngul sil ba ngen ne ama revan. I nemta i ama arlias per a ra de ra tarl se lura i ngua nem ta, dai qerlka ra tet ngen a ngua. De nemta i ama arlias per a ra de ra ter a ngua sagelemiis, dai qerlka ra tet luqa sagelemiis i Qa nem ngua.”

Diip Ma Judas Ke Quarl Te Ma Iesus Bareq Aa Qumespik

Mat 26.20-25 Mak 14.17-21

Luk 22.21-23

²¹ Baip ma Iesus ka meraqen ne liirang aa, de maikka qa dai ama aleng per aa saqang. I ama merlenka ver aa rutka. De ma Iesus ka raqal sil ba ra ma’, “Maikka ngul sil ba ngen ne gua revan. I diiv iak ke quarl tem ngua barek gua qumespik. I luqa dai qatikaqa qa naver a ngen.”

²² De ma Iesus aa risura dai maikka ra mai ra ngim sa metna. De maikka re nanses, i quasik tat

drlem aip nemka never a ra i diip ke quarl te ma Iesus bareq aa qumespik.

²³ De ngua, i ngua never aa risura i ngua mas gelna ne ma Iesus, i ngua dai maikka ma Iesus ke rarlik ngua.

²⁴ De ma Saimon Pita qa ngim sasek gua qames i ma Iesus ke rarlik ngua, de ai de nge tisavet per aam i qe snanpet aip ma Iesus ka taqen sevet nemka.

²⁵ De ngua, dai rlu se ngua sagel ma Iesus be ngua snanpet na qa ma', "Gua Slurlka, ngu lu nemka i diip ke quarl tem ngi?"

²⁶ De ma Iesus ka virliit ma', "Luqa i diip ngu uq ama asmesigl de ngu qurl a qa dai qerlka luqa." Taqurla de qa uq ama asmesigl de qa qurl ma Judas. I luqa i aa mam ma Iskariot.

²⁷ Baip ma Judas ka mes ama asmesigl, de ma Satan ka buup ka nanas. De ma Iesus ka ruqun ma Judas ma', "Liina i diip ngi rekmet niini, dai maikka masna ngi rekmet niini."

²⁸ De quasiaq a qek never a uut kat drlem aip ma Iesus ka meraqen ne liina sagel ma Judas i nanaa.

²⁹ Taqurla de iari naver a uut ta tu araa qevap ai ma Iesus ke tuqun ma Judas ip ke van per iang ama asmes sever ama asmeski, dap kua diip ke qurl iari re a nge ama qelaing. I ra tu araa qevap taqurla i raquarli ma Judas dai qe uas te araa qelaing.

³⁰ Baip ma Judas ka mes ama asmesigl de maikka masna qa mit sev ama arlenki.

Ma Iesus Aa Lengi Ama Dlek-Pem-Nget

³¹ Be se aip ma Judas ka mit, de ma Iesus ka ruqun ma', "Iara dai ngua i ama qaquet araa Rarlimka, dai ngua veviit be diiv ama qaquet ta taarl ne gua rlenki. De ama Ngemumaqa aa rlenki dai diip kia tit piit i raquarli qet matna na ngua.

³² Taqurla be ama Ngemumaqa dai diip ke barl aa rlenki na ngua. De diip ke barl gua rlenki nagelemiis. De diip masna ama Ngemumaqa qet matna na ngua iv ama qaquet tet lu aa tekmeriirang ama atliirang i qa maarl na ngua naver ama aapngipki, de re barl gua rlenki.

³³ De ma Iesus ka ruqun ma', "Nguua uis, nakka diip kurlu ngu na ngen se ama veluus. Baiv aa de diip ngua tit namen na ngen. I ngul sil ba ngen ip taquarl medu ngua sil bareq ama Judaqena araa Barlta. Dai saqikka iara ngul sil ba ngen. I iasai sagel ngua tit, dai quasik mager ip diip ngen den iasai.

³⁴ Dap ngurl kurl a ngen te ama lengiini ama dlek-pem-iini ama iamesini. I iini raqurliani ma', "Maikka ngene rarlik-na i raquarli ngua dai ngu rarlik ngen. Be mager ip ngen rarlik-na ip taquarl ngu rarlik ngen.

³⁵ Be ariq aip ngene rarlik-na, dai diiv ama qaquet mai rat drlem ai ngen dai gua risura na ngen."

Ma Pita Qa Vererl Temiis

Mat 26.31-35 Mak 14.27-31

Luk 22.31-34

³⁶ De ma Saimon Pita qa snanpet ne ma Iesus ma', "Gua Slurlka, ngu lu ngia tit sa quaridi?" De ma Iesus ka virliit ma', "Iasai sagel ngua tit, dai quasik mager iv iara ngia ren naser a ngua. Dav as laip dai diip ngi radem ngua."

³⁷ De ma Pita qa snanpet ma', "Dap gua Barlka, ngu lu nanaa be quasik mager iv iara ngu na ngi? Dap ngua dai mager ip te veleng ngua ip ngua at gia luqupka."

³⁸ De ma Iesus ka virliit ma', "Maikka qua gia revan i diip ngi ngip bareq a ngua? Guakka maikka ngul sil ba ngi ne gua revan. I nani de ama arlenki aris, de diip ngi qaak i ngi vererl temiis ma depguas niirang ai quasik ngiat drlem se ngua. Baiv aa de ama durlaikka qek nak."

14

Ma Iesus Dai Ama Aiska Sagel Ama Ngemumaqa

¹ De ma Iesus ka ruqun aa risura ma', "De a ngen a rlan dai qurla ngeterl a ngen. Dap mager ip ngen dru a ngen a qevep sever ama Ngemumaqa. De qerlka rlas tem ngen men na ngua.

² I ngene narli, pe Gumam aa vetki dai ama rum iirang i maikka buup niirang. I liina dai maikka ama revan be ngu teqerl a ngen. I arik kuasik liina raqurla, dai arik kuasik mager ip ngul sil ba ngen. Be ngua tit ip ngua tuvem ne ama mugunes bareq a ngen.

³ Be ngua tit be saip ngua muvem ne ama mugunes bareq a ngen, de diip ngu guirl. Be diip ngua ra ngen ip kurli ngen, ngene na ngua lua sagel kurli ngua. I ngu narliip ngene na ngua savet gua luqupki.

⁴ Be ngen dai ngen drlem ama aiska iasai sagel kurli ngua."

⁵ Dap ma Tomas ka snanpet ne ma Iesus ma', "Gua Barlka, dap kuasik uut drlem aip ngia tit saqua. I ngu lu arik uut drlem ama aiska nanaa?"

⁶ De ma Iesus ka virliit ba qa ma', "Nguua i nguua manarevuk dai ama aiska na nguua bareq ama qaqet. De nguua dai ama rarlimini se ama revan-iirang, de nguua ama rarlimini se ama iames. I qatikka quasiaq a qeq ama aiska sagel Gumam, dap ngerek se nguua dai ama aiska ama quanaska sagel ka.

⁷ Maikka arik ngene taqat drlem aip nemka na nguua, dai arik ngene taqat drlem se ngene Gumam. Dav iara vet luqi iara ama giqi, dai ngere rarles ip ngenet lu qa, de ngen drlem a qa."

⁸ De ma Pilip ka ruqun ma Iesus ma', "Gua Barlka, ngi reqerl a uut ne gi Mam. I qatikka liina dai diiv iini ngere rekmet na uut be ama uupka de auur a rlan."

⁹ De ma Iesus ka virliit ba qa ma', "Pilip, kasa qurli ngi na nguua se ama ainkules. Dav as kua quasik ngi taqat drlem aip nemka na nguua? Ngene lu, lura i sa ra lu nguua, dai qerlka ra lu ngene Gumam. Taqurla dap ngu lu nanaa, be ngi snanpet ma', "Ngi reqerl a uut ne auure Mam?"

¹⁰ "Maikka qua quasik ngiat drlem ai nguua dai qurli nguua men ne Gumam? De Gumam dai qurli qa men na nguua? Be Gumam i qurli qa men na nguua, be qet matna na nguua vet liirang aa ama rleriirang. Taqurla be ama lengi i nguua taqen na nget, dai quasiaq ai nget nagel nguua dap nget nagel ka.

¹¹ Taqurla be mager ip ngen dru a ngen a qevap ai nguua dai qurli nguua men ne Gumam. De Gumam

dai qurli qa men na ngua. Dap ariq aip kuasik ngen dru a ngen a qevep sevet gua lengi naik, dai mager ip ngenet lu re ama rleriirang ama dlek-pem-iirang i sa ngua rekmet niirang. De ngen dru a ngen a qevep sever auun, ngu ne Gumam.

¹² De maikka ngul sil ba ngen ne gua revan. I nemta i rlas tem ta men na ngua, dai diip te tekmet ne ama rleriirang ama dlek-pem-iirang ip taquarl ngua. Dap diip te tekmet ne iarang ama rleriirang i as maikka iirang peviit daleng liirang aa i sa ngua rekmet niirang. I liirang aa i diip te tekmet niirang, i raquarli ngua tit sagel Gumam.

¹³ De ariq aip ngene nen te a qerang ne gua rlenki ama dlek-pem-ki, de diip ngu narligel de ngu tekmet taqurla ba ngen. Be diip ta taarl ne Gumam aa rlenki i ama rarlimini never ama rleriirang i ngu tekmet niirang.

¹⁴ Ama revan i ariq aip ngene nen te iarang ne gua rlenki ama dlek-pem-ki, dai diip ngu tekmet taqurla qurl a ngen a lengi.”

Diip Ma Iesus Ke Nem Ama Qevepka Ama Glasingaqa

¹⁵ “De ariq aip ngene rarlik ngua, dai diip ngen diit kut gua lengi i sa ngua su ngen tem nget.

¹⁶ De diip ngu nen Gumam be diip ke qurl a ngen te iaq ama Maatpitka i qa ip taqua ngua. I diip ke qurl a ngen te luqa ama Maatpitka, be diip kurli qa, qe na ngen masmas.

¹⁷ I luqa ama Maatpitka, dai ama Qevepka man-arevuq i aa tekmeriirang ama revan iirang. Be ama qaqet maden per ama aivetki, dai quasik mager ip te narliip se qa. I raquarli ama qaqet

per ama aivetki, dai quasik tet lu aa rleriirang de quasik tat drlem se qa. Dap ngen dai ngen drlem se qa. I qurli qe na ngen de qurli qa de a ngen a rlan.

¹⁸ Kuasiq ai ngua tit nemen na ngen be diip ngen taqua lura ama arluis i araa lavu ra mit mas namen na ra. Be kuasiq aret ip ta tat never a ra. Dap diip ngu guirl sagel ngen.

¹⁹ Be maikka kuasiq ama ainkules ip diiv ama qaqet per ama aivetki dai saqias diip kuasik te lu ngua. Dap ngen dai diip ngene lu ngua. I diip ngu iames masmas dai saqikka diip ngen, ngene iames masmas.

²⁰ Be diip pet luqa ama nirlaqa i ngua raarlviit naver ama aapngipki de diip ngen drlem ai ngua dai rlas tem ngua mene Gumam. De ngen dai diip ngen drlem ai ngen dai rlas tem ngen men na ngua. De ngua dai rlas tem ngua men na ngen.

²¹ Be nemka i maikka qe rarlik ngua ne ama revan, dai diip ka tet gua lengi be qe taneng a nget de aa rlan de diip ka tit kut nget. I qatika luqa i qe tekmet taqurla, dai maikka qe rarlik ngua. Be luqa i qe rarlik ngua, dai diip Gumam ke rarlik ka. De diip ngu rarlik ka be diip ngu teqerl a qa nanas.

²² Baiv aa de ma Judas (i kuasiq ai iaiq ama rlenki ma Iskariot) ka ruqun ma', "Gua Barlka, ngu lu nanaa be ngi tuqun, ai diiv uut naik uuret lu ngi, dap kuasik te iari ama qaqet maden?"

²³ De ma Iesus ka virliit barek ma Judas ma', "Nemka i qe rarlik ngua, de qe narligel gua lengi, dai diip Gumam ke rarlik ka. Be diiv uur ren sagel ka be diip kurl uut na qa.

²⁴ Dap nemka i quasik ke rarlik ngua, dai quasik

ke narligel gua lengi i ngu su ngen. I lungera ama lengi i ngu su ngen tem nget, dai quasiaq ai nget nagel ngua. Dap Gumam i qa nem ngua dai nget nagel ka.

²⁵ I qatika ngua su ngen te liirang aa i as kurli ngu nā ngen.

²⁶ Dav ama Maatpitka dai diip ka ren, i luqa dai ama Qevepka ama Glasingaqa. I diip ke ral ama dlek ne gua rlenki. I diip Gumam ke nem ka sagel ngen ne gua dlek. Be diip ke su ngen te liirang aa ama tekmeriirang mai. De diip ke puktik per a ngen ne liirang aa mai i sa ngua su ngen tem iirang.

²⁷ Dap diip ngua tit nemen na ngen dap kurli gua dlek gel ngen iv ama uupka de a ngen a rlan. I maikka ama qaqet per ama aivetki, dai quasik mager ip te tekmet taqurla bareq a ngen. Dap maikka ngen dai qula ngeneng ning. De qula ngeterl a ngen. I maikka gua uupka dai qurli qa de aa ngen a rlan.”

²⁸ “De sa ngene narli ngua sil ba ngen ma’, “Ngu tit nemen na ngen dap diip ngu guirl sagel ngen.” “Be maikka ariq aip ngene rarlik ngua, dai diiv ama arlias per a ngen navet liina. I ngua tit sagel Gumam. I raquarli Gumam dai maikka gua Slurlka na qa.

²⁹ I sa iara ngua sil ba ngen nauirl sevet liirang aa. Be aip ngen lu liirang aa nge men, dai diip ngen dru a ngen a qevep sever ngua.

³⁰ Kuasik mager ip ngua taqen per ama ainkules i raquarli luqa i ama aivetki ara barlka, dai iara qat den sagel ngua. Dap kuasik mager ip ke rekmet ne a qeni sagel ngua.

³¹ Dap mager ip ngu reqerl ama qaqet mai ver ama aivetki ai ngua dai ngu rarlik Gumam. Taqurla be maikka ngua tit kur aa lengi ip taquarl ke tuqun na ngua.

Katikka verleser aa, dap mager ip ngen den iv uut tit nanari sasapiit.”

15

Ma Iesus Dai Qa Ip Taquarl Ama Mengka Ama Atluqa

¹ De ma Iesus kel sil ma’, “Gumam dai qe uas te ama sleng. Be Ngua i ngua manarevuk, dai ngua raquarl ama mengka ama revanka men ama sleng i ai de qa tu ama a gam ama qerlapki vem nget.

² Be ai de qe dikdik sev ama arkenaap mai, i laav aa i quasiaq aap nge tu ama asmes. Dap laav aa ama arkenaap i ai de aap ngere taqa mu ama asmes, dai ai de qet dengmes aap. I qe lemerl aap iv aap ngere taqa mu ama asmes.

³ Be ngen, i gua risura dai sa ngua lemerl ngen. I sa raquarli ngua su ngen ne ama lengi manarevuk.

⁴ Dai qatikka mager ip trlas tem ngen men na ngua. De qatikka diip trlas tem ngua men na ngen. I ariq aip kuasik trlas te ama arkenaap men ama mengka, dai quasik mager iv aap nge tu ama asmes. Dai liina i ariq aip kuasik trlas tem ngen men na ngua, dai quasik mager ip ngen dru ama asmes barek Gumam.”

⁵ “Ngua i ngua manarevuk, dai ama mengka ama revanka. Dap ngen dai gua arkenaap. Be ariq aip nemta i qatikka rlas tem ta men na ngua, de qatikka rlas tem ngua men na ra, dai diip lura re

taqa tal ama asmes i buup. I qatikka arik kuasik ngu na ngen, dai quasik mager ip ngene rekmet ne a qeni.

⁶ Be ariq aiv iari i quasiaq ai qurli ra men na ngua dai diip ta raquarl ama arkenaap i ra diq aap namen ama mengka de ra rlu naap. Baip dilvem baap de iari ra rlu naap samer ama altingki, be diiv aap nge rang.

⁷ Mager ip ngene nen i ariq aip trlas tem ngen men na ngua, de ding se gua lengi de a ngen a rlan. Be ariq aip ngene narliip se a qeni nanaa de ngene nen, dai diip liina nge ren taqurla bareq a ngen.

⁸ Be diip ngene taqa mu ama asmes i buup be diip ngen deraarl ne Gumam aa rlenki. Dai maikka arik ngene tekmet taqurla, dai ngene teqerl ai gua risura na ngen.”

⁹ “I Gumam dai qe rarlik ngua, taqurla de ngua dai ngu rarlik ngen. Be qatikka iara dai mager ip ngene rarlik na.

¹⁰ Be qatikka ariq aip ngene narli gua lengi, de ngen diit kut nget, dai diip kurli gua ngimsevetki gel ngen, taquarl ngua i qatikka ngu narli Gumam aa lengi de ngua tit kut nget. Be maikka aa ngimsevetki dai qia uung ngua sademna.

¹¹ I ngua raqal sil ba ngen ne liirang aa ip gua arlias, dai mager ip kurli nget de a ngen a rlan. Be maikka ngu narliip buup ngen ne gua arlias.

¹² Be iara ngurl kurl a ngen te gua lengiini ama dlek-pem-iini taqurliani. Maikka mager ip ngene rarlik-na, ip taquarl ngua i maikka ngu rarlik ngen.

¹³ Ngene lu, luqa, i maikka qe rarliq aa rluavik malai, dai diip ke quarl temiis ip ke ngip bareq a

ra.

¹⁴ Ngen i aip ngen diit kut gua lengi, dai maikka gua rluavik na ngen.

¹⁵ Be maikka iara dai quasiaq ai ngua tis ngen ai gua buaiskena na ngen. I ama buaiska, dai quasik kat drlem aiv aa mastaga qe tekmet nanaa. Dav iara dai sa ngua tis ngen ai gua rluavik na ngen. I raquarli ngua reqerl a ngen ne ama lengi mai i ngu narli nget nagel Gumam.

¹⁶ I maikka ngen dai quasiaq ai ngen mak na ngua, ip ngene narliip se ngua. Dap sa ngua mak na ngen de ngua mu ngen pet luqi iara ama rletki, ip diiv ama asmes ngere riirl naver a ngen a lat. Be lungera ama asmes i ngere riirl dai mager ip kurli nget masmas. Be maikka ariq aip ngene nen Gumam te a qerang nanaa ne gua rlenki dai diip ke narligel ngen.

¹⁷ Dap liini iara i ngua taqen na ngen.”
“I maikka mager ip ngene rarlik-na.”

Ama Qaqet Never Ama Aivetki Dai Araa Qumespik Na Ngen

¹⁸ Katikka ariq aiv ama qaqet per ama aivetki te serlin na ngen, dai mager ip ngen drlem ai sa ra serlin na ngua nauirl.

¹⁹ Dap kuariq aip ngen namen ne lura ama qaqet i ra naver ama aivetki, dai maikka diip te rarlik ngen. Dap sa ngua mak na ngen de ngua qiat na ngen ne veleqes ne ama qaqet per ama aivetki. Taqurla be quasiaq ai ngen namen ne lura i re narliip se ama aivetki ara tekmeriirang. I ngen, ngene tekmet muqas. Taqurla be ama qaqet naver ama aivetki te serlin na ngen.

²⁰ Dap mager ip puktik per a ngen ne ama lengi i sa ngua sil ba ngen. Ai ama a buaiska dai quasiq ai ama barlka daleng aa mastaqa. Be sa kua ariq aip ta lenges na ngua, dai saqikka diip te lenges na ngen. Dap kuariq aiv iari re narligel gua lengi, dai saqikka diip te narligel ngen.

²¹ I diiv ama qaquet te tekmet taqurla sagel ngen, i raquarli ngenet matna ne gua rlenki. I diip te tekmet taqurla sagel ngen i raquarli quasik tat drlem luqa i qa nem ngua.

²² Arik lua i quasik ngua ren ip ngu su ama qaquet, dai vadai de quasik tat drlem ai ra dai araa viirang. Dap sa iara ngua raqal sil ba ra. Taqurla dai quasik mager ip te trles araa viirang.

²³ Be ariq aip lura i re serlin, be quasik te narliip se ngua, dai saqikka re serlin ngene Gumam be quasik te narliip se qa.

²⁴ I sa ngua rekmet ne ama tekmeriirang ama dlek-pem-iirang parlen ama qaquet. I mekai dai quasik mager iv a qek ke rekmet ne liirang aa ama rleriirang. I arik kuasik ngu rekmet ne liirang aa, dai vadai de quasik tat drlem ai ra dai ama vura na ra. Dap sa ra lu liirang aa i ngua rekmet niirang. Dap te serlin na ngua de ngene Gumam.

²⁵ Dap liina nge men taqurla ip liina ver araa lengi ngere sil mamerl taqurliani ma', Te serlin na ngua naik dap kuasiq ai sever a qeni arle ves." Sng. 35.19 69.4

²⁶ "Dap diip ngu nem ama Maatpitka nagel Gumam. I luqa ama Maatpitka, dai ama Qevepka ama revanka. I qa men nagel Gumam. I diip ka ren, be diip ke reqerl a ngen na ngua.

²⁷ Be saqikka diip ngene sil sever a ngua bareq ama qaçet per ama aivetki. I sa raquarli qurli ngene na ngua, ianai sagel ngua arles ne gua rletki.”

16

Diiv Iari Re Lenges Na Ngen

¹ “De quasik ngu narliip ngen dring per a ngen a tuaqevap. I sa ngua sil ba ngen ne liirang aa ip kuasik mager ip ngen deret ama meraqenses taquarl temiis.

² I diip te qirlvem se ngen ip ngen diit nev ama Lautu. Be quasik mager ip diiv iari ta tu araa qevap ai ngen dai ama vura na ngen dama Ngemumaqa aa saqang. Be diip te peleng ngen i ret lu ai liina dai ama atliirang aa dama Slurlka aa saqang.

³ I diiv ama qaçet te tekmet taqurla, i raquarli quasik tat drlem aip Gumam, dai qa nanaa, de quasik tat drlem aip nemka na ngua.

⁴ Dap sa ngua sil ba ngen ne liirang aa iara. Taqurla baip lungera ama niirl nge men, de diip puktik per a ngen ne liirang aa i sa ngua sil ba ngen. Dap murl ianai i ngu rarles i ngu su ngen, dai quasiq ai ngua sil ba ngen ne liirang aa. I raquarli qurli ngu na ngen, be ngu uas tem ngen.

Ama Qevapka Ama Glasingaqa Aa Rleriirang

⁵ “Dav iara dai ngua tit i ngurl guirl sagel luqa i Qa nem ngua. Dap kuasiq ai a qek never a ngen ke snanpet na ngua ma’, “Ngu lu ngia tit sa qua?”

⁶ Dap kuasik ngen drlem ai ngua tit sagel Gumam, dav ama arlemigl na ngen never a nas, i sa raquarli ngua sil ba ngen ne liirang aa.

⁷ Dap maikka ngul sil ba ngen ne ama revan. I maikka ngua tit nemen na ngen, dai diiv ama atlu bareq a ngen. I ariq aip kuasik ngua tit nemen na ngen, dai diip kuasik mager iv ama Maatpitka qa ren sagel ngen. Dav ariq aip ngua tit nemen na ngen, dai diip ngu nem ama Maatpitka bareq a ngen.

⁸ Be ariq aiv ama Maatpitka qa men, dai diip ke reqerl ama qaqet per ama aivetki ne araa viirang. De diip ke reqerl ama qaqet ne ama Slurlka aa gamansena ama atlunget. De diip ke reqerl ai diiv ama Slurlka qe kot se ama qaqet mai ver ama aivetki.

⁹ De diiv ama Maatpitka qe sekdem ai ama qaqet dai araa viirang i raquarli quasik ta tu araa qevep sever a ngua.

¹⁰ De diip ke reqerl ne ama Ngemumaqa aa gamansena ama atlunget, i quasik a nge ama viirang. I liina i raquarli diip Gumam ka raarl na ngua naver ama aapngipki, be diip ngua iit ip kurli ngua gel ka be diip kuasik ngene lu ngua.

¹¹ De diiv ama Maatpitka qe reqerl a ngen ai sa ma Slurlka qa kot se ama aivetki. I sa raquarli qa kot se luqa i qe ruirl se ama viirang per ama aivetki.”

¹² “Dav as iarang aa i buup niirang i mager ip ngul sil ba ngen niirang. Dav iara dai ama merlenka ver a ngen. Be quasik mager ip ngene narli liirang aa.

¹³ Dav aip luqa ama Qevepka ama Revanka qa men sagel ngen, dai qatikka diip ke ruirl se ngen

se ama tekmeriirang ama revan iirang de qatikka diip kuasiq ai qel sil ne ama lengi nagel nas. Dap diip kel sil ne lungger aa i qe narli nget. De diip ke teqerl a ngen ne liirang aa i as diiv iirang nge ren.

¹⁴ De diip ka taarl ne gua rlenki i diip ka ter ama dlek ngen ama tekmeriirang nagel ngua. De diip ke teqerl a ngen niirang.

¹⁵ I qatikka Gumam aa tekmeriirang dai uun mai auun a tekmeriirang aa. Taqurla be qerl ngua sil ba ngen ai diiv ama Qevepka qa ter ama dlek ngen ama tekmeriirang nagel ngua. De qe teqerl a ngen niirang.”

Ma Iesus Ka Tuvem Na Ra I Diip Ka Iit Namen A Ra

¹⁶ “De qatikka kuasiq ama ainkules ip diip kuasik ngene lu ngua. De saqiaskerlka diip kuasiq ama ainkules ip diip ngene lu ngua.”

¹⁷ Baip naser aa lengi de iari ama risura ta taqen per a na ma’, “Ngu lu ama rarlimini nanaa be ma Iesus ka taqen ma’, “Kuasiq ama ainkules ip diip kuasik ngene lu ngua. De saqiaskerlka diip kuasiq ama ainkules dap saqiaskerlka diip ngene lu ngua.”

Dai ngu lu ama rarlimini nanaa i qe tuqun ai diip ka tit sagel aa Mam?”

¹⁸ De ama risura ra snanpet ma’, “Ngu lu liina nanaa, Ai ama veluus.”

I maikka quasik uut drlem liina i qa taqen.”

¹⁹ De ma Iesus ka lu ama risura i re narliip te snanpet na qa sevet liina. Taqurla de qa snanpet na ra ma’, “Kua ngene snanpet nanaa re ama rarlimini i ngua ruqun ma’, “Kuasiq ama ainkules

ip diip kuasik ngene lu ngua. De saqiaskerlka diip ngene lu ngua.”

²⁰ Maikka ngul sil ba ngen ne ama revan. I diip ngenek nak de diiv ama arlemigl na ngen. Dap lura i ra namen ne luqa i qe ruirl se ama viirang per ama aivetki, dai diiv ama arlias per a ra malai. Dap ngen dai diiv ama arlemigl na ngen. Dap liina i ama arlemigl na ngen dai diip masna verleset.

Be diiv a ngen a nigial nge raarl ne ama arlias peviit.

²¹ I liina dai ip taquarl ama qasiquatka sever ama nanki. I aip kil sal dai maikka diip nge rarlma ama getget be diip kik nak nanas i ara giqi qia men ip ki tal ama getget. Dap saip kia sel ama arluimini, de ngerlangken per a qi ne ama getget. I qi dai ama arlias per a qi i sa raquarli qia sal.

²² Dai saqikka iara ngen taqua luqia i ama arlemigl na ngen. Dap saqiaskerlka diip baing se ngua gel ngen dai diiv ama arlias per a ngen malai. Be lungera ama arlias, dai quasik mager iv a qek ke lenges na nget nade a ngen a rlan.

²³ Be saip liirang aa nge men, dai diip kuasik ngene snanpet na ngua te a qeni. I maikka ngul sil ba ngen ne gua revan. Ai ariq aip ngene nen te a qeni nagel Gumam ne gua rlenki, taqurla dai diip ke qurl a ngen.

²⁴ I as ai de mekai be deng iara dai de quasiq ai ngen nen te a qeni ne gua rlenki. Dap mager ip ngene nen Gumam be diip ke qurl a ngen. Taqurla be diip ma arlias malai de a ngen a rlan.”

Ma Iesus Aa Dlek Peviit

²⁵ “Sa ngua su ngen te lungera ama lengi ama trleses-pem-nget. Dav aiv iang ama niirl nge men, dai diip kuasiq ai ngul sil ne ama lengi ama trleses-pem-nget taqurla. Dap diip ngu taqal sil ba ngen ne ama lengi sevet Gumam, be diip ngene taqat drlem.

²⁶ Be diip pet luqa ama nirlaqa dai diip ngene nen Gumam ne gua rlenki. I qatikka diip ngene nen ka dap kuasiq ai ngene nen ngua ip ngu nen ka ip bareq a ngen.

²⁷ Dap Gumam dai maikka qe rarlik ngen i raquarli ngene rarlik ngua, de ngen dru a ngen a qevap ai ngua men manarevuk nagel ama Ngemu-maqa.

²⁸ I as maikka murl kurli ngu ne Gumam, baiv aa de ngua men saver ama aivetki. Be saqiaskerlka iara ngua tit naver ama aivetki i ngurl guirl sagel Gumam.”

²⁹ De ma Iesus aa risura ta ruqun ma’, “Maikka ama revan i maikka iara ngi taqal sil bareq a uut. I quasiq ai ngil sil ne ama qasiquarl-iirang ama trleses-pem-iirang.

³⁰ Be sa iara dai uut drlem sevet gia saikngias. I ngiat drlem se ama tekmeriirang mai. I as kuasik mager iv iak ke snanpet nauirl dap sa ngiat drlem aa tuaqevap. I liina ngere teqerl a uut be uut tu aaur a qevap, ai ngia men nagel ama Ngemu-maqa.”

³¹ De ma Iesus ka virliit ma’, “Taqurla be maikka qua iara dai ngen dru a ngen a qevap madlek. Daa?

³² Ngene lu, ama giqi qiat den. Be diip prlesdem na ngen. Be diip ngene uaik sev a ngen a vet

nemen na ngua. Be diip kurli ngua i ging se ngua. Dap maikka diip kuasiq ai qurli ngua i ging se ngua. I raqurli Gumam dai diip kurli qe na ngua.”

³³ “I sa ngua sil ba ngen ne liirang iara raqurla ip ngen dai mager iv ama uupka de a ngen a rlan nagel ngua. I maikka diip per a ngen a mugunes iara ver ama aivetki, dai diip te siquat ip te lenges na ngen. Dap maikka mager ip ngen deraarl malkuil ne ama arlias. I sa raquarli ngua uirl se ama aivetki ara viirang ama dlek-pem-iirang.”

17

Iesus Ke Raring Sagel Aa Mam

¹ Be saip ma Iesus ka meraqen ne liirang aa de qa ngim piit sev uusep. De qe raring ma’,

“Gumam se ama giqi qia men. I luqia ama giqi ip ngi barl ngua i gi uimka. Be maikka ngua i gi uimka dai diip ngua taarl ne gia rlenki.

² I sa ngia qurl a ngua re ama dlek ip ngu ruirl se ama qaqet mai. Be lura i ngia qurl a ngua rem ta i ra naver ama aivetki, dai diip ngu iames na ra masmas.

³ I ama rarlimini i ngu iames na ra masmas, dai liina ip diip ta drlem, ai ngi dai ama Ngemu-maqa ama quanaska i ama revanka. De diip tat drlem se ngua, ai ma Iesus Kristus i ngia nem ngua.

⁴ I sa ngua reqerl ne gia tekmeriirang ama atliirang de ngua barl gia rlenki ver ama aivetki. I sa raquarli ngua verleset ne ama rletki i ngia qurl a ngua rem ki ip ngu tekmet na qi.

⁵ Be Gumam, iara ngu narliip ngi uung ngua ne gia ansinki ip diip ngu na ngi. I ngi qurl a ngua

re luqia ama ansinki i as murl miaimek i as kuasik uun dekmet ne ama aivetki de qasa qurl uun pem ki.

⁶ I lura i sa ngia qurl a ngua, i ra naver ama aivetki, dai sa ngua raqa teqerl a ra na ngi. I lura dai ngia uis. Be ngia qurl a ngua rem ta. Be sa ra narligel gia lengi ama atlu nget.

⁷ Be sa rat drlem ai ama tekmeriirang mai, i ngia qurl a ngua rem iirang dai iirang nge men nagel ngi.

⁸ I sa ngua qurl lura re ama Lengi ama dlek-pem-nget i ngia meraqen a ngua na nget. Be sa ra met lungera ama lengi. I maikka rat drlem ai ama revan i ngua men nagel ngi. De ra tu araa qevep ai ngua men nagel ngi. De ra tu araa qevep ai ngia nem ngua.

⁹ Be iara ngu raring barek lura i ngia qurl a ngua rem ta. I raqvarli ra, dai ngia uis na ra. Dap kuasiq ai ngu raring barek lura i ra tit naser ama aivetki ara tekmeriirang.

¹⁰ Be qatikka gua tekmeriirang mai dai gia tekmeriirang. De gia tekmeriirang mai dai gua tekmeriirang. Be gua risura dai re teqerl ama qaqet ne gua dlek ngene gua tekmeriirang ama atliirang.

¹¹ Dav iara dai sa ngua verleset ne gua rletki per ama aivetki. Be iara nguat den sagel ngi. Dap lura dai as kurli ra iara ver ama aivetki.

Dap Gumam i ngi i ama Glasingaqa na ngi. Dai ngu nen ngi ip mager ip ngi iing mirlek na ra ip ngi uas tem ta. De diip kurli ra ve ama dlek nevet gia rlenki. I sa ngia qurl a ngua rem ta ip mager ip ta dai ama quanases met ta.

¹² I as lua i ai de qurli ngu na ra, dai ai de ngu taqa uas tem ta ne ama dlek nevet gia rlenki i ngia qurl a ngua. I sa ngua uas tem ta be quasik lenges na ra. Dav iaq ama quanaska dai qa mit puuqas be lenges na qa. I lenges na qa ip taquarl ama Langinka qa sil sever a qa.

¹³ Dav iara ngu at den sagel ngi. Dav as kurli ngua ver ama aivetki, de ngu raring. Dap ngu nen taqurla ip lura gua risura dai mager iv araa nigial nge taarl ne ama arlias nagel ngua.

¹⁴ I gia lengi i sa ngua qurl a ra rem nget. Dap lura i ama aivetki ki ruirl se ra, dai re serlin na ra. I raquarli lura i gua liinka na ra, dai quasiaq ai ra naver ama aivetki. I ra dai ra raquarl ngua i quasiaq ai ngua nanari naver ama aivetki.

¹⁵ Dap kuasiaq ai ngu raring ip ngi aar a ra naver ama aivetki. Dap ngu nen ngi ip mager ip ngi uas tem ta ip kuasik mager ip ma Satan ke lenges na ra.

¹⁶ I raquarli ra dai quasiaq ai ra namen ama aivetki ara liinka. I ra ip saqikka raquarl ngua i quasiaq ai ngua naver ama aivetki.

¹⁷ I maikka gia lengi ne ama saikngias, dai maikka ama revan nget. Be mager ip gia saikngias ngere guirtik per a ra ip ta raquarl ngi.

¹⁸ Gumam; i ngi i ngia nem ngua ne gia dlek sasari saver ama aivetki, taqurla dai saqikka ngum nem ta ne gia dlek saver ama aivetki.

¹⁹ De ngua dai ngurl kuarl temiis ip ngua tat never a ra ip saqikka ra dai mager ip terl kuarl temiis. I mager ip te tekmet taqurla kut gia saikngias ama revan nget.

²⁰ Kuasiaq ai ngu raring barek lura naik dap

kerlka ngu raring barek ngene lura i diip laip trlas tem ta men na ngua. I raquarli diip lura re su ra.

²¹ De ngu raring ip ta dai mager iv ama quanases met ta. I raquarli ngi dai qurli ngi na ngua de ngua dai qurli ngu na ngi. De mager ip ta dai rlas tem ta men na uun. Taqurla ip diiv ama qaqet per ama aivetki ta tu araa qevep ai ngia nem ngua.

²² I sa ngia qurl a ngua re ama dlek ngen ama ansinki dai saqikka ngua qurl a ra, ip ta dai diiv ama quanases met ta, ip saqikka raquarl uun i ama quanases mer uun.

²³ Be ngua dai diip kurli ngua de araa rlan de ngi dai diip kurli ngi na ngua. Be maikka ra dai diip ding se ra men na na iv ama quanases met ta. Taqurla be diiv ama qaqet per ama aivetki, rat drlem ai maikka ngi rarliq ama qaqet i saqikka raquarli ngi rarlik ngua. Taqurla be ngia nem ngua sagelem ta.

²⁴ Gumam, maikka ngua tu gua qevep sevet liirang aa ama tekmeriirang i ngia qurl a ngua. I maikka liirang aa mai i ama atliirang. I maikka ngi rarlik ngua be ngia qurl a ngua re gia ansinki. I maikka ngi rarlik ngua i murl nge rarles miaimek i as kuasik ngia rekmet ne ama aivetki. Be ngu nen ngi ip lura i ra nemen ne gua liinka, dai mager ip te na ngua iasai sagel diip kurli ngua. De mager ip te lu ama ansinki i qia men nagel ngi.

²⁵ I maikka ngi i Gumam dai maikka ama atluqa na ngi. Dav ama qaqet per ama aivetki dai quasik tat drlem se ngi. Dap ngua dai nguat drlem se ngi. Be lura i ra nevet gua liinka, dai

rat drlem ai ngia nem ngua.

²⁶ Be sa ngua reqerl a ra ne gia saikngias, ngene gia dlek. De qatiaskerl diip ngu teqerl a ra raqurla. Be diip ngi qurl a ra re ama ngimsevetki ip taquarl ngi rarlik ngua. Be gia ngimsevetki dai diip kurli qi de araa rlan de diip kurli ngua de araa rlan.”

18

Ma Judas Ka Quarl Te Ma Iesus

Mat 26.47-56 Mak 14.43-50

Luk 22.47-53

¹ Baip ma Iesus ke raring be verleset, de qe ne auut i aa risura uut mit. I uut mit seruarl ne ama rauingka ma Kindron. I uut mit be seruarl ne ama gerlaqi i qi saimanep, be saver ama sleng. I vet lungera ama sleng dai ama meng ama Ulip per a nget.

² Dap ma Judas i luqa i qa quarl te ma Iesus, dai qat drlem ama luqupka. I raquarli ma Iesus ke ne aa risura, dai ai de vet te ngingdemna ip te raring pet lungera ama sleng.

³ Taqurla de ma Judas ka men se iaq ama liinka ne ama Amiqena de ngene iari ama Diitdiit-per-a-ra nev ama Lautu. I lura dai ra men nagel araa Barlta nep ma Lautu de ngen ama Parasiqena. I lura dai maikka ama buurlem na ra i ra tirl iasai sagel kurli ma Iesus ke ne auut. I ra mit i re tal ama qarl ngen ama mudem. De re tal ama aviskina ngen ama qiip.

⁴ Dap ma Iesus dai sa qat drlem liirang aa mai i diip te rekmet niirang sagel ka. De ma Iesus ka aang sagelem ta de qa snanpet ma’, “Ngu lu ngene mali re nema?”

⁵ De lura ra virliit ba qa ma', "Ma Iesus i qa navet ma Nasaret."

De ma Iesus ka ruqun ma', "Katikka ngua, dai ma Iesus na ngua."

De ma Judas i luqa i qerl kuarl te ma Iesus, dai qa maarl ke na ra.

⁶ Baip ma Iesus ka meraqen taqurla ma', "Katikka ngua."

De lura dai ra rledeng be ra aat te araa reng per ama aivet.

⁷ De saqiaskerlka ma Iesus ka snanpet na ra ma', "Ngu lu ngene mali re nema?"

De lura ra ruqun ma', "Ma Iesus i qa navet ma Nasaret."

⁸ De ma Iesus ka ruqun ma', "Sa ngua sil ba ngen ai ngua, dai ma Iesus na ngua. Taqurla dai ariq aip ngene mali rem ngua naik, dai mager iv a ngen a ding se gua rluavik ip ta tit naik."

⁹ I liina ngen men taqurla iv ama lengi i sa ma Iesus ka meraqen na nget, dai mager ip nge ren ne ama revan ma',

"Gumam, sa quasiq ai lenges ne a qek navet lura i ngia qurl a ngua rem ta." *Jon 6.39*

¹⁰ Baiv aa de ma Saimon i qe tal aa sinki, dai qa berltiq a qi nemer ara veres. De qe siquat ip ka tes be qa uan aa ngerik se ama aviski sagel ama Barlka nep ma Lautu aa buaiska be qa dik sev aa asdemki ama merlmerlki. I luqa ama buaiska dai aa rlenki ma Malkas.

¹¹ De ma Iesus ka ruqun ma Pita ma', "Kurli, dap ngi rek gia aviski mer ara veres. Ariq aip Gumam ke narliip ngu teving mer ama merlenka vemiirang dai mager ip ngu teving ip taquarl iaq i qep suuv ama qerlapki ama gaingka vem ki."

¹² Baiv aa de ama Amiqena i ra navet ma Rom, te ne araa Aamngimka de ngen ne ama Judaqena araa Diitdiit-per-a-ra i ra nep ma Lautu ta uurut pet ma Iesus. Be ra quap per a qa de ra mit se qa.

¹³ Be ra mit se qa nauirl sagel ma Anas. I ma Anas dai ma Kaiapas aa reveska. I vet luqia ama ageski de ma Kaiapas dai ama Barlka na qa nep ma Lautu.

¹⁴ I luqa ma Kaiapas, i medu qa ruqun ama Judaqena araa Barlta ai mager iv iak ke ngip bareq ama qaqet mai.

*Ma Pita Qa Taqen I Quasik Ka Drlem Se Ma Iesus
Mat 26.69-70 Mak 14.66-68
Luk 22.55-57*

¹⁵ De ama a risuam ian diit naset ma Iesus, i ma Saimon Pita ke ne iak. I ma Pita aa rluqa dai de qat drlem saatmit ip ket lu ama Barlka nep ma Lautu. Taqurla be qa man samer ama Barlka aa baniski i re kot se ma Iesus.

¹⁶ Dap ma Pita dai qurli qa darliik gel ama tarlka. Be luqa ama risuqa i qat drlem se luqa ama Barlka nep ma Lautu, dai qa guirl sedarliik ip te ma Pita ip ka ran se qa. Be qa sil taqurla barek luqia ama nanki i qi uas te ama tarlka. Taqurla de qa man se ma Pita.

¹⁷ Be luqia ama nanki i qi uas te ama tarlka, dai qia ruqun ma Pita ma', "Kerlka qua ngen a ngi dai nevet luqai aa risura?"

De ma Pita qa virliit ma', "Maikka quasik tem ngua."

¹⁸ Be met luqia ama baniski, dai buup ne ama Lautu araa Barlta de ngen araa buaiskena ta maarl de re tik. I ra iistem i raquarli ama uises mer

ama rumki. I qerlka ma Pita ke na ra, i ra maarl de ra tik.

Ama Lautuqi Ara Barlka Ka Kot Se Ma Iesus

Mat 26.59-66 Mak 14.55-64

Luk 22.66-71

¹⁹ De luqa ama Barlka nep ma Lautu dai qe snanpet ne ma Iesus ne ama snanper iirang sever aa risura. De qe snanpet ne ma Iesus sevet liirang aa i qe su ama qaquet.

²⁰ De ma Iesus ka virliit ma', "Katikka ai de ngul sil bareq ama qaquet mai ne ama lengi sekgames. Be quasiaq ai ngu trles sal sil bareq iari. Maikka quasik, dap ngu su ra ve ama Lautu-vem-nget, de ve ama Lautu-vem-ki ama Slurlki. I ai de ngu su ra sagel ai de ama Judaqena ra ngingdemna.

²¹ Taqurla dai qurla ngi snanpet na ngua. Dap mager ip ngi snanpet ne lura ama qaquet i sa re narli gua lengi i ngua su ra na nget. Dai mager ip te raqal sil ne ama lengi i ngua sil ba ra."

²² Baip ma Iesus ka meraqen ne liina, de iak naver ama Diitdiit-per-a-ra qa maarl be qa vukdeng met ma Iesus. De qa ruqun na qa ma', "Kula ngi piirlit bareq iaq ama Lautuqi ara Barlka raqurla."

²³ De ma Iesus ka virliit ma', "Kuariaq aip ngua meraqen ne a nge ama viini dai mager ip ngi reqerl a uut ne liina. Dav ariq aip ngua taqen ne ama seserl iirang, dai ngu lu nanaa be ngia vukdeng met ngua?"

²⁴ Baip luqa ama Barlka ma Anas ka snanpet be verleset, de qa nem ma Iesus sagel ma Kaiapas. I luqa dai ama Barlka i qe uas te ama Lautu. Dap ma Iesus dai qatiaskerl kurli qa i ra quap per a qa.

Ma Pita Qa Virliit Ai Quasik Ka Drlem Se Ma Iesus

Mat 26.71-75 Mak 14.69-72

Luk 22.58-62

²⁵ Dap ma Saimon Pita dai qatiaskerl kurli qa i qa maarl gel ama altingki ip ke tik. De iari ra snanpet ne ma Pita ma', "Kerlka qua ngen a ngi navet luqa aa risura?" Dap ma Pita dai qa vestem i qa ruqun ma', "Maikka quasik tem ngua."

²⁶ De iaq i qa naver ama barlka nep ma Lautu aa buaiskena dai qerlka qurli qa. I luqa dai aa reveška, i ma Pita qa dik men aa asdemki. Be qa lu ma Pita de qa snanpet ma', "Kerlka raquarl ai ngu lu ngen na ngi i ngi ne ma Iesus per ama sleng?"

²⁷ Dap saqiaskerlka ma Pita qa tuvusep ma', "Maikka quasik tem ngua."

De qerlka vet luus aa de ama durlaikka qek nak.

Ta Mit Se Ma Iesus Sagel Ma Pailat

Mat 27.1-14 Mak 15.1-5 Luk 23.1-5

²⁸ Baiv aa de ra mit se ma Iesus nep ma Kaiapas aa Vetki sep luqia ama Romkena araa Vetki i ai de ra Kot se ama qaqet pem ki. De maikka nepbang de re rarles ip te kot se qa. Dav ama Judaqena, dai quasik mager ip tat dan sep luqia ama vetki vet luus aa i raquarli diip ta tes per ama Asmeski ama Slurliki. Taqurla be qurli ra darliik. Dav ama Amiqena navet ma Rom, dai qurli ra i vuk i re kot se ma Iesus.

²⁹ Taqurla de ma Pailat i ama Barlka navet ma Rom, ka mit sedarliik. Be qa snanpet ne ama Judaqena ma', "Ngu lu a nge ama viini nanaa be ngene kot se qa?"

³⁰ De ra virliit ba qa ma', "Arik kuasik ke rekmet ne a nge ama viini, dai quasik mager iv uut den se qa sagel ngi."

³¹ De ma Pailat ka ruqun na ra ma', "Katikka ngen ama Judaqena, dai qatikka mager ip ngen, ngen der a qa ip ngene kot se qa kur a ngen a Lo."

Dav ama Judaqena ra virliit ma', "Dap ngen navet ma Rom, dai a ngen a Lo ngere kel uut ip kuasik mager iv uure veleng a qek."

³² I qatikka ra meraqen ne liina raqurla ip ma Iesus aa lengi i qa sil sever aa aapngipki, dai liina nge ren ne ama revan.

³³ Baiv aa de ma Pailat ka guirl sep luqia ama vetki i ai de re kot se ama qaqet. De ma Pailat ka nes te ma Iesus sagel nas be qa snanpet na qa ma', "Ngu lu qua ngi dai ama Judaqena araa King?"

³⁴ De ma Iesus ka virliit ma', "Katikka qua ngia taqen ne liina nagel nas? Dap kua aret ta sil ba ngi sever a ngua?"

³⁵ De ma Pailat ka virliit ma', "Kuasiq ai ama Judaqa na ngua, katikka quasik. Dap katikka gia lengiqi-met-ta de ngen araa Barlta nep ma Lautu, ta men se ngi sagel ngua. Dap ngu lu ngia rekmet ne a nge ama viini nanaa?"

³⁶ De ma Iesus ka ruqun ma', "Gua qerlingki i ngu uas tem ki, dai quasiq ai qi navet luqia iara ama aivetki. I arik ki naver ama aivetki, dai mager ip gua risura ta tes gua qumespik. Taqurla be quasik mager iv ama Judaqena te taarl na ngua. Dap gua luqupki i ngu uas, dai quasiq ai qi nanari naver ama aivetki."

³⁷ De ma Pailat ka ruqun ma', "Taqurla dai qua quasiq ai ama King na ngi?"

De ma Iesus ka virliit ma', "Maikka ngia taqen ne ama revan. I ngua dai ama King. I ngua men saver ama aivetki ip sevet luqia ama rletki. Be mager ip ngul sil bareq ama qaqet sever ama revan iirang. Be lura mai i re tekmet ne ama revan iirang, dai re narligel gua lengi."

³⁸ De ma Pailat ka ruqun ma', "Ngu lu ama revan iirang dai ama rarlimini nanaa?"

Baip ma Pailat ka meraqen taqurla be verleset, de saqiaskerlka qa mit sedarliik sagel ama Judaqena. Be ma Pailat ka ruqun na ra ma', "Katikka quasik mager ip ngu lu a nge ama viini ip mager ip ngu kot se qa sever iini arle ves.

³⁹ Dap katikka ver ama ages mai veleqes ne ama Asmeski ama Slurlki i mager ip ngene mak ne iak nev ama karabus, ip gua ding se qa ip ka tit. Be ngu lu nanaa? Kua ngene narliip gua ding se luqa ama Judaqena araa King?"

⁴⁰ De maikka rel kal slep i re tuqun ma', "Maikka quasiq ai luqa! Dap gia ding se ma Barabas ip ka iit nev ama karabus."
I luqa ma Barabas dai maikka ama suamka.

19

Ma Pailat Ka Ruqun Ip Te Urlistik Pet Ma Iesus

Mat 27.15-31 Mak 15.6-20

Luk 23.13-25

¹ Taqurla de ma Pailat ka ruqun ama Romkena ip te urlistik pet ma Iesus ne ama sekpetki i ama arlking ngen ama ainaap per a qi.

² De lura ama Diitdiit-per-a-ra, ra iing ama kasikka i ama arlking per a qa de ra mu qa mene ma Iesus aa ningaqa.

De ra urlis ma Iesus ne ama luanki ama blu. I qi ip taquarl ama Kingkena araa luan.

³ De qatikka ai de ama Amiqena rat den sagel ma Iesus be ra kaak na qa ma', "Atlu! I ngi dai ama Judaqena araa King."

I ai de ra taqen taqurla de re pukdeng met ka."

⁴ De saqiaskerlka ma Pailat ka aang sedarliik be qa ruqun ama Judaqena ma', "Ngene lu ngua aang se ma Iesus sedarliik i ngu narliip ngen drlem, ai quasik ngua lu a nge ama viini i ma Iesus ka rekmet niini. Be quasik mager ip ngu kot se qa sever iini arle ves."

⁵ Baiv aa de ma Pailat ka aang se ma Iesus i viit i qurl ama luanki ama bluqi men na qa. De ver aa ningaqa dai kurl ama kasikka ama arlking per a qa men aa ningaqa.

De ma Pailat ka ruqun ama Judaqena ma', "Ngene lu, katikka luqa, dai qa iara."

Ta Taqen Ip Te Uandem Se Qa

⁶ Baiv ama Barlta nep ma Judaqena araa Lautu de ngen ama Judaqena araa Diitdiit-per-a-ra ta lu ma Iesus, de ra nes slep ma', "Te uadem se qa men ama lalemka."

Dap ma Pailat ka virliit ma', "Katikka quasik ngua lu a nge ama viini i qa rekmet niini, ip mager ip ngu kot se qa sever iini arle ves. Dai qatikka diip ngen, ngen der a qa ip ngene uadem se qa men ne ama lalemka."

⁷ De ama Judaqena ra virliit ma', "Auur a Lo dai ngerel sil ai mager ip ke ngip. I raquarli qe tuqun ai qa dai ama Ngemumaqa aa Uimka na qa."

⁸ Baip ma Pailat ka narli liina, de qa dai maikka qeng ning malai.

⁹ Taqurla de qa guirl, i qa man sev ama vetki i ai de ra kot se ama qaçet. Be qa snanpet ne ma Iesus ma', "Ngu lu ngi naqua?"

Dap ma Iesus dai quasiaq ai qa guirltik ne a qeni.

¹⁰ De ma Pailat ka ruqun ma', "Ngu lu quasik ngia taqen i nanaa? Kua quasik ngiat drlem ai ngua dai maikka gua dlek be mager ip ngu uadem se ngi. De ngua dai maikka gua dlek be mager ip gua ding se ngi ip ngi tit."

¹¹ De ma Iesus ka virliit ba qa ma', "Katikka ngi dai maikka quasiaq ai gia dlek daleng me ngua. Dap katikka ama dlek i ngi taneng a nget, dai nget nagel ama Ngemumaqa. Taqurla be lura i ra quarl tem ngua bareq a ngi, dai maikka araa viini i iini veviit daleng gia ani."

¹² Baip naset liina de ma Pailat ke siquat iv aa ding se ma Iesus ip ka tit. Dav ama Judaqena, dai res nes slep ma', "Ariq aip gia ding se ma Iesus ip ka tit, dai diiv ama Gaman Rom araa qumeska na ngi. I raquarli ngi tekmet taqurla. I ariq aip nemka i qe tekmet nanas iv ama King na qa, dai ama Gaman Rom araa qumeska na qa."

¹³ Baip ma Pailat ka narli ama Judaqena ra meraqen taqurla, de qa mit se ma Iesus sedarliik. Be qa mugun pe aa luqupka i ai de qe tekmer ama kot. I ama luqupka dai ra tis ka ne ama Hibruqena araa lengi ma', "Gabatta" I ra rekmet na qa ne ama dul.

¹⁴ Be vet luqa ama nirlaqa i ai de re peleng ama sipsip iirang, ip saver ama Asmeski ama Slurlki. I ra tis ki ma', "Ama-Angeluqa-Ka-Ngim-Manep-Sagel-Ama-Qerekka."

Be qasa ver ama 9 kilok de ma Pailat ka ruqun ama Judaqena ma', "Ngene lu a ngen a King aa."

¹⁵ Dap maikka ama Judaqena res nes slep ma', "Ngen diit se qa ip te veleng ka men ama lalemka." De ma Pailat ka snanpet ne ama Judaqena ma', "Kua mager ip ngu veleng a ngen a King men ama lalemka?"

De ama Judaqena araa Barlta nep ma Lautu ra virliit ma', "Katikka auur a King ama quanaska dai ma Sisa."

¹⁶ Taqurla de qatikka ma Pailat ka quarl tem ka bareq a ra ip te uadem se qa men ama lalemka. De ama Amiqlena ra met ma Iesus de ra mit se qa.

Ta Uadem Se Araa King

Mat 27.32-44 Mak 15.21-32

Luk 23.26-43

¹⁷ De qatikka ma Iesus dai qa mit i qe tal aa lalemka. I qa mit saver ama luqupka i ra tis ka ma', 'Ama girlki', (I ne ama Hibruqena araa lengi dai ra tis ka ma Golgota.)*

¹⁸ Be vet ma Golgota dai ra uadem se ma Iesus men ama lalemka. De qerlka ra uadem se ngen iaiam ama qaqeraiam.

Be lua i ra uadem se ra, dai qurli ma Iesus peleqes ne liiam aa i iak pe aa merlmerliit de iak pe aa ruarliit.

¹⁹ De qerlka ma Pailat ka iil iang ama lengi de qa mu nget men ama lalemka. I lungera ama lengi dai nget taqurliani:

"MA IESUS I QA NAVET MA NASARET I AMA JUDAQENA ARAA KING"

* **19:17:** Golgota: I luqa ama luqupka dai qem ngim ip taquarl ama qaqeraqa a girlki

²⁰ I lungera ama lengi dai qa iil ne ama lengi ama depguas. I ama Judaqena araa lengi de ngen ama Grikkena de ngen ama Romkena.

Taqurla be buup ne ama qaqet ta tis per a nget. I raquarli ra uadem se ma Iesus dai gelna ne ma Jarusalem.

²¹ De ama Judaqena araa Barlta nep ma Lautu ta ruqun ma Pailat ma', "Kula ngi iil ma', 'Ama Judaqena araa King'."

Dap ngi iil ma', "Luqa qa sil sever a nas ma', "Nguai dai ama Judaqena araa King."

²² De ma Pailat ka virliit ma', "Saqias kuasik mager ip ngu guirltik pet lungera gua lengi i sa ngua iil."

²³ Be sa aiv ama Amiqena ra uadem se ma Iesus men ama lalemka, de ra mer aa luan. De ra matmet ne aa luan ama rlatpes na nget bareq a nas. De ra mer aa luanki ama ainkulki. I qatikka luqia dai ra ming ki be ama quanaski. I quasiaq ai ra mu ama semap per a qi. I maikka luqia dai qi arles naver aa qen de qia mit per a qa be deng pe aa buum arlut.

²⁴ Taqurla de ama Amiqena ra sil ba na ma',

"Luqia ama luanki dai quasik mager iv uure rlekmet na qi bareq a na. Dap mager iv uure talak ne ama saatu iv aiv iak ka uirl, dai diip ka ra qi."

I maikka ra rekmet ne liina iv ama lengi nev ama Langinka, ngere raqal sil ne ama revan ma',

"Katikka ra matmet gua luan bareq a na, de re talak ne ama saatu ip pet gua luan." *Sng.*

22.18

Taqurla de ama Amiqena ra rekmet ne liirang aa.

²⁵ De vet luus aa de qurl ama nankina ama rlatpes na ra gelna ne ma Iesus aa lalemka. I lura

ama nankina, i ma Iesus aa nan, de ngene araa ningamki de iaik ma Maria i ma Keliopas aa rluaqi de ma Maria navet ma Magdala.

²⁶ De ma Iesus dai qa lu aa nan de qa lu ngen a ngua i aa risuqa i maikka ai de qe rarlik ngua i qerlka ngua maarl gel ki.

De ma Iesus ka ruqun aa nan ma', "Maqi, luqa i qa maarl gel ngi, dai ngiaimka na qa."

²⁷ De ma Iesus ka ruqun na ngua ma', "Luqia gel ngi dai gi nan."

Baip naset liina de ngua met ma Iesus aa nan sagel nas be ngu uas tem ki.

Ma Iesus Ka Verleset Ne Aa Rletki

Mat 27.45-56 Mak 15.33-41

Luk 23.44-49

²⁸ Baip naset liina de sa ma Iesus kat drlem ai aa rletki dai sa verleset. De ma Iesus ke narliip ka tit kur ama lengi nev ama Langinka be qa meraqen ma',

²⁹ "Ngu narliip ngup suup." †

Dap gelna na ra dai qurl ama butulka i buup ka ne ama vain i ama gaingka-vem-nget. Taqurla de ama Amiqena ra uk liirang aa ip taquarl ama arlmet pe ama vain. De ra mu nget dama mengiit‡. Baiv aa de ra quis na nget sede ma Iesus aam.

³⁰ De ma Iesus ka siquat i qa srluup namen ama vain. I qa rekmet taqurla de qa meraqen ma', "Katikka ngua verleset ne gua rletki iara."

Baip ma Iesus ka meraqen taqurla, de gul de aa ningaqa manep de aa qevepka qa mit.

Ta Qut Men Ma Iesus Aa Vesirl

† 19:29: Sng. 22.15 ‡ 19:29: Liit aa ra tis nget ma Hisop.

³¹ I vet luqa ama nirlaqa i ai de ra tuvem ne ama asmes, i ai de re peleng ama sipsip iirang. De ama Judaqena dai ra mit sagel ma Pailat be ra ruqun na qa ma', "Diip se rletrlet de uure rarles ne auur a nirlaqa ama Sabat. Be maikka luqa ama nirlaqa ama Sabat, dai ama barlka. Be quasik mager ip kurli lura ama depguas na ra men ama lalem per auur a nirlaqa ama Sabat. Be uure nen ngi ip ngi bungmet ne araa ilaing ip masna re ngip. De diip ta ru ra mer ama adem."

³² Taqurla de ma Pailat ka nem ama Amiqena ip te bungmet ne lura i araa ilaing. Be ra men be ra bungmet ne iaq aa ilaingisiim pet ma Iesus aa ruarliit. Be saqikka sagel luqa i qurli qa vet ma Iesus aa merlmerliit.

³³ Dav aiv ama Amiqena ra men sagel ma Iesus, be sa ra lu i sa qa verleset. Taqurla be quasiq ai ra bungmet ne aa ilaingisiim.

³⁴ Dav iak naver ama Amiqena ka qut ne aa qiipka men ma Iesus aa vesirl. Be baing se ama qerekkka ngen ama qerlapki men na qa.

³⁵ Be ngua iil sevet liina i raquarli ngua lu ne gua sakngaiam be maikka ama revan. Be ngua iil, ip saqikka mager ip ngen dru a ngen a qevep sever a qa.

³⁶ I qatikka liirang aa nge men taqurla i re tekmet sagel ma Iesus, ip katikka raquarl ama Langinka qa sil nauirl. I ama Langinka qa sil taqurliani.

"Diip kuasik te bung met ne a nge ama lan." *Sng.*
34.20

³⁷ De saqikka iang ama lengi nev ama Langinka ngerel sil taqurliani ma',

“Diiv ama qaçet tem ngim sagel luqa i ra qut men
aa vesirl ne ama qiipka.” *Sek 12.10*

Ta Mu Ma Iesus Aa Qetdingki

Mat 27.57-61 Mak 15.42-47

Luk 23.50-56

³⁸ De ngul sil sever iak i qa navet ma Aramatia. I luqa dai aa rlenki ma Josep. I luqa dai qerlka ma Iesus aa risuqa na qa, dav ai de quasiq ai qa tit sekgames, i qe trles i qeng ning ama Judaqena. Dap luqa dai qa mit sagel ma Pailat be qa ruqun na qa ma’,

“Ngu narliip ngua at ma Iesus aa qetdingki.”
Taqrula de ma Pailat ka rarlisdem, de ma Josep ka men be qa met ma Iesus aa qetdingki.

³⁹ Dap ma Nikodimas dai qe ne ma Josep, i luqa ma Nikodimas, dai medu nauirl de qa men sagel ma Iesus de ama arlenki aris. I qa men se ama marasin i lungera dai angera merlenka dai ama 34 kilo na nget.

⁴⁰ De ian mu ama marasin per aa qetdingki de ian uung ka ne ama luanising ama ainkul-iising. I qatikka liina dai ama Judaqena araa gamansena i ai de re tekmet taqrula se lura i sa ra ngip.

⁴¹ Be vet luqa ama luqupka i ra veleng ma Iesus men ama lalemka, dai aa gelna ne ma Josep aa aiverini. Be men iini, dai qurl ama demka. I luqa ama demka, dai as ai de quasiq ai ra mu a qeq ama gipka met ka.

⁴² I ian mu ma Iesus met luqa ama demka i raquarli qa gelna. I ian druvem nanas i diip luqa ama nirlaqa ama Sabat ke rarles suunun.

20

Ma Iesus Ka Maarlviit

Mat 28.1-8 Mak 16.1-8 Luk 24.1-12

¹ Baip per ama Sandiqa nepbang, de ma Maria i qi navet ma Magdala qia mit sagel ama demka. I qia mit be qia lu i sa ra iai ver ama dulka nade ama demka aam.

² Taqurla de qia uaik sagel uun, ngun ma Saimon Pita. (Ngu a i ma Iesus ke rarlik ngua). Be ma Maria qia ruqun ma', "Sa ra mer auur a Slurlka namer ama demka. Be quasik uut drlem aip ta mu qa quaridi."

³ Taqurla de ngun ma Saimon Pita uun arles i uun ne qiuaik sagel ama demka.

⁴ Be uune qiuaik, be ngua dai maikka ngu qiuaik slep be ngua uirl se ma Pita. Taqurla be ngua men nauirl gel ama demka.

⁵ Be ngua uaik be sagel ama demka, de vaik per a ngua be ngua ngim samet ka. Be ngua lu ama luan iising, i iising navet ma Iesus i qurli iising naik, dap kuasiq ai ngua man.

⁶ Be ma Saimon Pita, dai qa men be qa aang sek gua rleng be qa mit samer ama demka. Be qa lu ama luan iising nevet ma Iesus i qurli iising naik.

⁷ De qa lu ngen ama luanki i medu ra uung ma Iesus aa ningaqa-vem-ki. I luqia ama luanki dai ra ngingmet na qi de ra mu qi miमित namen ne liising aa ama luan iising.

⁸ Baiv aa de ngua man (i ngua i ngua men samer ama demka nauirl) be ngua lu ne gua sakngaiam de ngua tu gua qevap.

⁹ Dav uut i aa risura, dai as kuasik uuret taqat drlem ama lengi nev ama Langinka, ai ma Iesus dai diip ka raarl naver ama aapngipki.

Ma Maria Qia Lu Ma Iesus

Mak 16.9-11

¹⁰ Baiv aa de uut i ama risura nauut dai uut guirl sev auur a vet.

¹¹ Dap ma Maria, i qi navet ma Magdala, dai qia maarl dama demka aam de qik nak. Be lua i qurli qi i qik nak, de vaik per a qi manep samer ama demka be qim ngim.

¹² Dai qia lu ama Angeluiam i ian urlisnas pe ama luan ama lauil a nget. I qia lu iam i ian mugun sagel medu ra mu ma Iesus aa qetdingki. I ian mugun i qurli iak sagel medu qurli ma Iesus aa ningaqa. De qurl iak sagel medu qurli ma Iesus aa ilaing.

¹³ De ama Angeluiam ian snanpet ne ma Maria ma', "Ngu lu ngik nak i nanaa?" De Maria qia virliit ma', "Nguk nak i raquarli ra met gua Slurlka. Be quasik ngut lu ai ra mu qa iai."

¹⁴ Baip kia meraqen taqurla de qia guirltik per a nas dai qia lu ma Iesus i qa maarl gel ki. Dap kuasik kiat drlem ai ma Iesus na qa.

¹⁵ De ma Iesus ka snanpet na qi ma', "Maqi, ngu lu ngik nak i nanaa? De ngu lu ngi mali re nema?"

Dap ma Maria dai qia mu ara qevap ai luqa i ai de qe uas te ama aiverini. Taqurla be qia ruqun na qa ma', "A Barlka, kua ngia met ma Iesus? Dai ngi sil ba ngua aip ngia mu qa quaridi, ip ngua iit ip ngua aar a qa."

16 De ma Iesus ka mis ki ma', "Maria." De ma Maria qia ngim piit sagel ma Iesus de qia meraqen ne ama Judaqena araa lengi ma', "Raboni." I liina ma', "Gua Tiksiqa."

17 De ma Iesus ka ruqun na qi ma', "Kula ngi raneng men na ngua. I as kuasik ngua mit i ngua guirl masarevuk sagel Gumam. Dap mager ip ngia iit sagel gua rluavik de ngi sil ba ra ne liini iara ma',

"Ngua tit masarevuk i ngurl guirl sagel Gumam, de ngen a ngen, a ngene Mam. De ngurl guirl sagel gua Ngemumaqa, de ngen a ngen, aa ngene Ngemumaqa."

18 De ma Maria i qi navet ma Magdala, dai qia mit sagel ma Iesus aa risura. Be qia ruqun na ra ma',

"Sa ngua lu ama Slurlka."

De qia sil ba ra ne liirang aa i ma Iesus ka sil ba qi.

*Ama Risura Ra Lu Ma Iesus
Mak 16.14-18 Luk 24.36-43*

19 Baip pet luqa ama nirlaqa ama Sandiqa, i qatikka se rletrlet, de uut, i ma Iesus aa risura na uut dai uur iing demna ve iaiq ama vetki. De maikka uut ding mer ama tarl ngen ama vidua. I uureng ning ai arik ma ama Judaqena ra mer a uut. De ma Iesus dai bing never a qa be qa maarl varlen me uut. De ma Iesus ka ruqun ma', "Maikka ama atlu, de gua uupka bareq a ngen."

20 Be sa aip ma Iesus ka meraqen ne liina, de qa reqerl auut i aa risura ne aa ngeriqigrliim i ama nilka qa man pem iigrliim. De ngen aa vesirl i ama qiipka qa man me na nget. Taqurla de maikka

ama arlias per a uut malai, i raqurli uut lu auur a Slurlka.

²¹ De saqiaskerlka ma Iesus ka meraqen ma', "Maikka mager ip kurl ama uupka de a ngen a rlan. Dai saqikka iara ngum nem ngen ip ngenet matna bareq a ngua, i saqikka raquarli Gumam ka nem ngua saver ama aivetki."

²² Baip ma Iesus ka meraqen taqurla, de qa iis per a uut. De qa ruqun ma', "Ngen der ama Qevepka ama Glasingaqa.

²³ Ariq aip ngene lemerl ama qaqet araa viirang, dai diip Gumam ke suquv araa viirang. Dav ariq aip kuasik ngene lemerl ama qaqet araa viirang, dai diip kuasik Gumam ke suquv araa viirang."

Ma Tomas Ka Lu Ma Iesus

²⁴ De ma Tomas i qa never a uut ama risura, i ama malepka ngen a iam na uut. I uut tis ka ama quiitka, dai quasiq ai qurli qa qe na uut i lua i ma Iesus ka men gel uut.

²⁵ Taqurla de a uut be iari, uut sil ba qa ma',

"Sa uut lu auur a Slurlka."

De ma Tomas ka ruqun ma',

"Ariq aip ngua lu ama nil angera adem pe aa ngerik de ngua quis ne gua ngerik mer ama nil angera dem, de ariq aip ngua quis ne gua ngerik mer ama demka men aa vesirl, dai diip ngua tu gua qevep. Dap maikka quasik ngua tu gua qevep sevet liina i ngen sil ba ngua."

²⁶ De saqiaskerlka aip laip pet luqa ama nirlaqa iv ama ngeriqit ngen ama depguas, de saqiaskerlka uut i ma Iesus aa risura na uut dai uur iing demna ve luqia ama vetki. I lua dai qurli ma Tomas ke ne a uut. I ama tarl ngen ama vidua

dai maikka ding met nget. Dap ma Iesus dai bing naver a qa be qa maarl varlen me uut.

De ma Iesus ka ruqun ma', "Atlu sagelem ngen de mager ip gua uupka dai qurli qa de a ngen a rlan."

²⁷ Baiv aa de ma Iesus ka ruqun ma Tomas ma', "Ngi quis ne gia ngerikka mara ve gua ngeriqi-grliim. De ngi lu gua ngerik. De ngi quis ne gia ngerikka men ne gua vesirl. Dap kula ngia tu gia qevep maberl. Dap ngia arles ip ngia tu gia qevep sever a ngua."

²⁸ De ma Tomas ka ruqun ma Iesus ma',

"Gua Slurlka de gua Ngemumaqa."

²⁹ De ma Iesus ka ruqun ma Tomas ma',

"Kua ngia tu gia qevep i raquarli ngia lu ngua? Dap maikka ngul sil ba ngi, i lura ama qaqet i quasik tet lu ngua, dap ta tu araa qevep, dai lura dai maikka mager iv ama arlias per a ra."

³⁰ Ma Iesus dai sa qa rekmet ne iarang ama rleri-irang ama dlek-pem-iirang be sa uut lu iirang. Dap liirang aa ama rleriirang ama dlek-pem-iirang, dai quasiq ai ngua iil me iirang mai ve luqa iara ama Langinka.

³¹ Dap liirang iara i ngua iil me iirang ip mager ip ngen dris per iirang. De ngen dru a ngen a qevep ai ma Kristus na qa. De qa dai ama Ngemumaqa aa Uimka na qa. De maikka ariq aip trlas tem ngen men na qa, dai diip ngene taneng ama iames never aa arlenki.

21

*Ama Risura Re Mali Re Ama Serlik
Mat 26.32*

¹ Be nakka aip laip saqiaskerlka ma Iesus ka reqerl nanas bareq aa risura. I qurli qa ver ama serlegeska aam ama qerlapka ma Galili. I qa reqerl nanas taqurliani:

² Iari ama risura ra iing demna vet ma Galili. I lura dai ma Saimon Pita de ma Tomas i ra tis ka ma' "A quiitka." De ma Nataniel i qa navet ma Kena gelna ne ma Galili. De uun i ma Sebidi aa uimiam de ngen ne iaiaam ama risuiam.

³ De ma Saimon Pita qa ruqun ma', "Nguua tit per ama qerlapka ip ngu mali re ama serlik." De uut, i iari ama risura, dai uur ruqun ma', "Diiv uut na ngi."

Taqurla de uut mai uut mit sede ama siviini. Be maikka se rletrlet be deng se bingbigia de uure mali re ama serlik. Dap katikka quasik uut lu re a nge ama serlik."

⁴ Baip bigia nepbang de ma Iesus ka maarl dengerlking. Dav uut dai quasik uut drlem ai ma Iesus na qa.

⁵ Taqurla de ma Iesus ka ruqun na uut ama risura ma', "Guariqena kua ngen lu re a nge ama serlik?" De uut piirlit ma'. "Maikka quasik."

⁶ De ma Iesus ka ruqun ma', "Ngene rlan a ngen a segenaqi sev ama merlmerliit ip diip ngen der a qi se ama serlik. Taqurla de uur rekmet ne liina, be maikka uut mat se ama serlik i buup. I maikka buup be maikka ama merlenka vem nget. Be quasik mager iv uure qiat na nget sa de ama siviini.

⁷ Be nguua i ma Iesus aa arlem never a nguua, dai nguua lu liina. Be nguua ruqun ma Pita ma', "Guakka

katikka luqa dai auur a Slurlka.”

De ma Pita qe narli ngua sil ne liina, de qat drlem ai ma Iesus aa. De qa man mer aa serlapki i sa qa matna be verleset. Be aiv aa de qa meranas sep ma qerlap, ip ke ruirl sagel ma Iesus.

⁸ Dav uut iari ama risura, dai uut mit dama siviini sa dengerlking. Be uut kiarlet ne ama segenaqi se ama serlik i buup. I na dengerlking dai quasiq ai qurl uut sangis.

⁹ Be sa aiv uur aang sa dengerlking, de uut lu ama altingki i ama ualsaing naik. I ma Iesus ke nin ama serlik ngen ama plaua ver ama ualsaing.

¹⁰ De ma Iesus ka ruqun na uut ma’, “Ngen den se iang ama serlik namer ama segenaqi.”

¹¹ De ma Saimon Pita qa sik sa de ama siviini de qa qiat ne ama segenaqi se dengerlking. I ama segenaqi dai maikka buup ki ne ama serlik ama slurlnget. I lungera ama serlik dai ama 153 na nget. Dap maikka re nanses i maikka ama serlik i buup na nget.

Dav ama segenaqi dai quasiq ai bingmet na qi.

¹² De ma Iesus ka ruqun na uut ma’, “Ngen den ip ngen dres.”

Ka taqen taqurla dap kuasiq a qek never a uut ka snanpet na qa ma’, “Nemka na ngi?” I raquarli uut drlem ai qa dai auur a Slurlka na qa.

¹³ Taqurla de ma Iesus ka aang sagel ama asmes be qa mer ama bret ngen ama serlik de qa qurl a uut.

¹⁴ I qatikka liina i qa reqerl nanas bareq aa risura, dai ip ma depguas niirang. I naset liina i ama Nge-mumaqa qa maarl na qa naver ama aapngipki.

15 Baiv uut mes be verleset, de ma Iesus ka ruqun ma Saimon Pita ma', "Saimon i ngi i ma Jon aa uimka, dai maikka quarl ama revan i ngi rarlik ngua veviit daleng lura ngen ne liirang aa?"

De ma Pita qa virliit ma', "Ii, gua Slurlka ngiat drlem ai gua arlem never a ngi."

De ma Iesus ka ruqun ma Pita ma', "Diip ngi taqa uas te gua sipsiv-iirang ama giliirang."

16 De saqiaskerlka ma Iesus ka ruqun ma Pita ma', "Saimon i ma Jon aa uimka, maikka qua ngi rarlik ngua veviit?"

De ma Pita qa virliit ma', "Ii, gua Barlka ngiat drlem ai gua arlem never a ngi."

De ma Iesus ka ruqun ma Pita ma', "Diip ngi taqa uas te gua sipsip ama barl nget."

17 De saqiaskerlka ma Iesus ka snanpet ip ma depguas niirang ma', "Saimon i ma Jon aa uimka kua gia arlem never a ngua?"

De ma Pita dai maikka ama arlemigl na qa. I raquarli ma Iesus ka snanpet na qa ma depguas niirang ma', "Maikka qua ngi rarlik ngua?"

De ma Pita qa ruqun ma', "Gua Barlka maikka ngiat drlem auur a tekmeriirang mai. Be maikka ngiat drlem ai gua arlem never a ngi."

De ma Iesus ka ruqun ma Pita ma', "Maikka ngi taqa uas te gua qaqet ip taquarl ama sipsip ama barl nget."

18 I maikka ngul sil ba ngi ne ama revan. I as murl lua i ama lugutka na ngi, de ai de ngi ratic men anas ne ama liitki de qatikka ngia tit kut gia tuaqevep. Dav aip lua i se ama serluqa na ngi, de diip te uadem se ngi de diiv iari ra ter a ngi de re tal ngi iasai sagel kuasik ngi narliip ngia tit."

¹⁹ (I ma Iesus ka meraqen ne liina ip ke teqerl ai lu diip te veleng ma Pita raqurla ip ka taarl ne ama Ngemumaqa aa rlenki).

Baip ma Iesus ka meraqen be verleset, de qa ruqun ma Pita ma', "Ngia ren naser a ngua."

Uut Tit Naset Ma Iesus

²⁰ Baiv aa de ma Pita qe ngim te aa rleng dai qa lu luqa ama risuqa i maikka ma Iesus ke rarlik ka, i qa tit naser ma Iesus. (I luqa ama risuqa, i medu qurli qa de ma Iesus aa snaing per ama Asmeski ama Slurliki).

De qa snanpet ne ma Iesus ma', "Gua Barlika, ngu lu diip nemka qe quarl tem ngi barek gia qumespik).

²¹ Baip ma Pita qa lu luqa ama risuqa i qa tit naser a iam, de qa snanpet ne ma Iesus ma', "Ngu lu luqa dai diip ke sena?"

²² De ma Iesus ka virliit ma', "Ariq aip ngu narliip kurli qa ip deng per ama nirlaqa i ngurl guirl saver ama aivetki, dai quasik mager ip ngia tu gia qevap sevet liina. Dap mager ip ngiat den naqurl a ngua."

²³ Taqurla de verik se liina gel aa risura de ngen araa rluavik. Dap kuasiq ai ma Iesus ka meraqen ai luqa dai diip kuasiq ai qe ngip. Dap naqerl ka taqen ne liina, ai ariq aip ngu narliip kurli qa ip deng pet luqa ama nirlaqa i ngu guirl saver ama aivetki, dai liina dai quasik mager ip ngia tu gia qevap sever iini.

²⁴ I qatikka luqa ama risuqa dai qel sil ne liirang aa. I qa dai qa iil lunger iara ama lengi. Be uut drlem ai aa lengi dai maikka ama revan nget.

²⁵ Dav as maikka buup ne iarang aa i ma Iesus ka rekmet ne iirang. Dav arik uur iil sevet liirang aa mai, dai ngua tu gua qevap ai maikka ama aivetki mai dai quasik mager ip ki tal ama langin i lungera i uur iil.

Katika verleser aa.

CXXX

A SLURLKA AA LANGINKA AMA IAMESKA
The New Testament and Ruth in the Qaqet Language of
Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Kaket long Niugini

copyright © 1996 Papua New Guinea Bible Translation Association

Language: Qaqet

Translation by: PNG Bible Translation Association

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-10-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

2899de9a-fcdc-50f9-9b11-75696f7b3ec5